

Naiset

November 1939

11

Ed. R. Raatze
Ensil MSV
Reinhold

NAISTE JA KODUDE KUUKIRI

Kahekõne

minu ja minu sõbratari vahel.

Tema küsis:

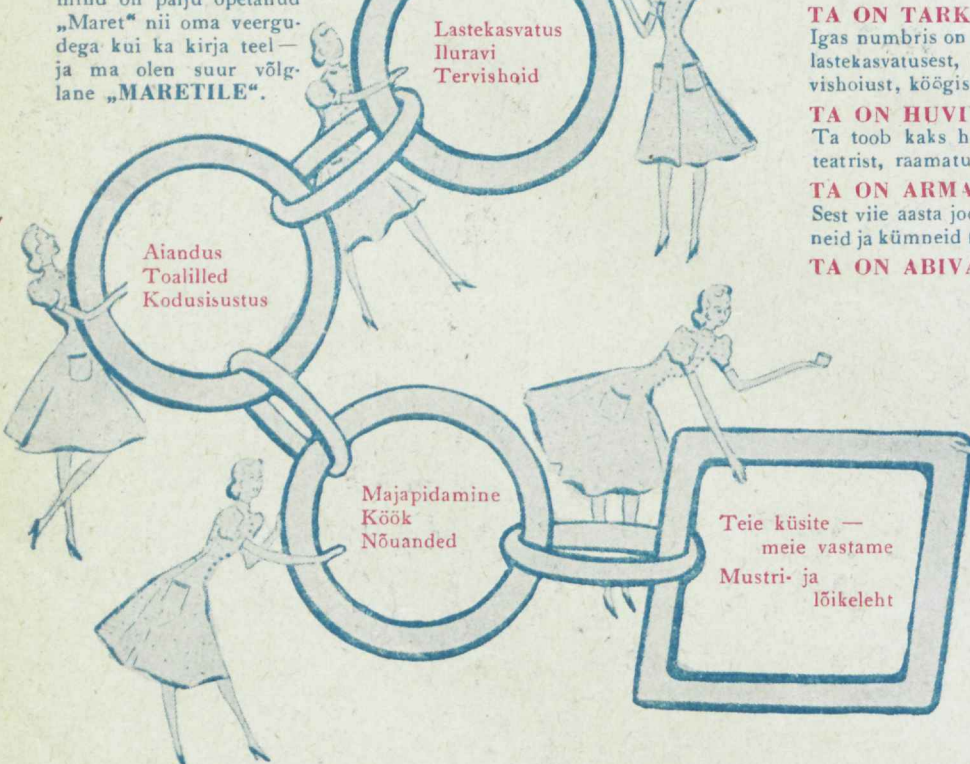
„Miks tellid juba täna endale naiste ja kodude kuukirja „MARETI“ 1940. a.?”

Mina vastasin:

1. Olen kokkuvõetlik ja kasutan odavat tellimisvõimalust (praegu maksab „Mareti“ tellimine kuni 1. jaan. 1940. a. kr. 3.60, hiljem kr. 4.—).
2. Tellimise andmisel saan kingituseks kr. 1.— eest raamatuid (kuni 1. jaan. 1940. a. saab iga „Mareti“ tellija kr. 1.— eest kingituseks kirjandust).
3. Tahan kindlasti osa võtta suurest kingituste jagamisest,

Olen kahekümnekuueaastane. Kolm aastat tagasi ma abiellusin. Meil ei olnud kummalgi midagi. Kuid nüüd on meil ilus korter, ilus mööbel. Mul on kaheaastane poeg. Varem ma ei osanud üldse süüa teha ega majapidamist juhtida. Ma pean kindlasti ütleva, et mind on palju õpetanud „Maret“ nii oma veergudega kui ka kirja teel — ja ma olen suur võlglane „MARETILE“.

nagu:

Singeri õmblusmasin, lõunaserviis 6 inimesele, kohviserviis 12 inimesele, vekkimisaparaat, siidkleidiriie, villane kleidiriie, hakkmasin, hõbesuhkruluskad, hõbekoogilabidad, hõbeteelusikad jne. jne.“

Edasi küsitleti:

„Miks tellid *Mareti*?”

Mina vastasin:

„TA ON KAUNIS.

Sest iga tema sõna on hoolikalt kirjutatud, iga kaanepilt ja iga pilt sisus on armastusega valitud ja mõlemale lisaks bea trükitehnika — need annavad kauni ajakirja.

TA ON TARK.

Igas numbris on hulk mitmeladseid nägusaid käsitöid, moode, õpetusi majapidamisest, lastekasvatusest, aiandusest, kodusisustusest, iluravist, õigusteadusest, käitumisest tervishoiust, kõõgist jne.

TA ON HUVITAV.

Ta toob kaks huvitavat armastusromani, palju lühijutte, luuletusi, kirjutisi filmist, teatrist, raamatutest suurte naiste elust ja armastusest.

TA ON ARMASTATUD.

Sest viie aasta jooksul sai „Mareti“ Eesti kõige loetavam naiste ja kodude kuukiri. Kümneid ja kümneid tuhandeid eesti naisi nii linnas kui ka maal ootab iga numbrit põnevusega.

TA ON ABIVALMIS.

Ta annab tasuta kõigis naiste huvipiirkonda kuuluvais küsimusis nii kirjalikult kui ka suusõnaliselt nõu, annab kasutada odavasti värvilisi vaibamustreid, teeb väikese tasu eest lõikeid jne.

Need on viis omadust, miks ma armusin esimesest silmapilgust „MARETISSE“.

Minu mees loeb iga päev ajalehte

miks ei või siis mina lugeda „Mareti“,

kui see pakub mulle peale huvitava lugemise veel palju õpetlikku, mistõttu ma võin saavutada oma majapidamises kokkuvõidu ja sellega valmistada oma mehele vähem rahalisi muresid?

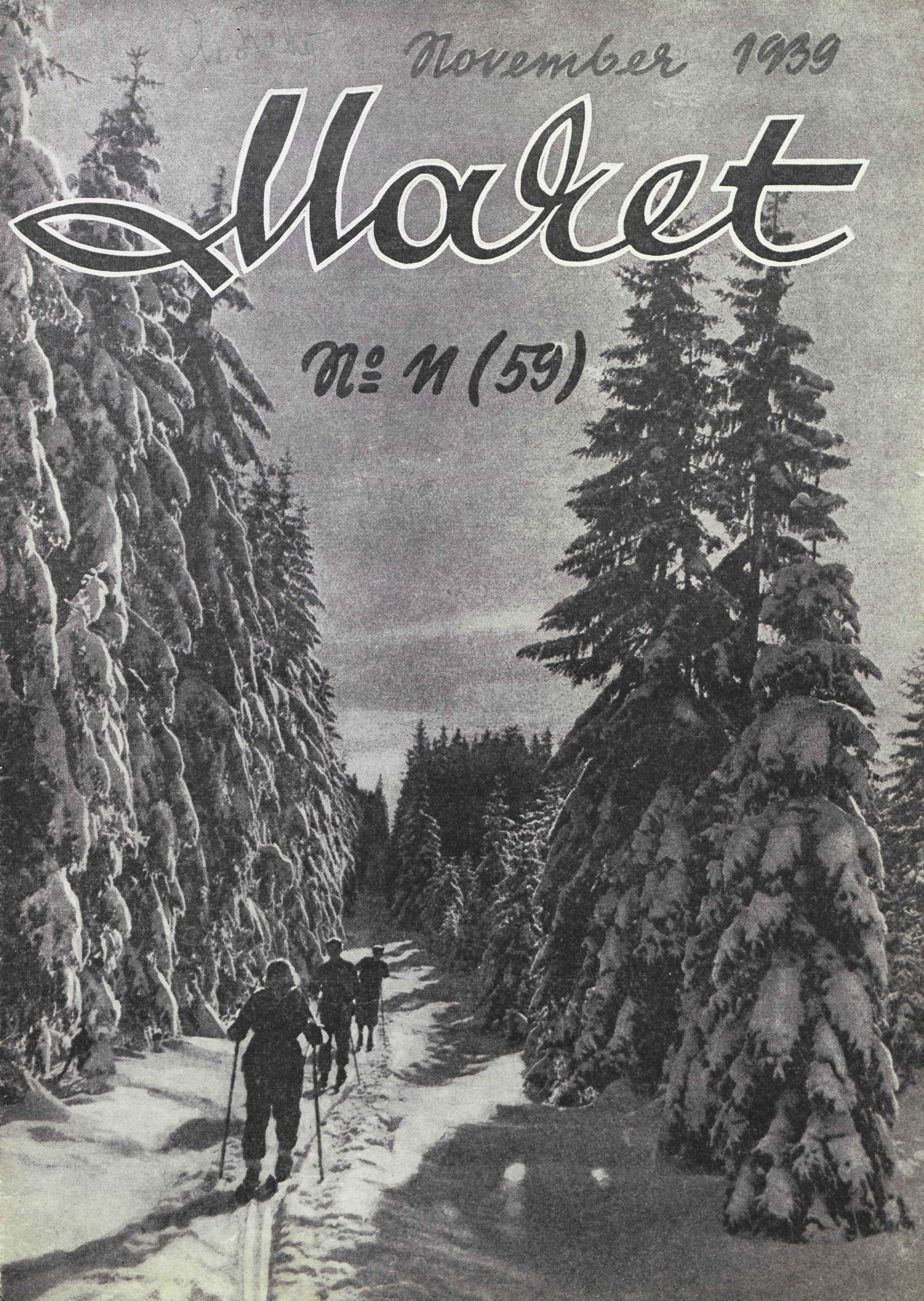
(Jälgige nüüd kindlasti kolmandat kaanekülge!)

November 1939

Waldet

№ 11 (59)

Mälestus

Kuldsete lehtede langus
kajastub silmades sul,
meeltes mul kivine rangus
hilisel rännakul.

Punaseid pihlakamarju
novid sa kobara puust.
Süda mul raske, et karju —
sõna ei tule suust.

Äkki siis oled sa endas —
kadund su silmade kiirg.
Midagi mööda mu'st lendas,
keha läbistas viirg.

Vaatan ma ümber või üles,
kõik on nii kõle ja karm:
sureva looduse süles
uinub noorusearm.

VALEV UIBOPUU

KOJUIGATSUS

Sirutatud tiibadega ja korjatud saagist raskete jalgadega langesid mesilased mesipuu lennulauale. Teised taas kergitasid end minekule ja kadusid sumisevate täpikestena pöudse suvetaeva sinerdavasse kõrgusse, hääbudes seal silmale olematuiks. Kuid kõik nad pöördusid sealt kaugelt kindlasti tagasi, kui neid ainult teel ei tabanud õnnetus või surm. Nii olid need mõistuselt sageli inimesega võrreldavad linnud kiindunud oma kodutarusse, kust algas ja kuhu lõppes nende lennutee. Aga kuidas see oli teisiti inimese juures! Inimestelgi olid kodud, kust nad lendu algasid, kadudes ähmaste kauguste taha. Kuid inimese tee ei toonud teda iga kord tagasi sinna lennulauale, kust ta oli tõusuks tiibu sirutanud — ta eksles kuskil kaugel ega tahtnud ka jalgu puhkama tulla oma kodutare trepile...

Niiviisi mõtles vana mees, kes istus pöösa kõrval tuulest murtud õunapuul kännul ja vaatles mesilaste lendu, mõtles kindlasti oma pojale, keda ta juba aastaid polnud näinud. Ta istus paras jagu mesilaste lennuteest kõrval ja nägi otse enda ees otsekui sadasid musti niidikesi edasitagasi sähvivat, mis eemal hõrenesid ja siis üles kõrgusse tõusid. Oli juba suur suvi ja mesilased harrastasid kaugel lendu, sest esimene õieuputus aias oli lakanud. Sõstrapöösaste vahel seisis vaid kaks taru, teised olid tühjade kastidena aiamaja räästa alla riita laotud. Näis, et mesilaste peremees oli vana ja leppis piskuga. Talle oli küllalt, et vaadelda neid kaht taru ja hoolitseda nende elanikkude eest.

Ta pikk traatkõhn keha oli kühmus ainult istumisest kännul. Kui ta käed sülest langeda laskis ja end püsti ajas, muutus ta selg üsna sirgeks. Ümber vaadates aga oli ta pikal luisel näol, mida katsid uduvalged habemetüükad, seesugune tasane ja leplik ilme, milline saabub alles aastates, kus kõik võitlemised võideldud ja kahtlemised kaheldud, kus hing võimeline veel ainult väikesteks tuskadeks ja pisikes-teks rõõmudeks. Ta väsinud sügavusega silmad libisesid aeglaselt suurte õunapuude murussekasvanud vahedel ja jäid siis peatuma roosipöösaste taraga piiratud elumajal. Seal olid klaasrõdu ukсед aia poole pärani lahti, samuti seisid avatuina kõik aknad, millest kuuldus naiste kõnehääli, astjate kolinat ning kohviveski kriginat. Üle puulatvade kerkis tuule käes lipuna lehviv hall suitsuvine valgest korstnast, mille taga virvendas suviselt soe õhk.

Vana mehe silmad varjutusid tusalinikust ning ta istus uuesti kännule, vajutades sõrmeotsad vastamisi, nagu tegi alati, kui tundis vajadust mõtlemiseks. Seal valmistati, kraamiti ja korraldati, nagu oli sel päeval valmistatud, korraldatud ja kraamitud juba palju aastaid. Ta tegi liigutuse, et hakata sõrmedel loendama neid aastaid, kuid heitis siis nagu jahmunult käega — kellel oli tarvis seda teada, milleks! Aga tal eneselgi oli taas seljas valge puhas särk ja jalas pehmed kingad — nagu igal aastal sel ajal, sel päeval, millal nad eidega ootasid koju oma poega. Kunagi varem ta oli ikka tulnud jaanilaupäeval ja veetnud siis kaks nädalat kodus, noor mees, peagu poisike veel. Aga siis ühel päeval ta nende jahmuks enam ei tulnud. Kuid ta teatas kirjas, et ta tulek oli takistatud ja et ta tuleb kindlasti järgmisel suvel. Aga ta ei tulnud ka siis ja kirjutas taas, et loodab tulla ehk järgmisel suvel. Nii olid suved kadunud ja teda oodati endisel ajal ning endisel

kombei — valge särgiga taadi seljas, uuestipestud tubadega, tammetõrudest jahvatatud kohvi ja värsketes saiadega, vaid selle vahega, et ootajad mõlemad olid muutunud vanemaks ja valgumaks.

Jalgu järele lohistades tegi vana mees tiiru aias. Jalgteid oli veel vaevalt tunda, oli lakatud neid korras hoidmast. Nüüd oli terve kallakul asuv aed üksainus suur muru. Ainus kõvakstallatud rada läks keskelt alla, kus pajupöösaste vahelt viis värv niidule ja jõe äärde. Terve aiaäär oli täis metsikuks muutunud kirsse, aed ise oli väljapoole kooldunud ning siin-seal oli muudki, mis vaatajat murega täitis. Ta teadis, et poeg armastas seda aeda. Mäletas seda neilt päevilt, millal ta siin ise suvel kaasa töötas, noortele puudele uusi istutuspaiku plaanitses ja aiateedele kruusa vedas. Nüüd aga polnud aastaid ühtki uut tüve kasvama pandud, küll aga ködu-nesid vanad ja neist tuli üks või teine lasta maha lõigata. Mis sai sinna parata vana mees, kes kord juba oma töö teinud! Elu ei alata enam teist korda otsast peale. Talu põllumaad oli ta andnud ära rendile, kuid aia oli jätnud endale. Ta oli vana ammune koolmeister, kes, jättes ameti, hakkas talupidajaks ja andis siit oma pojale hariduse, niipalju kui vähegi küündis. Nüüd oli ta ainus soov hoida aeda enda käes seepärast, et poeg saaks tulla ja leida veel siingi aravust ning vaba paika, kus tallal oleks kerge ja hea astuda, nagu isa enese suhtes siin alati oli tundnud. Eriti nüüd, vana mehena, teadis ta, mis on aia ja põllu vahe. Ühes kõneleb kasu, teises ilu. Mida aga oli kasust inimesele, kes teab end varsti kõik maha jätvat, ka pahkliku kadakakepi, mida ta järjest enam vajab? Küll aga võis ilu veel anda südamele seda soojust, mida ta järjest enam ja enam kaotama kippus. Eks suutnud mesilase tiivasirutus vastu pükkest teda vahel muhelema panna — ja hommikuspuhkanud värsket õis oli ometi ka üks tilgake elu kahanevate rõõmude salves!

Kui vana mees niiviisi poolrahuldunult ja poolmurelikult oma mesipuude lähedusse tagasi jõudis, kuulis ta õuevärava kääksatust ja nägi üle vaarikapöösaste heledas suvikleidis tüdrukut ruttavat õuelt kaasiku taha teele. Sellest pildist hakkasid otsekui tillukesed päikesed vana mehe kustuv silmavaates elama. Ta tõstis luise käe varjuks kulmude kohale ja vaatas hulk aega noore inimese kärmet kõnnakut oma soojenenud ja heldinud ilmel, mida vanas elatanud mehes suudab esile manada vaid tõesti hea ja kauni inimese nägemine. Kuid majas oli see-eest muutunud korruga kõik tummaks ja vaikseks. Oli lakanud kohviveski krigin ja läbi akende ei kostnud ühtki häält. Majas oli jälle see vaikus, mis enamasti alati täitis kahe vana inimese elu, kes pika ea olid elanud teineteise kõrval. Vana mees surus tagasi sügava hingamise, mis sarnanes ohkamisega, ja laskis kae langeda. Tal oli himu uuesti loendada suvesid, millal see tüdruk oli käinud neil päevil majas abilisena, kraamides tema eide juhatusel, korraldades ja puhastades ning minnes lõpuks kaasiku taha koju ümber rõivastuma, et pärast vanadega koos oodata õhtust omnibust. Uuesti pidi ta heitma käega. Mil- leks suved ja aastad, tüdrukul oli olnud kannatust, tubli inimene! Ja ta naeratas uuesti. Nemad eidega pidasid seda üleaedse väikemaamehe virka tüdart oma miniaks. Polnud

just kõneldud sellest, aga nagu iseenesest oli harjutud selle mõttega. Neil eidega oli teineteise jaoks eriline kõneviis. Pisut urinat ühe poolt, paar tusast sõna teise poolt, ei pikki seletusi, kuid lõpuks siiski saadi paremini aru kui mingist mesimagusast keelest. Kas nad polnud ju näinud suvesid, kus need mõlemad käest kinni jooksid õhtul särasilmi küla kügele, kus nad koos aias noppisid õunu, üks korviga all, teine, naerev, puu otsas, üks vaevalt noormees, teine tütarlaps, plika alles?! Või kas nad ise ei olnud saanud ja saanud kirju, kus need mõlemad teineteist tervitasid? Tüdruk oli tubli ja kõrme ning mine tea, millised olid naised seal mujal maailmas, mis vanadele oli võõras ja arusaadamatud?! Oma silma all sirgunud tüdruk, kui see oli meeldinud vanade ainsale lapsele, kippus meeldima ka vanadele enestele. Ning nüüd, kus kodu oli pojale jäämas kaugeks, oli hädapärastki tarvis muud sidet peale kahe vana inimese, mis oleks teda köitnud ja huvitanud ning toonud ta siia tagasi ajutisekski!

Käed seljal, jalutas vana mees maja poole. Ta astus sisse lahtisest rõduuksest, kust hoovas vastu pestud põrandate lõhna. Kambrisse oli riputatud kalmuseid, need kahisesid sammude all. Helesinine kohvikann seisis truubiaugus, õhus oli soojade saiate ärritavat hõngu, mis olid pruunil pingil varjatud valge rätiku alla. Kuid tulija märkas kohe, et midagi oli juhtunud. Ta naine seisis otsaakna-aluse söögilaua juures ja hõõrus valge liivaga värvimatut lauaplaati. Kollakasvalged juuksed rätiserva alt väljas, oli ta laua kohal kummargil ja ta käed liikusid ikka ja ikka üle valge puu, kuigi oleksid võinud juba ammu lõpetada.

„Noh, mis on?“ küsis mees. „Ära nüüd lauda hoopis läbi hõõvelda...“

Kuid ta ei saanud vastust ning hetke pärast küsis ta:

„Kas Anni läks koju rõivastuma? Mis kell ta tagasi tuleb?“

Naine lõpetas nüüd küürimise, kallast auravat vett üle laua ja kuivatas selle rätikuga, nii et nähtavale tuli valge lõhnava puu. Ta ütles tumedalt:

„Läks koju jah! Kuid täna ta enam tagasi ei tule...“

„Mhühh...“ ümatus mees ja tundis, kuidas ta käed kõrvale värisesid. See oli talle imelik. Seni olid nad ikka kolmekesi õhtu eel seisnud aial ja vahtinud alla külaläbivale maanteele, kus peatus punane omnibus. Ja kolmekesi olid nad saanud ka alati kergemini üle pettumusvaevast, vahetades igapäevaseid lihtsaid lauseid. Nüüd oli tal tunne, nagu oleks talt võetud midagi, mida ta oli kindlalt ja vankumatult harjunud omaks pidama. Õhtlasi meenus talle nagu esimest korda, et ka tüdrukul olid ju oma vanemad, kes võisid teda vajada.

Naine aga lausus, vaadates talle tigidalt otsa:

„Anni läheb mehele! Homme kuulutatakse teda kirikus...“

Said nüüd — oli ütleja silmis.

Mees suutis hooibi rahulikult vastu võtta. Ta asetaski värisemise käed seljale ja ütles huuli maigutades:

„Noh, aeg kah! Tüdruk on juba küllalt vana...“

Ta ei teadnud, et ta seda öeldes andis valusamini vastu, kui ta ise sai. Kui ta oma vanaduseski oli idealist, kes ei loendanud aastaid, siis naine oli seevastu kaine arvutaja, kelle meeles kõik seisis kalendri täpsusega. Just äsja oli ta mitmendat korda järele rehkendanud, et sellest oli täpselt 7 suve möödunud, kui poeg viimati kodus käis, ja et sinna oli 8 suve tagasi, kui ta Anniga käsikäes küla kügele jooksis, ja et sinna sai juba 12 aastat, kui nad kahekesi aias kilgates suurte puude otsast õunu noppisid, ja viimaks, et Anni pidi nüüd olema 29 aastat vana. Seejuures oli ta meel pahur ja ta oli tusane tüdrukule. Seitsmekümnele ligineva vanainimesena oli talle kolmekümne iga põlveks, kus pidi olema veel lõpumatult aega eelolevaks eluks. See oli veel noorus, peagu lapsepõli! Ning talle oli mõistmatu, et tüdrukul polnud enam kannatust. Ta turtsatas vihase mehe ütlusele ja vaikus põlglikult.

Kuid ka mees oli seda öeldes vaid ennast petnud. Ta oli teinud vaid nii, kuidas talle kergem tundus. Talle ei tähendanud aastad, olgu neid vähe või palju, midagi erilist, kuid talle oli imelik see, kuidas võidi unustada pärast seda, kui oldi niimoodi ühes kügele joostud, kui oldi aastad läbi lähetatud teineteisele tervitusi ja teineteist oodatud. Ta ei teadnud, mis oli ta poja ja tüdruku vahel olnud peale selle välise koore, kuid tal pruukis vaid mõelda iseendale ja oma naisele, et seda kõike küllaldaseks pidada. Ta mäletas, kuidas ta oli kosinud naise ja elanud sellega, ning soovis, et ka tema pojalt see kunagi teistviisi ei kujuneks. Nüüd, vanana, oleks ta pidanud võimalikuks sellest pojale kõnelda, kuid varem oli see alati tundunud sobimatu hõrduse ja moraalina. Ta polnud iial näinud ühtki naist peale oma naise! Sellest silmapilgust, millal ta noore kooliõpetajana laulukoori-harjutuseks õhtusse klassituppa astus ja hämaruses akna all nägi seljaga enese poole tusedat talutüdrukut, kaks juuksepalmit seljal, oli ta elu vaid sellele naisele kuulunud. Tol hetkel oli ta küll kohkunud ja hiilunud tagasi oma tuppa poognat otsima, mis oli tal käes, aga tagasi tulles ja tüdrukut näkku nähes oli ta endises otsuses kindel. Nii oli see säilinud läbi terve elu ja

nüüd oli vana mehe ainsaks egoistlikuks kartuseks veel see, et naine võiks surra enne kui tema. Mida pidi ta siis üksi peale hakkama selle kaaslaseta, kes oli ta elule sisu andnud, kes ta ümber kõik korraldanud ja kõigele õige suuna näidanud? Nüüd ta ei tahtnud mõelda, et ta poja juures naiste suhtes midagi teisiti oleks. Ning seetõttu ta hellitas ja hoidis salaja tüdrukut, keda pidas poja valituks. Ta uskus oma sisimas ikka ja alati elust ilusamat ja paremat, kuigi see väliselt kandis ehk kurja ja inetut nägu. Niisama uskus ta seda nooruse juures kõige puhul, mis talle ehk ei meeldinud. See võis olla vaid mood! Vahel oli mood rääkida inetult, mõelda inetult, kanda inetuid rõivaid, laulda inetuid laule, kuid see ei võinud kütündida sügavamale! Sügaval pidid inimesed siiski olema teissugused.

Nad vaikisid mõlemad ja unustasid oma mõtetega tegeldes äsja teineteisele öeldud sõnad. Naine kergitas oma kortsulise palge pisut kareda silmavaatega ja ütles:

„Kuule, sa peaksid nüüd minema ja Anni isaga rääkima...“ Ta jutustas, et Annile oli tulnud kosilane, asunik naabervallast, tõsine ja tubli mees, ja et Anni isa oli soovunud seda vastu võtta — ja siis oligi tehtud selline otsus.

Mees surus luukõhnu sõrmeotsi kõigest jõust vastamisi ja ütles kurvameelse pilkega hääles:

„Ega mulle ju enam naist tarvis ei ole — üks niisugune mul juba on! Kui Eenok täna tõesti tuleb, eks ta siis lähe ja korralda ise, mis võimalik korraldada!“

Ja äkki ta uskus kindlamini kui kunagi varem, et poeg nüüd tõesti tuleb ja kõik ilusasti lõpetab. Ta polnud siinkohal nii ühekiilne kui ta naine, kes ainult tüdruku kannatamatuses süüd nägi, vaid teadis, et Anni oli tark ja astus kaine mõistuse teed, mis tekkinud pikast asjatust ootamisest, milles lõpuks nende Eenok süüdlaseks jäi. Poeg pidi tulema ja näitama, et elu omas endist rikkumatut tuuma, vähemalt tema kodukatuse all!

Kui saabus õhtune omnibuse-aeg, seisis vana mees üksinda aia kõrval ja vahtis alla teele, mis sirutus eemal halli jutina üle jõe. Naine oli jäänud majja — võib-olla aimas ta juba ette vana elukaaslase uut pettumustundi, millele ta oma pealt-nägemisega nüüd sügavamalt varjundit ei tahtnud anda.

Nagu valged udemed liikusid pelmed juuksetud tuule käes mehe paljal pealael ning ta mõlemad käed hoidsid otseselt tuge otsides aiavarbadest kinni. Nii seisis ta hulk aega ka siis, kui auto oli all sillal tehtud peatuse järel sõitu jätkanud, veeredes punase sitikana roheliste väljade vahele, ning teele oli pudenenud vaid üks reisija, kes pöördus minekule hoopis teise kanti. Lõpuks läksid ta käed aiast lahti ja ta pöördus liühikeste sammudega maja poole tagasi. Rõdul seisatas ta ja laskis paremal käel pikkade värisevate sõrmedega libiseda üle laua, mis oli sinna igal kevadel poja jaoks valmis seatud. Seal oli mingi vana metallist tindipotialus, sulepea ja pliiaats, kuivatuspaberi-poogen ja virn poja kooliajast pärit raamatuid. Ta imestus, et ei suutnud lakata armastamast poega, ja kahetses, et ei võinud seda armastust jagada enam teisele pojale ja tütrele, kes lastena olid mõlemad surnud nakkavasse taudi. Need mõlemad meenusid siin nüüd talle pisikestena ja armastusväärsena, nagu ainult hoopis vana inimene võib kujutleda lapsi.

Ta tuppa astudes ei küsinud naine temalt midagi, kuid vaatas teda kõrvalt hirmunud ja kaastundliku pilguga. Kui mees väsinuna ja jalgu järel vedades pingile toetus, lausus naine talle asjalikult:

„Sa võiksid õige juba voodisse heita! Tegin sulle aseme valmis. Oled kogu päeva ringi traaveldanud — teed endale sedaviisi liiga!“

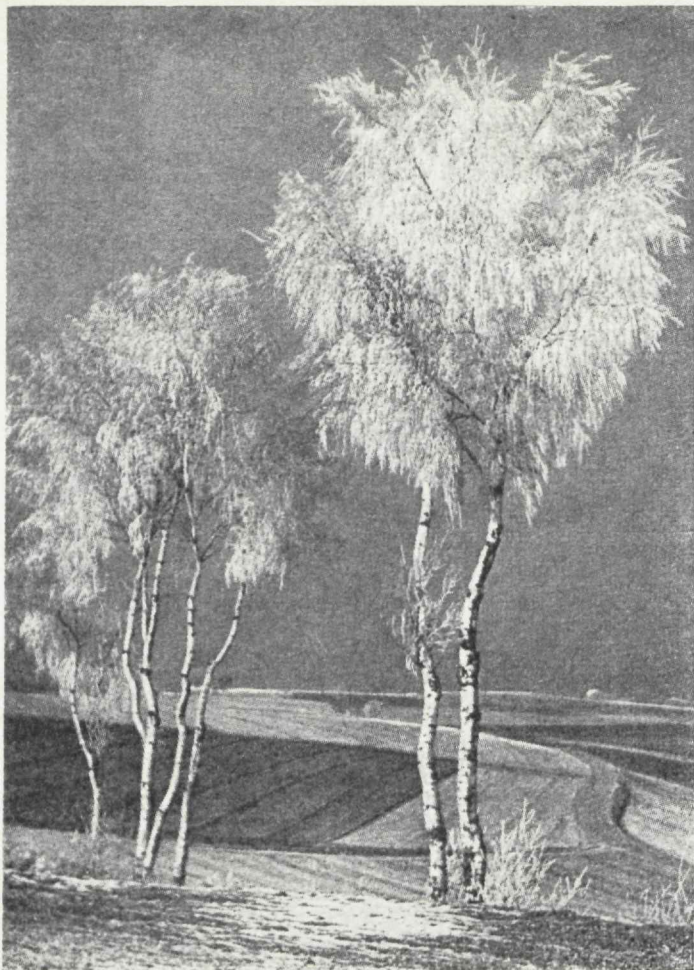
Mees ümises midagi tüdinult, kuid läks siis ja toetus voodiservale, jäädes sinna istuma. Naine tuli ja päästis ta jalast kingad, vallandades ta muhklikud, suurtest soontest sinerdavad jalad. Veel enne, kui ta rõivaist täiesti lahti oli, vajus ta asemele küllili. Ta käsi langes lõdvalt voodiäärele ja suu avanes väsinud norskamiseks. Läbi äkkisaabunud une tundis ta ninas tammetõru-kohvi ja värske saia leitsetega sarnanevat lõhna ning ta hakkas nägema unesid oma kaugest noorusest. Ta langetas järve taga metsas oma ammusurnud vendadega puid, ta ööbis kuskil maanteeäärses kõrtsis, kus lund tuiskas aknaraami vahelt sisse, või oli oma laulukooriga laval, rahva ees, kes kandis ammu minevikku läinud rõivaid. Sellised olid ta uned alati, kui olevik tundus talle troostitu ja külm.

Kuid uned ei kestnud kaua. Ta ärkas ja nägi, et tuba oli veel õhtuselt valge ning naine kõrvale kohendas magaminekuks oma aset. Ta keha oli vajunud ja hell ning ta tõusis pomisedes voodist, hakates sakutama asemekotti.

„Mis on, kas ase ei ole hea?“ päris naine.

„Kus ta siis hea on,“ nurises mees, „vajunud ja muhklik nagu saunakeris...“

„Ma küll ennist panin täiesti uued õled...“ seletas naine.

ESIMENE TALVEPÄEV

„Kus veel õled — masinaga pekstud õled,“ torises mees edasi. „Vajuvad tükki, ei mingit pehmust ega olekut...“ Ta tajus isegi oma tusaväljenduse lapsikust, kuid jätkas siiski: „Oleks aseme jaoks rehega pekstud õlgi nagu vanasti, siis ehk võiks magada — ei need vaju ega lõika ihusse!“

Kui naine ei lausunud sõnagi, vaikis ka mees ja lausus lõpuks leplikult:

„Noh, kobi aga sinagi voodisse, päev oli sullegi pikk!“

Mõlemad jäid asemeile lebama ja ootama und. Vana mees häbenes end ja oma nõrkust. Ta sundis end hingama rahulikult ja pikka, et näidata naisele ülesäämist oma murest. Kuid ta ei saanud kaua teeselda, kui kuulis kõrvalvoodist summutatud nuuksatust — õlgede kahinaga suruti seal pead padjasse. Veidi aega kuulatas ta naise nuttu ja lausus siis tõrevalt:

„Mis sa tõinad ometi, vana loll! Arvad, et ta sellest tulekust õndsaks oleksid saanud? Mida ta siia õieti pidigi otsima — viimati su tammetõrudest kohvi vist! Noor inimene — maailm lai, minekuid mujalegi! Mina isegi kahetsen, et siia istuma jäin, oleks endalgi veel noorust — läheks niisama!“

Niipalju rääkisidki kaks vana sellest loost.

2

Õhtu liginedes valdas Eenok Umbniitu oma laua taga rahutus. See oli rahutus, mis kunagi polnud teda tabanud maal, kuid mis alati kiusas teda linnas neil südasuve õhtuelseil tundidel, millal lüngiangev päike värvib punaseks ühe majade rea tänava ääres, olies toad nii lämmatavaks kütnud, et inimesed hakkavad pika ahelane liikuma parkide ja puisteede poole. Ta tõukas tüdinult paberid ja raamatud eemale ning sulges mustad luuraamid prillid, mis ta ninale olid vajutanud punaka vöödi. Sellised rahutused olid teda alati viinud tänaväile, ruttama, tõttama läbi linna, mille viimsedki soid olid talle neil käikudel tuttavaks saanud.

Ka nüüd tõttas Eenok välja. Ta äigas käega läbi juuste ja hakkas astuma mööda kõnniteed, mis oli juba kattunud varjust. Päike oli kadunud korstnate taha, pannes katuste kohal õhetama tolmuse taeva. Kõndija pikk kogu oli kumeras ja ta silmad kõhnas, pisut tardunud joontega näos nägid kõnniteel katusetõrva-laike, mis olid kuumuses räästailt alla tilkunud. Ta andis vastutuli jaoks masinlikult teed ja jõudis märkamata parki, mille hõbepajude vahelt läikles vastu tiigi vaskne pind. Puude kitsastelt lehtedelt tilkus vette harvu pisaraid, mida pajud endast raputavad põudseil päevil. Suured paplid lõhnasid nõrgalt ja kruus krigises jalutajate taldade all, kes tõttasid edasi kõlakoja poole, kus väikesel väljakul kirendasid valged aiatoolid rivid. Orkester häälestas pille, valmis tudes õhtuseks kontserdik. Eenok valis pingi suure vana pärna alla, kust oli näha nii kõlakoda kui ka terve väljak

istuvate inimestega. Ta kuulas kuklasseheidetud peaga avatükki, milleks oli lõige Tšaikovski sümfoniast, ja siis Chopini noktürn ning mingit valssi vähekuuldud ooperist. Sellele järgnes solisti esinemine. Lõhkemiseni kitsasse frakki rõivastatud tüse laulja toetas käe klaverile ja võttis poosi. Eenok pidi langetama silmad, et hoida laulja ebasümpaatse välimuse mõju levimast ta ettekandele. Ta vaatles rohelist põetud muru, mis liibus alla tiigi poole, mille pind nüüd imeselt peegeldas teda ümbritsevate puude kontuure. Ohtuvarjude süvenemisse segunesid korraga klaveri igatsevalt nukrad lõigid ja siis laul:

„Tead, mis tähendab — koju?“
Süda igatseb — koju...“

Eenok puuris kepiotsa sügava krusa oma jalgade ees ja kortsutas kulmu nagu hella kohta puudutatud inimene. Ta ei märganud enam meloodiat ega sõnu, vaid ta mõtted jäid kinni sõna juurde — koju! See sõna äratas hetkeliselt pilte ühest majast mäerinnakul ning siis meenus talle selgesti mingi varakevadene õhtu. Ta otsekui tundis äsja lumest vabenenud maa lõhna ühes sulamisvetest tiikidega koplis, mille põhjas veel sinerdab jää. Kaks tiiki all õuel olid ühinenud laias lohus, millesse ikka veel voolas nirekesi märjast maast ja mille vahelt viisid üle vee puuhalgudele seatud purded. Neid purdeid mööda kõndis tema, Eenok, ja kandis süles puid sauna juurde, mis seisis tolle suurekspaisunud tiigi kaldal, otse vee ääres. Paks suitsuvall vajus välja väikesest aknast ja madalast uksest, kerkides hõreda pilvena üles nõelsirgete kaskede poole, mis kasvasid suure salgana otse sauna taga, küündides mitmekordselt üle ta halli katuse. Nõtkete kaskede latvades olid suurte parvedena koos kuldnokad, läigatades oma rinnasulgi vastu õhtupäikest. Nende viies olid noorurõõmud ja kevad niisama tulvil nagu Eenoki südames, kes oli kodus koolivaheajal ja suitsutas saunas sinke.

Aga koos selle pildiga mäletas ta veel Annit, kes oli õhtul tulnud oma kodust tooma naabritele värsket pühadesaia, nagu see ammu oli üleaedsete vahel kombeks. Ta käe otsas rippuvasse korvikesse aga pakiti tükk äsja suitsust toodud sooja sinki — nii oli see ka ammugi kombeks. Ja niimoodi tabas teda Eenok õuel, kui oli langenud tuuletud õhtu, mis kippus oma kargusega nirekete vulinaid katma hõbedase kirmega alla. Annil oli lühike jakk üle saleda piha, rätid alt paistsid valged kiharad ja ta hambad otsekui naerisid elurõõmust, kui ta suu avas. Tal olid Eenoki mälestuses karmid liigutused nagu nirgil ja poiss oli vahtinud otsekui imet seda tütarlast, kellega ta siin maal kõrvuti oli kasvanud.

Eenok pidi õsel valvama saunas liha, et keegi seda minema ei tassiks, ning nüüd tuli tal kõik osavus ja meelitused mängu panna, et kutsuda tüdrukut hetkeks oma küllaliseks. Tal tuli kõnelda, et seal pole pärast seda enam ühtki paharetti, kui ta oli kerisele kolm risti teinud, ja et seal on maitsvat sooja rasva, mis sinkidelt taldrikule tilkunud ja mis leivalemääritudna maitseb palju paremini kui mesi. Sellised jutud mõjusid, ja kui nad hiljem saunast väljusid, mõlemal käes lõhnava suitsurasvaga määritud leivad, nägi Eenok kevadise õhtu laias kuupaistes Anni näol kitsast tahmakriimu, millele üle kumera põse langes rätiku vari. Ta haaras tüdruku ja suudles nõe ta põselt. Nende naer aga vaikus ja nad kuulsid, kuidas sauna taga liikumatus kuuvalguses mahlakasest tilgad langesid solksudes ämbrisse. Nad sõid oma leivad ning jõid siis põsk põse kõrval mahlaämbrist, mille valgeksjäänud serv vajutas kiheleva suudluse nende noorusest kuumadesse huultesse.

Ja ta mäletas, et ta pärast Anni lahkumist oli kaua ja kaua lebanud oma õlgedest asemel kolde ees, kus pimedas ahjus hiilgasid väikesed sõed nagu mustast sametist.

Kodu? Ta oli ju ikka veel olemas, koos hallikatuselise saunaga, kevadel veestlainetatavate lohkidega, saledate kaskedega sauna taga endiste inimestega kodus ning seie ümber! Ka Anni oli ju ikka veel seal, niisamasugusena, nagu ta sinna jäi pärast toda sauna-kevadet ja veel pärast üht suve, millal Eenok oli juba üliõpilane... Eks tulnud talle ju järjest hulk aastaid isa väriseva käega kirjutatud kirju, mille lõpul alati seisis: „Meie kõik tervitame ja ootame sind. Ka Anni on siin, ka tema tervitab ja ootab sind.“ Eenok teadis neid lauseid peagu peast. Kodu ootas teda alati — nii et sellest oli südamel otse valus!

Noorena on inimeses liiga palju enesekindlust ja usku oma arusaamistesse, oli kogenud Eenok. Seda kokkununum, seda üllatunum ja masendunum ta oli, kui ta neid äkitselt nägi murduvat ja pea peale pöörduvat — kuni ta end uuesti kogus ja uue näilise kindluse ehitas, mille uued varisemised teda lõpuks pettumuste kaudu õpetasid iseendaski kahtlema. Eenok oli nüüd aastate järel nende kahtluste juurde jõudnud. Tullles noore mehena esimestele ülikooli-aastatele, oli ta süda olnud täis toda vilgaste liigutustega tüdrukut, kelle põselt ta oli ära suudelnud nõekriipsu, ja ta pidas mehiseks mõelda oma tulevikule koos tolle tüdrukuga. Seda rabatum oli ta olnud, kui ta hoopis ja üsna varsti avastas, et ta tegelikult

armastas üht väikest pruunide silmadega neidu, kes oli temast pisut vanem ja oli ta ülikoolikaaslane, väliselt šikk daam, põline linnainimene. Ta avastas seda, kui too neid oli tema embuses, ja esimese hämmastuse järel oma tunnete petlikkuse üle muutus ta ülekohtuselt julmaks Anni mälestuse vastu. Ta oli kuulnud, et mees tavaliselt oma elus ületab ehk mitugi armastust, mis osutuvad paljalt „kogemusteks“, kuni ta leiab tõeliselt oma. Anni oli siis olnud tema kogemus, oli olnud noore küpseva poisi esimene igatsus armastuse järele — otsustas ta iseenda üle iroonilise tarkusega. Ning ta eneseusaldus tõstis pea kõrgele. Ta mõtles pisut haletsevalt tolle tüdruku maakirjalistele seelikutele, naeruväärsetena tunduvatele juuksepatsidele ja iseenda naiivsusele. Talv läbi küllastas ta Tooni Elkeni seltsis — nii oli ta „tõelise armastuse“ nimi — linnas teatreid ja kohvikuid ning tundis end võrratult kindlamana ja õnnelikumana pärast saabunud selgust. Tuli ainult suvel kodus kustutada vaese Anni peast rumalad ja naiivsed lootused, kui midagi sellist sinna oli jäänud...

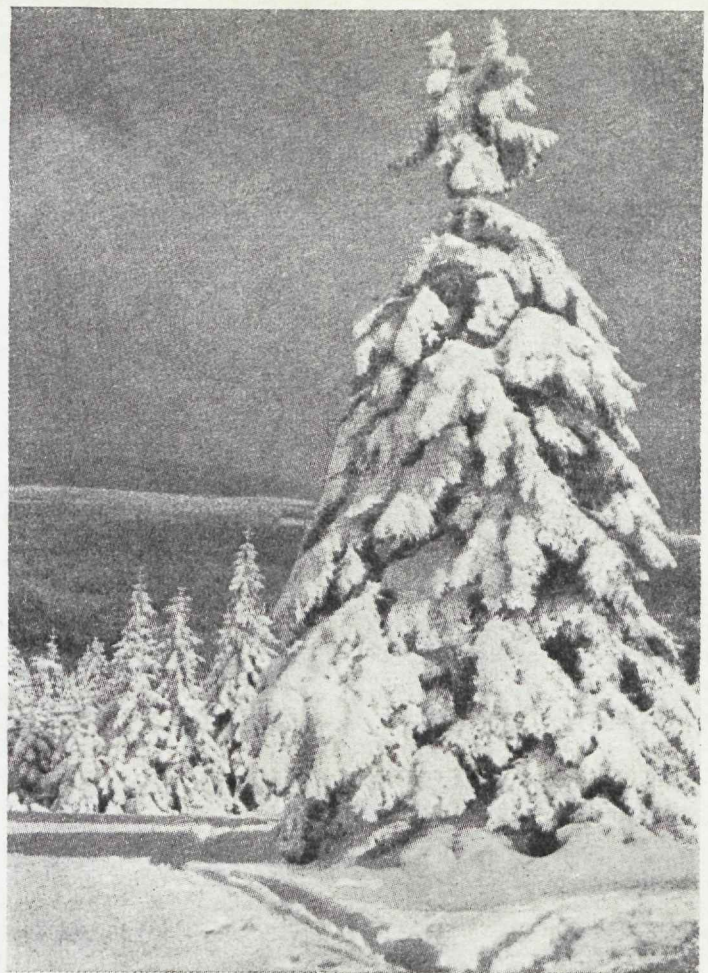
Tuli suvi. Ta saabus mehise ja kindla rühiga koju jaanipäevaks, kus kõik vana tuttavat viisi ootas — isa, ema, Anni, toas ema tammeterudest kohv ja valged lõhnavad saiad linaste rätikute all. Tal tuli saata Annit jaaniõhtul kiigele ja nad läksid joostes, käest kinni, tantsisid tantsumurul. Eenok hoidus veel andmast märku oma muutunud seisundist — kojusaa-bumine oli ju nii puhas rõõm! Kuid varsti oli see juba hilja. Ta märkas ülekohut, mida oli teinud talviste mõtetega, märkas oma upsakat rumalust ja tundis tüdrikule otsa vaadates iseenda üle häbi. Need silmad tema vastas olid nii soojad ja arukad ning roosa suvine kleit ta sireda keha ümber oli enam kui ilus. Eenok oleks olnud õnnelik, kui kõik oleks vastanud ta pahatahtlikkudele kujutlustele. Nüüd aga oli ta uuesti segadusest endas rusutud. Mis mees ta oli — tujude ja kujutluste ohver, kes nüüd pidi uue eksituse enesealandusi taluma! Ta oli löödud ja kokkunud oma mõistmatute saladuste ees, milles oli võimatu teada, mis oli lummus kurjast ja mis ta tõeline õnn. Ometi oli ta need head silmad ja truu südame võinud vahetada kitsaste, värvist mustade kaarkulmude ja punase, veidi iroonilise suu vastu, mille huulte vahel niisama sageli tossas pabeross nagu meestel!

Ta varjas oma saladust kogu suve süüdlase tusaga, mida püüdis heaks teha uue suure helluse ja kiindumusega Anni vastu.

Ta oli juba niivõrd palju hakanud kaotama usku asjade näilisse külge, et sügisel sõitis oma õpingutele tagasi vastumeelsuse ja salajase kartusevärinaga südames. Kas ta tundis end ja oma tundmuse siiski põhjalikult ja õieti? Ta muutus tähelepanelikuks ja ettevaatlikuks iseenda suhtes. Ta teatas tagasihoidliku kirjaga oma „ümbertõlemisest“ Tooni Elkenile ja hoidis teda kohtamast. Hulk aega oli ta ärevil mõttest, et midagi võiks juhtuda. Kuid ei juhtunud midagi. Ainult paar korda sattus ta Tooni Elkeniga tänaval vastamisi. Tooni ei peatanud teda, möödudes vaid tervitava peanoogutusega, kusjuures ta pruunides silmades välgatas vaid kerge üllatuselk. Niiviisi hakkas pinevus lahtuma ja Eenok kinnitas endamisi, et ta oli seisukorras õnnelikult üle saanud. Oli vabastav seda tunda, oli vabastav jällegi pingutusteta ja piinlemisteta sukelduda tavalisse ellu, mis linnas tundus vilkam ja kutsuvam kui enne.

Üteldakse, et kindlusi on raske vallutada järjekindla piiramisega. Need langevad tavaliselt siis, kui valvuritel pole enam kartust ja usku hädaohusse, kui need on pannud relvad käest, et asuda mõnusale kaardimängule. Umbes nii arenes ka Eenoki lugu. Ta oli seisukorra õnnelikust ületamisest muutunud nii julgeks, et sõandas talve poole Tooniga seltskonnas kohtuda ja paar sõna kõnelda. Et ka nüüd midagi ei juhtunud, see tõstis tema enesetunnet ja julgust veelgi. Kuid ta ei teadnud veel, et inimene pole oma mõtetes pooltki nii pahatahtlik kui tegude tahtmatu tegelikkuses. Väike provokatsioon Toonilt, ülemeelik, lõbus hetk — ja Eenok tundis end uuesti „lange-nuna“. Seejärel arvas ta end neid mõlemaid naisi vihkavat, kuna ta end nende pärast oli oma silmis korduvalt alandanud ja hävitanud. Ta tundis end näruna, halva mehena, kes isegi ei tea, mis ta soovib. Armastus Anni vastu tundus talle uuesti rumala sonimisena. Kuid ta vajas siiski kedagi, kes neil masenduspäevil oleks teda uuesti tõstnud ja toetanud. Tooni omas naise- ja emavaiste siiski sedavõrd, et taipas hetke ning olukorda. Eenok pihtis talle kogu oma loo kõigi tõelikkude üksikasjadega ja sai parima lohutuse selle kaudu, et Tooni teda ei püüdnudki lohutada, vaid laskis tal oma loomulikkude sisemiste jõudude varal kriisist kosuda. Otsekui selle tasuks Eenok kiindus uuesti naisesse ja nii saabus esimene suvi, millal ta oma vabal tahtel ei sõitnud koju.

Sellele järgnes rida teisi. Ning Eenok ei kahetsenud neid. Ta rahunes ja suutis töötada soovikohaste tulemustega. Ta oli jõudnud seltskondlikule seisukohale, millesse ta enam oma kaaslasteks poleksi saanud kujutleda Annit, maatüdrukut, kelle mälestusse ta aga nüüd hakkas suhtuma hoopis teisiti kui tol esimesel õnnetul talvel. See oli talle ikkagi ühine mä-

JA ESIMENE LUMI

lestuspiltidega kodust, minevikust, noorusest, mille unenäoline võlu vaid aastatega tugevneb ja kasvab. Ta teadis ka, et need aastad teda ta kodust oli aidanud eemal hoida Tooni, kes kartliku kiivusega oli ta kodukoha armastusest kujundanud hädaohtliku mõjuvõimu ja võistleja. Tal oli kiivas omandusvaist, mis naiste juures on arenenud võrdsele tasemele mehe ürgaegse pärandiga.

Nüüd aga löikas kojuigatsuse valu Eenoki südamesse. Ta pidi hulk aega pingutama silmi, enne kui läbi suveõhtu süveneva hämaruse hõbepajude all oskas näha hoolitsetud kallastega tiiki oma kodukopli kevadiste vete asemel. Ikka kumises ta kõrvus igatsev-valuline meloodia sõnadega:

„Tead, mis tähendab — koju?
Süda igatseb — koju...“

Kuulus laulja oli just äsja lõpetanud, kuid Eenok polnud sellest midagi muud kuulnud kui neid kahte lauset. Ta ei teadnud, kas need olid vaid algus- ja lõplauseks või refrääniks muu teksti vahel. Valgeilt toolidelt kuuldus nõrka käteplaginat ja tüseda kehaga laulja kummardus mõru naeratu-sega, astudes siis tüdinud sammudega lava taha. Eenok tõukas käega läbi juuste. Veel helises ta kõrvus tundmusküllane tämbr.

3

Sama moodne naine, nagu oma rõivaste lõikelt, kingadelt, kübaralt ja soengult, oli Tooni Elken ka sisemuselt, oma vaadetelt. Ta väikese keha küljes liikuvate käte rütmis oli midagi, mis tõendas, et need olid loodud otsekui poksimiseks ja kallistamiseks ühtlasi. Ja ta pruunid silmad ei niiskunud kunagi sentimentaalseks ohkamiseks. Ta oli Eenokist pisut vanem ja hoidis meest endale mingi kaine ja asjaliku kiivusega, mille avaldustes üsna palju oli varjatud kavalust. Ometi olid ta moodsad vaated põhjustanud, et Eenok polnud teda veel päriks endale kindlustanud — temaga abiellunud. Oma keskpäraste vaimuannetega, killustatud huvialadega ja naiseliku liikuvusega polnud ta veel suutnud stuudiumi lõpetada. Tegelikult oli see tema eesmärk. Tema vaated olid, et naine pidi abielus niisama iseseisev ja rippumatu olema nagu mees. Nad olid selle üle sageli kõneldud ja siis ütles Tooni:

„Usu mind, kui mul abielus ei jääks muud ülesannet kui ainult naiseks olla, meie elu läheks nurja...“

Seda öeldes ta mõtles nendele paljudele paaridele, keda ta tundis, kus mees päevad läbi oli oma ametis, naine aga püüdis tillukest majapidamist korraldada ja siis tekkinud tühi-kus tundide viisi jalutas õige otstarbe ja eesmärgita tänavail, kuust kuisse peletavaima igavusmaskiga näol, kuni juhtus midagi, mis naise käed pidevamalt sidus, või hakkas kuulduma noorest abielust rumalaid ja inetuid lugusid.

Eenok nõustus sellega. Ta teadis, et Tooni evis iselaadi praktilist vaistu, mida küllaldaselt võis usaldada. Teda ei kihutanud taga ka enam noore armastuse tulisus. Ta ei teinud enam illusioone sedalaadi asjadest, nagu see sünnib alati, kui ei jõuta abielluda enne nende kevadiste kujutelmade lagunemist. Omaaegne kõikumine kahe tüdruku vahel ja nende mõlema omamine polnud tõstnud Eenoki enesetunnet, pigem oli koormanud seda. Tal polnud elumehe loomust, mis sedalaadi asjade järel end alles jumekana ja tervena sirgu ajab. Temas elas visalt ja varjatult oma isa idealism ja igatus selguse ning puhtuse järele, mis teda salaja kiusas seepärast, et ta polnud suutnud oma elus nende põhimõtete järgi talitada, nagu seda oli teinud too vana tubli mees seal maal. Õnnelik armastus teeb nooreks ja naiivseks, Eenokit aga olid tema viimased aastad küpsetanud ja teinud kaugel vanemaks Toonist, ehkki viimane omas ses mõttes varem tublit edumaad. See küpsemine oli ta vabastanud pettekujutlustest ja laskis naist näha enamvähem sellisena, nagu see tõeliselt oli. Ta sai aru selle keskpärasusest, ta tundeelu nõrgast ja harimatust aluspinnast ning arvustas ta moodsaid rumalusi. Kuid teiselt poolt ta hindas tema truudust, heatahtlikkust ja järjekindlust. Ta oli pikka aega Tooniga koos liikunud, tema nime nii öelda oma värviga katnud ja ei osanud kujutleda, et tal oleks kõlvanud veel käituda teisiti kui temaga abielluda, pärast seda kui Tooni oma eesmärgi „iseseisva“ naisena saavutaks.

Nii oli Eenok kindel teadmises, et nad kuulusid teineteisele. Kuid ta polnud esialgu osanud arvata, et elus oli veel nii suuri tunge ja vajadusi väljaspool kahe inimese tunnete ringi. Tollest kontserdiõhtust saadik oli talle selgeks saanud, et ta ikka veel vajab kodu kõige sellega, mis selle juurde oli kuulunud ja veelgi kuulus! Ta ei oleks uskunud, et ühe väikese sentimentaalse laulukese meloodia ja sõnade kõla võis talle nii sügavalt kõrvu jääda ja tagantjärele ta südant koormata. Aga see sumises seal ja äratas ta ööselgi, millal tähed olid heledad ja paistsid õõtaevast ta tuppale. Siis nägi ta taas selgesti õunapuude oksid toa akende taga, milles ta lapsepõlves oli maganud, tundis ema keedetud kohvi lõhna ja mõtles, et isa pidi nüüd olema väga vana mees. Kuid ta hoidis aastate täpse arvutamise eest ja tundis endas vaid järjest kasvavat rahutust ning süütunnet. Ning nii teadis ta järjest teravamini, et tollest maailmast oli teda lahutanud Tooni, naine, kellega ta pidi abielluma ja kes teda praegugi tollest kõigest läbipääsetamatu seinana eemal hoidis.

Eenok katsus käega kaela, otsekuu veenduda püüdes, kas selle ümber pole mingit ahelat. Kael oli küll vaba, kuid ta teadis, et seal kaugel, kuhu ta mõtted tikkusid järelejätmatu kiuslikkusega, oli peale isa, ema, kodukaskede ja koplilohkude veel keegi, kes niisama kindlasti sinna kuulus nagu kõik muu. See oli Anni. Aastate eest oli ta temale mõelnud väikese muigava haletsusega ja siis tema unustanud. Aga nüüd kerkis ta ühes koduga uuesti üles ja seisis seal endisest säravamana oma tuttavate liigutuste, oma puhta suujoone, valgete hammaste ja heade silmadega. Mitu korda oli Eenok kohvikus istudes mõistmatust tõukejõust aetuna kujutlenud, mis sünniks, kui Anni äkitselt siia sisse astuks, suviselt säravana ja maaliliselt lihtsana oma tavalises rõivastises. Kas ei muutuks kõik siin tema kõrval naeruväärseks ja rumalaks — kogu see kohvipood oma rikutud õhu, inimeste unisel tarkade nägudega ja naiste hooletu uhkusega üle öla visatud nahkadega? Kuid küllap see olnes vaataja silmadest... Võis ju too talutüdruk ise naeruväärseks saada ja häbenedes nurka pügeda, nagu Eenok ise ju kunagi aastate eest oli kujutluses näinud, paigutades Anni Tooni kõrvale. Nii mõeldes ei teadnud Eenok nüüd isegi, mis Anni talle sellisena ta mälestuses tähendas või oli. Ta oli korduvalt tundnud valusat pistet rinnus koduste kirja avades, kui ühest suvest alates selles enam kunagi ei seisnud tervitusi Annilt. Mis oli temaga juhtunud? Ta ei tahtnud oma kirjades pärida, kuid ka kodust ei tulnud selle kohta ridagi. Näis, et Anni oli haige koht, mis ikka veel valutas ja mida ei võinud puudutada. Armastas Eenok veel Anni? Ta naeratas pead raputades. Ta tundis, et see polnud see. Kuid teda tegi rahutuks aimus, et miski nende vahel oli veel lahendamata.

Otse pärast aiakontserdi puhul konkreetse elamusena selgunud kojuigatsuse närvivat valu oli Eenok hakanud otsima teid oma kadunud kodu taasvõllutamiseks. Ta nägi nüüd, kui võrratult raske see oli, kui polnud mingit soovi hüljata ja õhverdada Toonit, kes ju selle lahusolu põhjustas. Oieti kujunesid asjaolud nii, et Tooni, märgates tema püüdeid, hakkas töötama vastupidises suunas. Ning nii heitlesid salaja teineteisega kaks jõudu, kes midu teineteist armastasid või vähemalt seda kujutlesid. Tolle kojuigatsuse esimese selgema tusahoo puhul oli Eenok koju kirjutanud tavalisest soojema kirja ja kinnitanud, et ta arvatavasti nüüd kindlasti saab tulla koju. Aga seegi lubadus pidi jääma ainult lubaduseks.

Tooni märkas Eenokis süvenevat muutust, ta kalduvust liigsele tõsidusele ja aimas ta hingelisi kannatusi. Kuid ta

teadis ka, et ta Eenokit kunagi täiesti ei suutnud mõista, et selle elus oli sügavusi, milleni tal polnud võimalik tungida ega neid läbi näha. Ning see täitis teda nüüd hirmuga. Vaistuliselt ta ühendas need seletamatud nähud ta koduga ja tolle elumusega Eenoki noorpõlves, millele ta kujutlusvõime nüüd andis suurendatud tähtsuse. Ning tüdruk, keda ta kunagi polnud näinud ega osanud ka kujutleda, omas ta silmis nüüd hädaohtlikku mõjuvõimu. Ta ise oli mõned aastad vanem Eenokist ja see forkas teda nüüd valusasti. See kihutas teda ka suurenenud janule säilitada endale Eenok iga hinna eest. Armastuse ulatus selgub sageli alles kaotuse hirmul. Ja selle mõjul mõistis ka Tooni nüüd, mida Eenok talle tähendas. Märgates Eenoki püüdeid ligineda taas kodule, asus ta salajaste vahenditega seda nurja ajama. Ta rakendas appi kogu oma naiseliku kavale, võideldes vahenditega, mille tõsist sisu Eenok hulgal ajal ei mõistnud. Nii juhtus, et ta kavatsatud kojusõidu asemel sattus igasugustele Tooni poolt korraldatud väljasõitudele ja külastustekeerisesse, mille kestel Tooni talle osutas armastusväärset ja soojust ulatuses, nagu oleksid nende esimesed nooruspäevad uuesti saabunud. Tuhat pisikest takistust ja äpardust ajasid nurja kõik Eenoki plaanid.

Tooni oli teisest materjalist ja ligines oma hingelaadilt nendele tänapäeva tüdrukutele, kes oma tundeelus on mitmekordselt mehelikumad kui paljud mehed. Tal enesel oli küll kodu ja isa — kuski teises linnas —, kuid vahekorrad tema ja kodu vahel olid üpris ametlikud. Ta sai iga kuu isalt, kes oli mingi keskmise äri omanik, teatud kindla rahasumma. Kui sellele oli lisa tarvis, sõitis Tooni koju, nurus ja painas, kuni sai oma soovi, surus siis kombepärase suudluse isa põsele ja sõitis esimese rongiga tagasi. Ei mingit avalikku ega varjatud tundeküllust. Niisama ülepeakaela tegi isa mõnikord ärisõidul olles külastuse tütre poole. Kui Eenok nüüd intiimsete ja soojade jutustustega oma kodust ja lapsepõlvest püüdis Toonit lähendada oma kodule, siis märkas ta lõpuks soovitud siira kaasaelamise asemel tusk ja piinlevat mõistmatust. Tooni silmades oli ilme, nagu näeks ta oma armastust vägisi libisemas kuhugi ebareaalsesse maailma, kuhu ta temale ei suuda järgneda. Uuesti püüdis ta oma käte, huulte ja silmadega meest kõita ning kinni hoida. Sellesse segunes isegi niipalju naiivset abitust, et Eenok sellest tõsiselt heldus ja resigneerunult naeratas.

Kuid aja kuludes ei suutnud Eenokit enam kõita see lummutav ämblikuvõrk. Ta ütles Toonile otsekohele, et peab minema, ning nõudis, et Tooni tuleks kaasa. Ta nägi, kuidas tüdruku silmad seepeale teda hirmunult vaatasid ja ta väike punaste küüntega käsi sigaretti süüdates vabises. Kuid Eenokit ei suutnud enam pöörata ka märg nire, mis Tooni ripsmeist puuderdatud põskedele libises. Ta sai küll aru, mida see sõit tüdrukule pidi tähendama, sinna, kus teda ei oodatud ning kus teda kui ühe parema inimese väljatõrjujat vastu võetaks. Kuid sellest tuli lõpuks üle saada! Sõiduaeg määrati kindlaks ja tehti ettevalmistusi minekuks. Kui päev oli käes, leidis Eenok Tooni aga haigena. Tal oli kaunis kõrge palavik. Eenok ei jõudnud hiljemgi selgusele, kas see oli teesklus või alateadvuslik seisund, mille paljude inimeste juures välja kutsub nende soovide mitteamvestamine.

Oli taas kevad. Maailm oli täis valgust, kuid veel polnud sellele seltsinud suve lämmitav kuumus. Taevas linna kohal oli sinine nagu klaas. Eenok istus Toonit oodates pooltühjas kohvikus. See laud siin nurgas oli nende ammune kohtamispaik vanade mälestustega, millest mõnedki hakkasid ununema. Kuid kunagi varem polnud Tooni lasknud nii kaua oodata.

Kui ta lõpuks saabus, oli Eenoki näoilme tüdinud ja morn.

„Noh, Bobby, mis on?“ küsis Tooni mantlinõõpe avades ja istudes ning vaatas pisut arglikult mehele kõrvalt otsa.

Eenok pigistas põidla ja kahe sõrme vahel valge kohvitassi paksu kõrva ja lausus pikema sissejuhatuseta:

„Ma mõtlen, et me nüüd proovime uuesti seda sõitu ja et sa nüüd enam haigeks ei jää...“

Tooni ölad vajasid madalale, ta oli sõnade tähendust mõistnud. Ta vaikis tüki aega ja ütles siis:

„Kuule — mul on selles asjas üks plaan. Olen sellele mõelnud. Kas me ei teeks selle sõidu nii, et sõidame tõesti koos, kuid autoga, ja nii, et mina kuskil su kodu ligidal jään autosse ootama, kuni sa kodus käid...“ Ta jäi tähelepanelikult vaatama oma sõnade mõju.

Eenok istus oma toolil nagu tumm. Pika aja kuludes ei lausunud ta ainsatki sõna.

„Ehk sa mõtled selle üle järele,“ tähendas viimaks Tooni meelitatult. „Ma pean nüüd minema — mind oodatakse! Nägemist!“ Ta tõusis ja puudutas sõrmeotstega Eenoki laualleavat kätt ning astus kohviku tagumisse ossa, kus istus seltskond suitsetavaid daame.

Eenok kuulis, kuidas seal doominokivid klõbinal laua klaasplaadile kallati. Nende kõlksumine ei langenud üksi ta kõrvule, vaid tal oli tunne, nagu oleksid valged teravate servadega kivikesed kukkunud tärisedes ka ta südamele.

„Olen üksi...“ mõttes ta ja tõusis.

Kodus leidis ta eest kirja. See oli emalt, lühike ja vali. Kutsuti koju. Isa oli raskesti haige, ei võinud viivitada.

4

Oma kojuigatsuse varasemal päeval oli Eenok kodule mõeldes kõige enam ihalenud sõitu sinna. Ta oli lapsepõlves seda teed käinud hobusel, siis rongis ja autobuses; ning see oli talle nii mäluks kulunud, et ta võis sulgeda silmad ja kujutleda üksikult kõiki teekäänakuid, tõuse ja laskumisi, metsi, nõmmi, külasid ja maju.

Nüüd, olles lõpuks teel sinna, kujunes kõik teiseks. Ta istus rongis väsinud ilmel ja vahtis põrandale, ilma et oleks pannud tähele kaaslast või nende toiminguid, kõnelemata kaasaalavast pilgust mõõdaruttavaile piltidele tee ääres. Kui ta viimaks koduajamaas oli autobusesse astunud ja ülituttavad maastikud ning paigad hakkasid mööda vilkuma, ei muutnud see ta olekut. Vaid aeg-ajalt heitis ta neile ülelibiseva, hämmastunud vaate — nagu inimese, kes kuskil võõras paigas mööda minnes tabab lapsepõlvesõpru ja siis endamisi küsib: „Sina ka siin?“

Sündinud lahendus tundus Eenokile vägivaldsena ja kogu sõidu kestel ei saanud ta heledamat ilmet näole. Ta ei võinud sõbrana mõelda kummalegi: ei mahajäänule, ei eesootavale. Need mõlemad, Tooni ja kodu, olid talle praegu piinavad paratamatused, kelle vahel ta tundis end otsekui õhus rippuvat. Ta oli sõitnud ära Toonile midagi teatamata ja tal polnud mingit kahetsust seepärast. Pigem oli tal tunne, nagu poleks tal enam kunagi tarvis seda teha — oli ju tema see, kes pimesi oli teda need aastad hoidnud eemal kodust, mis Eenokit kutsus ja ootas. Kuid paremini ei saanud mõelda ta ka ootavale kodule. Kas polnud vägivaldsed need vahendid, see kiivus, see omakspidamine, millega ta kadunud poega tagasi sundis? Haigus ja võib-olla surm? Mida saab keegi nende vastu! Eenok tundis enda üle otsekui sundust, mis ta tulekut alavääristas. Sundusega saavutatud eesmärk ei tee õnnelikuks. Miks ei võinud ta tulla oma vabal tahtel, siis, kui sel tulekul oleks olnud teine väärtus? Oli see hilja, oli selleks talle antud armu aeg läbi?

Hulk aega seisis ta sambana all teeristmel ja vaatas üles nõlval asuva talu poole, mis kadus aia puude latvademerre. Maja valged korstnad olid viimasest nägemisest põgenenud peagu üleni roheline taha — ka suurte puude oksad kasvasid veel. Seal ülal siis oli ta vana haige isa ja nende kahe vahel oli rida aastaid — ta ei teadnud, kui pikad või palju — mis oma vahemaaga tegid igasugu liginemise raskeks. Eenok tundis, et ta vajab seletust, mis oleks teda vabastanud möödunud aastate painajalikkusest. Ta ei teadnud isegi, kummale oleks läinud enam tarvis seda seletust, kas talle enesele või isale. Aga küllap vist mõlemale. Kuid milline pidi see olema? Ta teadis, et see ei tohtinud olla eksinud poisikese aruanne vanemale inimesele, oma hooldajale, vaid pidi olema midagi, mis hävitaks rusuva teadmatuse nende kahe vahelt.

Kui Eenok oli juba kaisutanud äkki nii väikeseks jäänuna tunduvat, kuid siiski kärmelt ja asjalikult liikuvat ema, ei teadnud ta veel, mis isale tema haigevoodel ütelda.

„Vana magab...“ sosistas ema, kes selge õnnelikkuse-ilmega vaatles lõpuks ometi saabunud poega.

Eenok ei saanud parata, ta otsekui tundis kergendust sellest, et veel ei tulnud isaga kahekesi jääda. Kuid ta avas ukse kõrvalt ja vaatas vana pruuni voodi poole. Seal lebas teki all pikk kõhn keha nagu roigas. Paistis üle voodiääre sirutatud käsi pikkade kondiste sõrmedega. Voodi kõrval oli tool rohupudelitega. Isa kortsunud ja valge näonahk oli habetunud, otsekui üle külvatud hõbevalgete harjastega. Samasugused olid pehmed hõredad juuksed sügavale patja vajunud peas, suu oli avatud. Kuuldus pikki hingetõmbeid.

„Eile käis arst, kirjutas rohte...“ seletas ema sosinal otsekui mingi pidulikkusega. „Kopsud ja süda... Täna saab juba magada, uinus just enne sinu tulekut...“

Eenok sulges ukse ja tundis ema seltsi jäädes äkki, kui omane ja kodune see oli. Temale polnud vaja mingeid seletusi, talle polnud vaja isegi küsimuste vastata, kuna ema on alati oma lapse liitlane, olgu see siis mistahes või kestahe. Nad vaid vaatasid ainiti teineteisele näkku. Jumal tänatud, tundis Eenok, et ema oli endine — ei mingeid üleauruseid avalikke heldumisi ega härdumisi, neid oli õhtul aega küllalt peita oma patja!

Ja natukese aja pärast võis Eenok juba emale piinlikkuse- teatada:

„Ema, kuni taat ärkab, ma lähen pisut kõndima alla jõe äärde...“

„Mine mine, poeg,“ kostis ema mõistvalt ja hakkas öien-dama oma kohvikannu ja saiadega, mis tal nüüdki ei puu-dunud.

Palju kergema südamega sammus Eenok mööda rohtunud aeda alla. Kuid veel polnud siiski selge, mis ta pidi isale ütleva. Aed ümberringi oli kõvasti metsistunud ja vananenud. Kidurate põõsarabalate vahel seisis veel üksainus kollane taru elujõuliselt sumisevana, teine vaikis, nagu varasemad juba ammu olid vaikinud. All kirsside juures nägi ta, kui suureks need olid sirgunud, kuid nende all oli tihe võsa ning hall mädanenud aed oli langenud längu sellesse. Väravata väravaaugust läks endiselt kitsas rada alla niidule, mille keskel siras madal rahulik jõgi. Need pildid ümberringi otsekui hõõgusid nukrat valu ja Eenok pidi kibedalt naeratama. Ta lähenes vanale pooleldi vette vajunud paadile ja märkas alles siis, et otse ligidal, purde juures, oli inimesi. Naine poisike-sega küürisid puunõusid ning aeg-ajalt solises vesi. Eenokile meenus, et ta polnud emalt veel jõudnud pärida midagi rentnikurahva kohta. Ta ei lasknud end siiski võõrastest häiri-da ja astus märjale madalale kaldale ning vaatles veepinda, mis siin oli rahulik ja tasane nagu kortsudeta pale. Kuid poisike, selline valgepeane paari-, kolme-aastane nirk, oli teda märganud, tõmbas naist seelikust ja Eenok kuulis, kuidas ta saladusliku ärevusega sosistas, nii et see kuuldus kaugele üle vee:

„Ema, üks võõras mees...“

Naine pöördus ja nüüd vaatas Eenok talle otsa. See oli tüse, tööst tugevaks muutunud maanaine, kelle nahk oli päi-kesest ja tuulest nii pruun, et Eenokile ta linnalised käed tundusid äkki inetult lumivalgeina. Naise juuksed olid siledad ja ta kandis lihtsat halli töökleiti — kogu keha väljendas tööst tugevaks paisunud lihaseid, mille varjult otsekui veel paistsid tütarlapselik nõtkus ja kärmelid liigutused.

„Anni...“ sosistas Eenok.

Üle naise rahuliku ja kindlaimelise näo oli libisenud juba üllatusevari, ta silmad löid soojalt elama ja ta lausus:

„Näe, kes ometi siin... just nagu ei usuks silmi!“

Ta kuivatas kiiresti käed ja tuli Eenokit teretama, silmit-sedes teda rahuliku heameele ja uudishimuga, mis Eenoki vabastas igast pingutavast tundest. Elu siin oli vahepeal tei-nud tubli hüppe edasi. Anni oli palju muutunud. Ta oli rahulik tüse maanaine, mitte enam too nõtke tütarlaps, kellenä oli elanud Eenoki mälestustes. Otsekui ähmaselt paistsid sellest uuest kujust endise piirjooned läbi, mis vaid kuidagi vaevaselt suutsid ühineda nüüd elava inimesega.

„Oi, oi, kuidas sa oled muutunud,“ imetles Anni siiralt.

„Missugune tore härra sinust on saanud...“

Eenok naeratas natuke kurvalt.

„Kes teab...“ kostis ta. „Ja sina — ikka endine?“

„Kus nüüd,“ tõrjus teine. „Ma olen mehel ja näed, siin on mu poeg...“

Eenok vahtis, vahtides teda. Väike poiss oli kõvasti ema põlleservas ja siis hakkas naine kõnelema:

„Oleme siin talus rentnikud. Pärast üles minnes näed mu meest ka. Juba kolm aastat. Su isa kutsus meid siia talu pidama, kuna mu mehel oli vaid kõhn väike krunt... Su isa — ta on mulle väga hea olnud. Ainult aiaga — nägid — see on korrast ära, sest kogu aja, mis sa eemal olid, ei ole ta tahtnud seda teiste kätte anda, oodates, et sina tuled ja otsustad, mis sellega teha. Nüüd see on nii metsik...“

„Kas sa ei küsi, miks ma ei tulnud?“ vaatas Eenok Annile otse silmi.

„Ma aiman seda vist isegi...“

„Aima, hea inimene, aga — ära mulle liiga tee...“ lausus Eenok ohates, vaikis siis kaua. Äkki küsis ta: „Oled sa nüüd õnnelik?“

„Õnnelik?“ naeratas naine. „Õnnest, tead, mõtleme ja räägime vaid niikaua, kui meil veel pole kedagi, kelle õnne eest muretseda...“ Ning ta silistas poisikese valgejuukselise tukka, kes oma peaga ta külge misis.

Eenok oli korruga üliõnnelik, et Anni niiviisi kostis. Oli hea, et Anni oli siin talus ja et kõik oli siiski nii läinud, nagu see nüüd oli. Ta tundis endas naise sinihallidesse silmadesse vaadates imelist kindlust ning ta lausus:

„Tubli! Ma lähen ja vaatan nüüd, kas taat on ärrganud...“

Rahulikkude ja enesekindlate sammudega tõusis ta rinnakutpidi üles ning teda tegi selliseks selgunud teadmine, et tarvis oli isale rääkida kõik, nii, nagu see oli.

Haige oligi ärrganud ja teadis, et poeg oli siin. Ta ootas teda kergitatud peaga. Eenok tundis ta voodile liginedes siiski ärevust. Ta võttis sõnatult isa kae ja otsis lauseid, kuidas oma lugu seletada. Kuid isa jõudis ette ja lausus:

„Poeg, ei ole tarvis... Ega me sind sellepärast siia...“

Kohtumine sügisel

Nädalaid oli päike randa õnnistanud. Paistis, nagu koguksid kuumusemassid ja peidaksid end tuuled, et mõne võimsa sündmuse puhul järsku ilmuda. Nende sündmuste pinget, mida peaaegu igauks teadlikult või kaudselt tundis, valitses inimesi. Neil päevil oli seltsinud noor Tamm ühe rõõmsa salgaga, kes puhkuse ajal olid üksteisega südamlikult sõbrustanud. Siis, ühes esimese nõrga tuulega ja esimeste helehallide pilvedega, mis hõljusid vee kohal, saabusid noor sündmused. Ühel õöl, mis tõi lõpuks tugeva äikese, mis paiskas korraka hunniku kollaseid lehti tänavale, põgenes noor Tamm.

Väikeses kuurordis peatusid juba mõnda aega kaks inimest, kes teistest parimal viisil erinesid. Nad torkasid silma oma võõrapärase, vanaaegselt noobli oleku ja oma tagasihoidlikkusega. Mees, kes oli kuuekümnendates aastates, oleks võinud olla kunagine ohvitser. Ta evis kõrget, sihvakat kuju, mida ta veidi laisalt liigutas. Naine oli tõmmu, võõramaine. Mehe hallide juuste kõrval olid tema omad läikivmustad. Ta silmad olid tugevate põseluude läbi näiliselt kõrgele lükatud ja asetsevad sügaval. Suu oli täidlane, ent siiski karmilt suletud. Ta liikus suure meeldivusega, ta kuju oli kitsas, ent sitke ja ümmar. Kitsalt pea ümber kammitult raamisid tumedad juuksed omapärast ja peaaegu võõrapärast nägu. Igauks, kes nägi mõlemaid koos, mõtles, et ta ema pidi olema venelanna. Mees — keegi ei kahelnud, et ta oli tõmmu tüdruku isa, — evis nii vähe sarnasust temaga, et vaatleja oli sunnitud mõtlema tüdruku emale. Tüdruk võis olla kahekümnenda eluaasta lõpus ja kerge raskemeelsus ta näos oli võib-olla seletatav sellega, et naised tema vanuses vajavad rohkem oma elu, kui nad seda saavad vanemate alatise kaitsva järelevalve all. Tema vahekord saatjaga oli aga tulvil südamlikkust ja mõnikord paistis, nagu laseks õnnelikumate olukordade tundmatus ta elu täiuslikuna paista.

Tammele oli vanahärra kohe sügava mulje avaldanud. Noormees oli äsja arstiteaduskonna lõpetanud ja kosutas end enne praktilisele tööle asumist. Juhuse läbi sattus ta pikemasse kõnelusse vanahärraga. Viimane oli oma saatjannale, kes lebas liival ja vaatas laokil mõtetega üle mere, summutatud häälega ette lugenud. Kui Tamm jõudis tema juurde, pani ta ajalehe — teda võis alati näha kõige mitmekesisemate ajalehtede kimbuga — kõrvale. Tüdruk tõusis üles ja haaras kiiresti mehe supelmantli järele.

„Õhtul muutuvad võrdlemisi jahedaks,“ sõnas ta vanahärrale. Ent ta sõnad näisid olevat Tammele määratud. Paistis, nagu oleks noormehe ilmumine, keda ta juba varem oli vahetevahel kohanud, meeldiv vaheldus lugejale. Mõne minuti pärast oli Tamm vanahärraga elavas vestluses, mis algas väljendustega harukordse soojuse üle sel aastajal — oli septembri lõpp — ja mille kestel selgus, et vanahärra ei olnud sugugi endine ohvitser, vaid arst ühest provintsilinnast, seega noore Tamme ametikaaslane.

Järgmistel päevadel kohtuti sagedamini alleedel ja hotellis. Tamm oli noorele daamile oma nime nimetanud, viimane oli tase vastanud. Kõnelustest kahe mehe vahel ei võtnud ta peaaegu kunagi osa, ta noogutas vaid viisakusest kergelt peaga või pööras sõbralikult näo jutlejate poole. —

See võis olla tingitud tüdruku tagasihoidlikkusest ja võõrastusest, et Tamm märkas ta ilu alles mõne päeva pärast. Nende lähema tutvuse neljandal õhtul muutus vanahärra varakult väsinuks. Kuna oli veel võrdlemisi varane õhtu, tähend

das ta oma saatjannale, viimane võivat veel veidi aega Tammele veeta. Ta raputas mõlemal sõbralikult kätt ja läks, selg veidi ette painutatud, hotellile.

Ent just samal õhtul oli noormehes imetus tüdruku haruldase ilu ja meeldivuse kohta arenenud tugevaks ja rahutuks kiindumuseks. Kuigi senini arsti juuresolu talle tähtsaim oli olnud, tundis ta täna end õnnelikuna, et võis vjibida tüdruku üks. Viimane kandis uut pruunikaskollast kleiti, mis andis tema tumedaile juustele peaaegu musta varjundi. Nad jalutasid veidi liivasel rannal ja istusid siis nautima avarat väljavaadet üle kogu ranniku. Tüdruku lähedalolu mõjus Tammele rahutustegevvalt. Ent too rahutus paistis kanduvat ka viimasele. Ta pööras vahetpidamatult pead ja kõneles tähtsusetuist asjust. Usna kaugele kostis tagasihoidlikku müristamist. Silmapiirile kerkisid tumedad äikespilved. Tõusis tuul. Kummaliselt ruttu muutus sel õhtul pimedaks.

„Kohe hakkab sadama,“ sõnas tüdruk, „on parem, kui asume tagasi koduteele.“ Ta tegi liigutuse, nagu tõusta soovides.

Seal haaras Tamme meeleto hirm. Ta ei suutnud vabandada tundeist, et tüdruku lahkumine tähendaks praegu igavest jumalagajättu temaga. Ta hirm teda kaotada enne võitmist muutus iga sekundiga, iga tuulepuhanguga ja üha ligineva pimedusega võimsamaks. Ta tundis, et ta peab talle nüüd kohe kõik ütleva. Ägedalt haaras ta tüdruku käe järele, tõmmates selle enda poole. Tüdruk pööras nägu — Tamm oli istunud temast veidi tagapool — ja ta nägi mehe silmis hirmu, ehmust ja kurbust. Ta oli teda algusest saadik mõistnud, ilma et nad oleksid kõnelnud. Ta pidi olema tema sõnu oodanud, ent samal ajal neid ka väga kartnud. Ta laskis end emmata. Tamm tundis, et tüdruk värises. Seal tõmbas tüdruk enese lahti ja jooksis kitsale teerajale. Tamm nägi pisaraid ta silmis. Ent kõik see ja samal hetkel vallapäasev vihmahoog olid tajud, mis tal alles palju hiljem teadusis jõudis. Ta tundis end õnnetuna ja loõduna. Tüdruk jooksis kaljuservale hädaohtlikult lähedale, mees ruttas järele. Kumbki ei lakanud jooksmast. Viim muutus üha tugevamaks, väljud sõhvisid, torm ulus ja piitsutas merd.

„Oodake ometi, palun, peatuge ometi,“ karjus Tamm läbi meremühina, „me oleme ju nagunii juba läbimärjad.“ Tüdruk ei paistnud midagi kuulvat, ta jooksis nagu hädaohu eest põgenedes. Ta paistis solvatud ja väga alandatud olevat. Tamm tundis ebaldes, et tema ükski oli süüdi, ent ei mõistnud siiski, mis tüdrukus sündis. „Ma palun teid, peatuge. Ma pean teiega kõnelema, armastan teid, saage minu naiseks.“ Seda kõike oli ta nii mõttetult ja katkendlikult hüüdnud, et ta peaaegu häbenes. Ent ta sõnadel oli mõju. Tüdruk peatus. Mees nägi tema kaamet, hirmust ja erutusest tardunud nägu. Ta püüdis kõnelda, ent ei saanud sõna suust. „Ütelge ometi midagi,“ karjus Tamm. Ta hääli oli palju kõvem, kui torm seda nõudis.

Mehe karjumine vabastas lõpuks tüdruku tardumusest, hetke vaatas ta Tamme piinatult. Siis ütles ta võõra karmusega hääles: „Ta on ju minu mees.“ Ta hingas kergemalt, olles nagu koormast vabanenud. Tamm vaatas teda nõutult pärani silmi. —

Aeglaselt pöördus tüdruk ümber — värisev kogu vihas. Tamm nägi temast viimasena kollast kleiti ja tumeda juukseid kadumas künka taha.

Mõni tund hiljem lahkus mees üüritud sõidukis, kiiruga pakitud kohvritega.

oli tühine rahutus, ema ruttas liiga... mul polegi ju nii halb...“ Ning vana mees otsekuu häbenes, et oli poega oma haigusega otsekuu püüdnud. Kuid ta oli siiski nõrk ja ta kõhn pea vajus vägisi padjale.

Eenok tusanes uuesti. Ta võttis tooli, istus voodi ette ning vaatles kaua isa kõhna nägu. Kas nad siis kunagi teineteise vastastikuse peenetundlikkuse pärast ei pääsenud teineteisele ligi?

„Kui sa mind kuulata jõuad,“ ütles ta, „siis kõnelen, kuidas mina vahepeal elukoolis olen käinud...“

See oli otsekuu vägine pealesund ning korraks oli vana mehe näol ilme, nagu püüaks ta kõrvale hoiduda vastumeelset asjast — isegi tema oli maailma kartma õppinud! Kuid kui Eenok lõpetas, oli ta vait. Täpselt sellisena mäletas poeg teda vana koolmeistrina klassis, kui keegi oli ülesande hästi täitnud. Ta näolgi oli selline ilme, mis hoidus avalikust kiitusest ja otsekuu pidi noort hoiatama, et ärgu see oma saavutisest uhkeks mingi. Selline vaikimine oli olnud vana mehe

ülil rahulolutunnus. Kuid ta ei teinud enam neist asjust juttu ja ütles tüki aja pärast inimesena, kes nüüd teab, et poeg isegi talitab tema hoolitsuseta nii, nagu on õigus ja tarvilik:

„Noh, hea küll! Mine vaata siis ka teisel pool, kuidas Anni pere elab... Ma püüan veidi magada — need rohud annavad hea une...“

Eenok polnud pikka aega tundnud end nii hästi. Ta leidis Anni leiba kimpsetamas ning ta mees, pikk, keskealine, rahulik ja lihtne talumees, raputas sõbralikult Eenoki kätt ning nimetas teda nooreks peremeheks. Kui Anni võõraga jutuajamiseks istus mehe kõrvale laua taha, püüdis see teda salakesi käe õlaleasetamisega hellitleda. Kuid Eenok nägi silmanurgast, kuidas Anni selle sõbralikkuse tema poole vaadates õrnalt tagasi tõrjus. Ta tundis, et see oli Annilt temale salajane, viimne sümpaatiavaldus. Kuid ta mõistis ka selgemini kui äsja isa juures, et ta pidi tagasi minema Tooni juurde, mõistma teda ja olema talle hea.

11. järg.

Eva tõusis, valuline naeratus huulil.

„Kuule, Eeva,“ jätkas Kinsky ja sirutas oma käed Eva poole. „Kuule, Eva, olen palju õppinud, usu mind. Võiksid sa,“ — ta peatus, tal oli hirm seda palvet välja öelda — „kas ei võiks me kord veel katset teha? Ka see oleks lahendus, see oleks ainuke võimalik lahendus. Armastan sind nagu viie aasta eest, nagu ma sind alati armastasin,“ lisas ta unistavalt juurde. „Eva, jah, nüüd alles tean ma, et ma sind alati armastasin, alles nüüd. Selleks, et seda teada, vajasin ma viis aastat põrgut.“

Eva vaatas üksisilmi Kinsky peaaegu selgitatud näkku. Nüüd näis ta jälle niisugusena, nagu Eva teda vahel oli näinud.

„Felix,“ ütles Eva, võttes mehe käed. „Ole mõistlik, kuuled sa, aeg ei lähe tagurpidi. Mis on möödas, on möödas, seda tead sa sama hästi kui mina. On kergem surnud üles äratada kui tunnet, mis on surnud.“

„Eva! Eva!“ Ta käed haarasid Eva järele, ta oli kui arust ära.

„Head ööd, Felix,“ ütles Eva leebelt, kuna ta eemaldus. „Ma pean nüüd minema. Head ööd!“ Ta libises uksest välja ja Kinsky kuulis veel Eva kiireid samme koridoris.

„Eva!“ hüüdis ta. „Eva!“ Siis tõmbas ta vaiba üle näo ja oigas.

36

Polnud kerge laevaarsti, doktor Carelli, kes oli väsinud, üles äratada. Stjuuard koputas kannatlikult viis minutit kabiiniuksele, kuni seespool hakati liigutama.

Surmväsinult tõusis arst üles. Lõpuks polnud ta ju enam noor, ta oli ligi kuuskümmend aastat vana.

Vastu keskööd pidi ta siduma noorherra Harperit, kes oli baaris pummeldades end klaasikildudega veristanud põsest ja meelekohtadelt. Varsti pärast seda kutsuti ta teise klassi, kus keegi noor tütarlaps oli läbi löiganud oma käe veresoone. Oli palju häda ja kannatusi aurikul, inimesed vedasid oma õnnetust Euroopast Ameerikasse, Ameerikast Euroopasse ning ringi ümber maailma.

Ta sai vaevalt kümme minutit magada, kui härra Gardeneri sekretär härra Philipp tema juurde ilmus. Härra Gardeneril oli raske südameatakk.

„J. P. Gardener? Pittsburg?“

„Jah, J. P. Gardener, Pittsburg.“

Kuna doktor Carell kiiresti rõivastus, uuris ta Philippilt käest: „Härra Gardeneril oli möödunud nädalal suuri ärritust, niipalju kui ma tean? See streik. Kõnelge mulle kõik, härra Philipp. Vahest on ainult närvid.“

Philipp rääkis, et Gardener oli eile streikijatele saatnud ühe teate, kus ta vannutas neid oodata kuni tema tagasi-tulekuni. Selle teatega saatis ta direktor Holzmanni kaevandusse, mille töölised olid okupeerinud. Aga mässajad olid vaevalt poole sellest teatest ära kuulunud ja hakanud Holzmanni sütega piiduma, nii et Holzmann sai raskesti haavata. Siis oli Holzmann mässajatele kaevanduses esitanud ultimaatum: ta andis neile kaksteist tundi kaevandusest väljatulemiseks, ähvardades muidu sulgeda õhu juurdevoolu kaevandusse.

„Jah-jaa, nüüd ma mõistan. Vabandage, olen veel pisut uimane magamisest.“

„Selle depesii saime me kell kaksteist,“ jätkas Philipp, minnes doktor Carelliga mööda koridori, „ja see oligi Gardeneri suure erutuse põhjuseks. Tema arust oli Holzmanni ultimaatum väljakutsuv ja mõtlematu. Nad pistavad tule otsa, karjus ta ja oli valmis märatsema hakkama. Ja siis tuli see atakk.“

„Täna, täna, härra Philipp. Nüüd on mul juba selgem. Täna, täna.“

Ta jäi J. P. Gardeneri juurde kuni kella neljani. See oli raske südamekramp. Pärast kella nelja heitis ta magama. Ja nüüd põrutati ta uuesti üles.

„Ekstsellents Leukosi juurde, ütlete te?“ küsis ta stjuuardilt.

„Jah — ekstsellents Leukos.“

Pooluimasena vantsis doktor Carell stjuuardi kõrval. Vaevalt kandsid teda veel ta jalad. Ta läitis sigareti, et muutada ärksamaks.

„Ekstsellents Leukos? Ta on minister kusagil seal Balkanil, eks ole? Ta reisib oma õetütrega, suurepärase naine!“ Stjuuard raputas pead. See kõik oli talle teadmata.

Doktor Carellil oli külm. Salapärasena tundus talle öine magav laev. Põlesid ainult vähesed lambid. Nad kohtasid ainult mõnd üksikut öö-stjuuardit või tuletõrjujat, kes valvasid reisijate heaolu ja rahuliku une järele.

Ekstsellents Leukos võttis arsti vastu sügava peanoogutusega. Ta istus oma koketses valge-roosa-triibulisel pidžamas sirgelt voodis. Kabiin oli heledasti valgustatud, kõik lambid põlesid. Ta palus arsti väärrika liigutusega istet võtta.

„Kahetsen väga, et pidin teid tülitama,“ ütles ta oma krägisevas prantsuse keeles. „Uni on püha asi, peaaegu nagu surm. Aga mis seal teha! Vaim on valmis, aga liha on nõder.“

Doktor Carell taipas kohe, et siin on tegemist raske juhtumiga. Sel edeval lobisejal raugal oli kõrge palavik, ta sonis.

„Ma kardan,“ jätkas Leukos ja ta valge habe värises, „et üks haige organ minus on teinud revolutsiooni. See on,“ ta tasandas häbelikult oma häält, „pimesool. Organ, mis pole üldse mingi organ.“

Doktor Carell tegi kindlaks, et ilma kahtluseta oli tegemist raske pimesoolõpõletikuga.

„Saadan teile apteegist jääkoti,“ ütles ta. „Hoiame mõned tunnid jääd peal ja siis tulen ma uuesti. Te ütlesite ju, et pimesool on teil varemgi end tunda andnud, eks ole? Võib-olla saame tast seegi kord jagu. Igal juhul on aga niipea kui võimalik operatsioon hädavajalik, selles pole mingit kahtlust. Kas pean teile saatma põetaja või on teil keegi, kes teie eest hoolitseb, ekstsellents?“

Leukosi pilk muutus õõnsaks, paistis, et ta ei saanud küsimusest aru.

„Kui ma õieti mäletan, reisite te oma õetütrega, ekstsellents?“

„Muidugi, muidugi!“ Leukos langetas pea. „Mademoiselle Georgette Adonard Pariisi teatrist 'Comédie Française'. Aga kui arst midagi veel tähendada tahtis, pani ta sõrme suu peale ja näitas kõrvakabiini uksele. Ta teadis, et see kabiin oli tühi — Georgette polnud sel ööl koju tulnud.“ „Muidugi!“ kordas ta tasa. „Saatsin ta veerand tunni eest voodisse.“

Arst küsis, kas ta ei peaks siiski äratama üles Georgette Adonardi, et anda talle näpunäiteid jääkoti suhtes.

Leukos tõstis oma käe vannutatavalt üles. „Oh, ei, ei! Lapse lapsel rahulikult magada, härra doktor,“ palus ta.

Apteegist toodi jääkoti ja pandi Leukosile kõhu peale, mis põles, nagu oleks talle hõõgav tulelont sisse pistetud.

Leukos lamas vaikselt ja kannatlikult. Ta kuulatas. Kunas tuleb ometi Georgette! Kord pidi ta ju ometi tulema!

Jah, tõepoolest, Georgette oli ta unelm, ta viimne unelm. Ja oli nii raske end oma viimsest unelmast lahti kiskuda. Leukos ohkas raskelt.

37

Mary oli Holli daamidest esimene, kes sel hommikul valmis sai, ja ta jooksis otsekohe kiiresti telegraafiruumi, et isa telegrammi saata pärida.

Kiiriga oli ta unustanud mantlit selga panna ja tal oli

väga külm. Tugev jäine tuul puhus ja dekid olid märjad. Raskena langes maha kolme punase korstna suits. Roostepruuni suitsuvine vahelt vilksatas silmapilguks kahvatu, jõuetu päike, mis katsus suitsust ja udust läbi pääseda.

„Oh, kui külm siin on!“ hüüdis Mary, kui ta jõudis telegraafiruumi.

Staal soris telegrammide virnas ja vaatas sealjuures Maryle võluvalt otsa. „Siin ta on. Oh, siin on ainult häid teateid.“

Ja tõepoolest sisaldas teade ainult head. Mary silmad särasid õnnelikult. „Te olete veetlevaim mees sellel laeval, härra Staal!“ hüüdis Mary. „Täna, täna!“ Ja juba oli ta kadunud.

Proua Holl magas veel ja teda ei tohtud äratada mitte milgi tingimisel. Kolm tütarlast sädistasid rõõmsalt läbisegi. Vahetevahel tegi Ethel üsna kõva häält, Mary kutsus ta siis korrale.

Hollide pank oli mõned päevad raskustega maadelnud. Ta pidi isegi mõneks päevaks — nagu teisedki pangad — oma ukse sulgema. Vahepeal oli aga valitsus vahele astunud ja panku toetanud. John tahtis homseks New Yorki sõita, et neid kõiki vastu võtta.

Suures ärevuses sosistasid tütarlapsed ja lõpuks ärkas proua Holl ikkagi. Ta ärkas sügava ohkega, nagu ootaks ta maailma hukku. „Oh, sa kõige vägevam!“ ohkas proua Holl ja ajas end istukile. Juba oli aga Ethel ta voodi juures ja viibutas juubeldades telegrammi oma käes. „Nüüd aga lakka ohkamast, Betty!“ hüüdis ta emale. „See on ju rumalus, mis su vend Charlie telegrafeeris. Loe, mis John teatab.“ Ja ta ulatas emale telegrammi.

„Teie depešeerite minu selja taga?“ küsis proua Holl etteheitvalt.

Äkki meenus tütarlastele „Flores“. „Flores, Flores!“ Jah, mis oli „Floresega“? Ime oli õhku haihtunud, enne kui ta oli veel sündinud. Kahju, kahju!

„Oodake ainult!“ ütles proua Holl, kes ei saanud nii ruttu jagu oma pessimismist. Ta oli liiga palju kannatanud. Võib-olla oli see telegramm paljas väljamõeldis? „Oodake ainult, võib-olla peate varem, kui usute, oma ‚Floresega‘ tegelema hakkama. Oh, ma tunnen Johni!“

„Ja nüüd võid sa jälle oma hispaanlasega abielluda,“ ütles Mary Violetile.

Violet mossitas huuli ja kehitas õlgu. Ei, ei, nüüd polnud tal selleks mingit lusti enam. „Ei, nüüd mitte enam. Aga võib-olla ma —“

„Võib-olla —?“

„Võib-olla põgenen ma ühel päeval!“

„Oo, Violet!“ kriiskas Ethel, kes alati heameelega kõvasti kõneles.

„Kas oleksid mu peale väga vihane, ema,“ küsis Violet tõsiselt, „kui ma kord päris äkki ühe mehega põgenen?“

„Te ajate mind veel hulluks!“ hüüdis proua Holl.

Ta tahtis üles tõusta, aga tütreid ei lasknud. Ei, ei, seda nad ei saa lubada milgi tingimisel. Ta pidi kosuma eilsetest pingutustest. Nad helistasid stjuuardile ja tellisid hommikueine.

Nüüd oli nii palju rääkida ja arutada. Täna õhtul oli „captain's dinner“. Pärast seda oli ball. Siis oli veel intiimne tants baaris. See pidude seeria vaimustas noori daame ja nad karjusid läbisegi üksteise võidu, nii et naabrid seintele koputasid.

Proua Holl ringutas käsi. „Te viite mu veel hauda!“ oigas ta. „Oh, sa suur jumal taevas, mida mõtlevad meist küll inimesed? Laske mul ometi kord üles tõusta!“

Tüdrukud kuulasid sõna. Nad arvasid, et on paras aeg väljaminekuks rõivastuda, ja olid päris tükk aega vait, tegeldes puudritupsude ja huulepulkadega.

„Mis me täna selga paneme?“ küsis Ethel.

„Mina hoiatan teid!“ ütles Mary. „On külm, märg ja hirmus. Läheme nagu karupojad.“

Õeksed panid oma kaamelikarva mantlid selga ja läksid laevalaale. Proua Holl aga luges veel kord tähelepanelikult Johni telegrammi. Siis võttis ta katkiste sukkade puntra, mis lamas ta voodi kõrval, avas kabiini akna ja viskas sukad merre.

Violet eemaldus teistest ja lippas kiiresti üle dekkide. Ta läbis raamatukogu, kirjutustoa ja salongi — kusagil polnud Warrenit. Ta tampsis oma väikese jalaga vihaseks. Lõpuks hakkas ta isegi nutma.

Warren? Jah, nii kohtles ta meest, keda ta armastas. „Eile olid sa übe ja täna nutad sa!“

Kui ta kümnendat korda läbis palmiaeda, nägi ta Warrenit ühte lifti astuvat. Juba vajus lift, aga liftipoiss oli ta käevübet veel märganud ja tõusis tagasi, et teda peale võtta.

„Hallo, Warren!“ hüüdis Violet, tehes üllatunud näo, kui Warren ta ees seisis. „Sina oled siin?“

„Jah, tahtsin lasta end raseerida, Violet,“ vastas Warren pisut ebakindlalt ja piinlikult.

Warren oli imestunud Violeti rõõmsa ja leplikku näo üle. Mõistatuslikuna paistsid talle naised! „Violet?“ ütles ta ja ulatas Violetile kää. „Täna on parem ilm? Kuhu sa tahtsid minna?“

Violet naeratas punastudes, ta nägu hõõgus elurõõmust ja ta sinised silmad sädelesid talle vastu. „Oh, eile, ma ei tea isegi, mis minusse oli sisse pugunud“ ütles ta. „Võib-olla see igavene auriku rappumine teeb mind hulluks, paljud inimesed on sellest päris haiged. Tahtsin samuti minna juuksuri juurde, Warren. Täna on ju suur ball. Ma loodan, sul on ehk mõned minutid minu jaoks aega?“

„Mul on alati sinu jaoks aega!“

„Täna, täna.“ See kõlas üsna alandlikult.

Lift peatus. Violet puudutas õrnalt Warreni käsivart ja viis ta ühte nurka, kus seisis mõned tugi toolid. „Jah, kui hirmus olin ma eile ometi sinu vastu, Warren,“ algas ta uuesti. „Nii inetult hirmus! Ma ei tea, mis oli minuga. Tegin sulle päris ränga stseeni?“

„Jah, päris ränga stseeni, Violet,“ ütles Warren ja naeris.

Violet langetas pilgu ja istus silmapilgu päris vaikselt. „Mul on häbi,“ ütles ta ja pani risti oma ahtakesed sõrmed. „Mul oli häbi kogu eilne õhtu ja ka täna, kui ärkasin, oli mul häbi. Siis otsisin sind terve tund aega laevapidi ilma sind leidmata. Sa tegid mulle tol korral palju haiget Roomas, Warren, ära unusta seda.“

Warren noogutas. „Sa tead, miks see nii pidi olema.“

„Jah, ma tean. Sinu ema!“

„Mitte ainult mu ema! Ma polnud tol korral veel midagi. Ikka veel ripub mu olemasolu õhus. Ma polnud veel tookord valmis ja ei ole seda veel tänagi. Mida oleksin saanud sulle pakkuda, Violet, ilma kindla jalgealuseta? Mitte midagi. Oleksin olnud vastutustundetult sinu ja enese vastu. Kas need pole küllaldased põhjused?“

Violet noogutas. „Põhjused muidugi, oo-jaa, põhjused muidugi!“ ütles ta. „Olin väga halb eile. Luba mulle, et unustad selle inetu stseeni.“ Ja ta ulatas talle kää. „Kas suudad sa, Warren?“

„Mõtlen veel vahetevahel sellele, väike Violet, aga ei võta seda enam traagiliselt,“ vastas Warren naeratades. „See olgu sulle karistuseks.“

Violet noogutas tõsiselt ja tänulikult. „Siis on hea!“ ütles ta.

Lift tuli alla täis daame ja härrasid, Kitty Sullivan tuli välja, kahvatu laup kortsus ja väsinud ilmel. Temale järgnes Georgette, kelle tumedad silmad üleemeelikult sädelesid. Georgette kandis Kitty naaritsanahkset mantlit. Sosistati: Kitty olevat kinkinud selle hinnalise kasuka ühes oma ekstsentrilises tujuhoos sellele prantsuse näitlejatarile.

Violet tõusis püsti. „See Kitty!“ ütles ta. „Et tal ka häbi pole. Baaris olevat täna öösel olnud skandaal.“

„Skandaal?“ Warren tundis äärmist huvi asja vastu. Skandaal — ja tema ei teadnud sellest midagi!

„Jah, ma kuulsin ennist ülal dekil kõneldavat sellest. Kitty ja Harper olid tülli läinud. Lõpuks oli ta Harperile näkku virutanud veiniklaasi, mille killud haavasid Harperi põske. Ta pidi arsti kutsuma.“

„Kuhu sa lähed?“ küsis Warren. Nad kõndisid mööda heledasti valgustatud koridori.

„Ainult mõned sammud, siin on vaiksem. Üks minut sul on ometi aega?“ Ta jäi mõtlikult seisma ja ohkas sügavasti ja otsekoheselt. „Ütlesin talle ära!“ ütles ta siis tasa.

„Juanile?“

„Jah! Ma ei või. Kirjutasin talle seda. Ma ei suuda seda, kui ta mulle kingiks ka terve kullast maja. Ma ei saa. Ma kirjutan parema meelega kirjutusmasinal või hakkan tunde andma.“ Ta vaikis tükk aega, siis läksid nad edasi. Ta liibus märkamatuult Warreni vastu.

„Me saime häid teateid kodunt,“ jätkas ta. „Isa sõidab homme New Yorki. Ta tahab kogu nädalaks meiega sinna jääda. Sa jääd ka esialgu New Yorki, Warren?“

„Jah, kuni Percival Bell mind Aafrikasse saadab. Sa tead ometi?“

Violet jäi seisma. Ta vaatas Warrenile otsa ja ta silmis helkis lootussäde ja üks soov. „Aafrikasse? Oo-jaa, ma tean,“ ütles ta. Ta astus poisile lähemale ja pani oma kää õrnalt Warreni õla ümber. Ta naeratas ja lisandas kavala naeratusena: „Kui sa saaksid mind ka kaasa võtta, Warren?“ Ta kihistas tasakesi naeru.

Ta on jumalik! mõtles Warren. Warren armastas Violetti, ta siirameelsust ja puhtust. Aga nagu omal ajal Roomas, tärkas temas hoiatav hää: veel samm edasi ja sa oled igavesti temaga seotud! Ta võttis kogu oma jõu kokku ja juhust aitas tal kindlaks jääda. Üks stjuuard möödus neist kandmikuga ja ütles: „Üks silmapilk, härrased.“

Violet astus tagasi. Veel silmapilk tagasi oli ta Warrenile üsna lähedal, nüüd aga näis Warren tast äkki ilmatu kaugel

Märg ja külm?

Nüüd NIVEA

Vihm, tuul ega lumi ei suuda muuta karedaks Niveaga kaitstud nahka, sest Nivea hoiab naha õrna ja elastse hoolimata igasugusest ilmast. Öhtul, enne kui heidate puhkama, ja päeval, enne kui lähete välja, imbutage nägu ja käed Niveaga, siis omate ka talvel sileda naha ja sportlikult värsket jume.

Millest see mõju? Euzeriidistsee muudabki Nivea-kreemi nahale nii vajalikuks.

Hinnad alates 30-nest sendist.

WERNER MEHKS, TALLINN

olevat. Warren naeris rõõmsalt. „Ma ei tea ju päris kindlasti veel, kas Bell saadabki mind päris kindlasti Aafrikasse, Violet!“

Violet noogutas. „Ma tean, ma tean!“ Ta vaikis viivu, siis algas ta uuesti: „Ära mõista mind valesti, Warren. Ma ei taha sinult midagi. Katsun enesele muretseda mingi ettekäände, et New Yorgis olla, ja siis saan ma sind ometi vahel näha.“

„Muidugi, Violet.“

„Võib-olla saaksin sinu juures sekretärina töötada? See oleks tore, Warren!“ Ta naeratas Warrenile, aga juba muutus ta pilk arglikuks. „Ei, ei, ära mõista mind valesti. Ma ütlesin, et oled egoist, muidugi ainult seepärast, kuna sa ei tee, mis ma tahan. See oli rumal minust. Oleksin pidanud ütleva, et olen ise egoist. Ma ei taha midagi, kuuled sa? Aga ära unusta seda, kui sa mulle kord telegrafeerid: tule, siis põgenen ma otsekohe kodunt, kuuled sa!“ Violet pani oma käed ta õlgade ümber ja surus ta enese vastu. Warren suudles teda.

„Kuule, Violet,“ ütles Warren, „mul on raske sulle täna mingit õiget vastust anda. Palun, kannata pisut —“

„Jah, kannatada!“

„Mu pea on mõtteid nii täis. Ma pean kõigepealt selle reisi tegema.“

„Mõistan sind. Sinu töö.“

„Sa ütlesid, et jääte nädalaks New Yorki? Mul on palju koosolekuid New Yorgis, seal saan sinuga rahulikult kõnelda!“

„Jah, Warren!“ Violet vaatas talle otsa õrnalt ja paluvalt. Ta surus Warreni kätt. „New Yorgis! Ilus! Mul on kannatust! Täna õhtuni!“ ütles Violet ja lipsas juuksuri juurde.

Warren oli nagu jooobnud. See polnud ju muud kui uni! Need naised! Kes tundis neid? Ta oli täna nii õnnelik, kui vihane ja õnnetu ta oli eile olnud. Violet oli oivaline! Ja siiski, miski kõneles temas selle vaatu: ta ei tahtnud veel õnnelikuks saada. Ta keelas selle enesele! Liiga vara, liiga vara! Tema tee oli veel pikk!

Lilleärist ostis ta kimbu Nizza kannikesi — häbematult kallid — ja palus viia juuksuri juurde. „Preili Violet Hollile.“

„Oh-jaa, ma tean, see on üks neist kolmest ilusast õest.“

39

Doktor Carell oli oma haigete külastamise lõpetanud ja läks komandosillale, olles ikka veel surmani väsinud pingutavast õöst. Ta laskis enesest teatada kommodor Terhuysenile ja kandis talle oma palve ette.

Kommodor Terhuysen oli parajasti ametis navigatsiooniruumis ja uuris luubiga vaharullil tinakuuli otsas, mis oli mõne minuti eest välja tõmmatud meresügavusest. Ühe silma pigistas ta sealjuures kinni ja suunas teise silma vahetevahel nagu suure sinise kuuli laevaarsti poole.

„Hm!“ urises ta ebalahkelt. „Hm! Ekstsellents Leukos?“ Ta punane nägu, raamistatud valgeist juustest, muutus järkjärgult punasemaks. „Hm!“ Laevaarsti palve oli tõepoolest ebaharilik ja üllatav.

Ekstsellents Leukosi elu seisis kaalul ja dr. Carell pidas ilmtingimata hädavajalikuks operatsiooni, mis pidi aset leidma hiljemalt pealelõunal, kui haige tervislik seisukord ei peaks võtma pööret paremuse poole. Operatsiooni kestel pidi aga „Cosmos“ seisma. Terve tund. Ta oli tulnud seda kommodorile ütleva.

„Hm!“ Terhuyseni nägu oli muutunud tumepunaseks. Ta pani luubi lauale ja sirutas jalad välja. „Terve tund?“ küsis ta.

„Jah, umbes tund, võib-olla pisut vähem.“ Üks Kanada arst, kes oli ka laeval, oli pakkunud ennast assisteerima.

„Hm!“ Terhuyseni nägu muutus sinakaspunaseks ja sooned tursusid laubal jämedaks. Ta juuksed näisid nüüd veel valgemana, nad olid nagu jahu. Doktor Carell lubas kommodorile veel teatada asjast lähemalt pärast sööki ja läks. Ta kehtas õlgu, ta täitis oma kohust, muud midagi. Terhuysenile polnud muidugi kuigi meeldiv laeva peatada, pärast seda kui ta tundis rekordit päris kindlasti oma taskus olevat.

Kommodor Terhuysen aga tõusis püsti ja puhus õhku tugevasti läbi suu, nii et ta valged silmakulmud värisesid tuules. Ta oli valmis vihast lõhkema. „Kurat võtaks!“ urises ta. Terhuysen oli põhiliselt heasüdamlik inimene, aga ta sattus raevu, kui mingi asi kriipsu ta plaanidest läbi tõmbas.

Puna ta näost hakkas juba taanduma, aga ta nägi ikka veel ahvardav välja, kui direktor Henricki ta juurde tuli rõõmsana ja muretuna nagu alati, juubeldav naeratus huultel.

„Cosmos“ oli neil tundidel kiireim reisijateaurik, mis kunagi oli ookeanil sõitnud! Kui ta aga kuulis doktor Carelli operatsioonist, kahvatus ta ja pidi istet võtma, nii väga läks talle ligi see uudis. Ta põsed vajusid auku. Alles tüki aja pärast hakkas ta uuesti toibuma. Ta kargas üles ja naeris tasa, kihistades oma tavalist naeru, mis tuli viilistades läbi nina. „Ta on hulluks läinud, see doktor!“ ütles ta ja kehtas õlgu. „Täiesti hull!“ kordas ta ja kõndis mööda navigatsiooniruumi edasitagasi. „Täiesti hull!“ Ta peatus ja võttis võiduka sõjaväepealiku poosi. „Me ei peata laeva mitte milgi tingimusel, kommodor!“ hüüdis ta. „Mitte milgi tingimusel, kuulge ometi! Ma ei luba teil seda kunagi. See Carell on lollikas läinud. Ma hindan seda väikest ekstsellents Leukost muidugi väga — noh, ta peaks talle morfiimi andma — peaks ometi kuidagi võimalik olema teda kuni New Yorgini vee peal hoida! Mitte milgi tingimusel, kuulge, kommodor!“

Henricki lahkus jumalaga jätmata. Ta läks ekstsellents Leukosi juurde, koputas uksele ja sirutas käed laiali, nagu tahaks ta Leukost emmata. „Olen nii õnnetu, mu vaene, armas sõber!“ hüüdis ta. „Praegu just kuulsin teie õnnetest, mis teid on tabanud!“

Ekstsellents Leukos, kuigi palavikust ja valudest piinatud, suutis siiski veel hoida väärikat mehehoiangut. „See on materia atentaat vaimu vastu,“ ütles ta ja palus Henrickil platsi võtta. Ta mõistis hinnata külaskäigu suurt au.

Direktor Henricki avaldas lootust, et haigus pöörduv paremuse poole, ka doktor Carell olevat sel arvamisel — kui aga operatsioon peaks olema vältimatu, on ta andnud juba käsu auriku kinnipidamiseks.

(Järgneb.)

Laps õpib lugema

Kas kodus või koolis?

Algkooli 1. klassi võetakse vastu lapsi eelteadmisteta. See tähendab: laps ei vaja mingit „raamatutarkust“ selleks, et pääseda avalikku algkooli, kus esimesel õppeaastal on kava-kohaselt ette nähtud lugemaõpetamine algusest peale, samuti ka arvutamine ja muud ained.

Agaga koolistatistika näitab, et keskmiselt 50% algkooli 1. klassi astunud lastest toob kaasa kodunt lugemisuskuse. Tegelikult ongi tavaline pilt esimesel poolaastal koolis selline, et pool klassi oskab lugeda, teise poole kallal võtab osav õpetaja tarvitusele parima läbiproovitud kiirmeetodi, mille abil ta mitteoskajad järele aitab, ühtlustades seega klassi tasapinna.

On lastevanemaid, kes, arvestades asjaolu, et kool on kohustatud lapsi lugema õpetama, ei too oma lapsele aabitsat enne kooliastumist — põhjendusega, et mis siis koolil teha jäävat! Neil on õigus seni, kui ennekooliealisel lapsel endal huvi puudub lugemise ja tähtede vastu. Aga niipea kui laps ise tahab ja igati teid otsib, kuidas tähti tundma õppida ja lugeda, ei tohiks vanemad tekkinud huvi alla suruda, vaid peaksid lapse püüdeid soodustama.

Neid lapsi aga, kes ei huvitu ennekoolieas trükitähest, ärge hinnatagu kohe andevaesemaks ega mindagu neile „rumalust“ ette heitma. Enamasti on neil mõned teised huvid esiplaanil või võtab nende füüsilise arengu palju jõudu ära või jälle on neil mingil põhjusel halb eelarvamine lugemistoi-ningu suhtes.

Seni kui algkool võtab vastu lugemisuskuseta lapsi, olgu õigustatud kumbki 50% algkooliastujaid, kusjuures määravaks teguriks jäägu lapse huvi. Kooli mureks aga jäägu erinevate eelteadmiste ja oskustega (muudestki ainetes) lastest koosneva klassi enamvähem ühtlasele tasemele tõstmine, mis õieti ongi esimese õppeaasta peamisi ülesandeid.

Kas tänapäeva laps on andekam endiste aegade lapsest?

Mõnigi vanaema või vanaisa jutustab oma lapsepõlvemälestustes, milline raske aeg algas päevaga, millal aabits majja toodi ja õeldi, et nüüd tulevat kõik „lapsetembud“ jätta ja asuda veerima. Tähed olid keerukad ja hirmus väikesed märgid, millede õppimine pahatihti pigistas välja pisara või tõi nähtavale vitsakimbu.

Ega ole teab kui kaugel needki ajad, millal lugemaõppimine oli täiskasvanud inimeste töö ja kirikuõpetaja ees „lugemas käimine“ raskeim eksam, mis tuli sooritada enne naisevõttu. Nii näit. Aleksis Kivi „Seitsmes vennas“ vennaksed, seistes selle raske sammu ees, arutlevad isekeskis: „— Kahe aasta pärast olgu aabits mul pääs, see on otsustatud... — Noh, sina õpid aabitsa kahe aastaga, mina siis neljaga. Jah, sääl on ainult visadust vaja.“

Tänapäeval aga näeb väikesi lapsi rõõmuga raamatu taha asuvat või muidu tähtedega tutvust tegevast. Sel puhul ei pea tegema valejäreldust, nagu oleksid tänapäeva lapsed andekamad ja hoosamad endisaegseist, vaid tuleb silmas pidada tõsiasja, et trükitäht ja -sõna on tulnud lapsele lähedale. Trükitud tekst ulatub lapse tajumispiirkonda juba kõige varasema aastast alates: raamatud, ajalehed, ajakirjad, toiduainete ja muud karbid ja pakid vastavate kirjudega, poesildid ja lõpuks õige tähtsa tegurina reklaam trükisõnana, nagu igasugused reklaamplakatid, autod vastavate kaubanimetuste ja märkidega, ja linnades valgusreklaam (suuremates linnades liikuv).

Pole mingi ime, kui laps selliste kõikjal leiduvate huvitava ja suurte (väga oluline), sageli lisaks värviliste märkide

vastu tunneb huvi. Pole ka mingi imelaps 3—4-aastane laps, kes mõne tähe siit ja sealt ära tunneb, ja saanud teada tähe nimetuse, selle ka meele peab. Nii on O üks esimesi tähti, mis väikelapse huvi paelub, sest ta on pallikujuline. Kuid sama hästi võib laps tähele panna suuri tähti K, M, T või mõnda muud, mida ta korduvalt näeb.

Üsna sageli kuulduv tänapäeval, et laps õppinud ise lugema, kas suurema õe-venna kõrval n. ü. vabakuulajana või iseseisvalt, seejuures küsitledes koduseid ja „uurides“ kätepuutuvat trükikirja seni, kui lugemine käes. Kui laps oma 7-ndaks sünnipäevaks loeb (paljudel juhtudel juba 6-ndaks), s. t. vähemalt aasta või rohkemgi enne kooliiga, on tegemist varase lugemaõppijaga. Seejuures tuleb kõrvaltingimusena arvesse, et laps ise või n. ü. kerge vaevaga omandab lugemiskunsti, kuna kõne alla ärge tulgu need „vaesed ohvrid“, keda sünduse ja tuupimise varal püütakse võimalikult vara lugema panna. Vastandtüüp varasele tüübile on hiline lugemaõppija, kes 7—8-aastasena, isegi 9-aastasena tavaliselt käsu-korras asub lugema õppima, kuigi ta on normaalse vaimse arenguga. Üldiselt öeldud, lapse lugemishuvi on ühelt poolt isikupärane nagu kõik teisedki huvid, teiselt poolt — sõltuv kodusest miljööst.

Laps õpib ise lugema

Esijoones vaadeldgem varast iseõppijat, sest tema poolt avastatud õppimismeetod on loomulikem ja parim, mida kodusel lugemaõpetamiselgi tuleks rakendada.

Kõigepealt tunneb 5 aasta piirides olev laps (mõned isegi 3—4-aastaselt) juhuslikku huvi üksikute tähtede vastu, millised talle silma torkavad. Samal ajal ta huvitub enamasti oma nimest ja tunneb rõõmu selle kirjutamisest, näiteks AINO, PEEP või milline tahes lapseniimi. Ta tutvub oma nimes esinevate tähtedega.

Üks väike poiss Matu kirjutas oma nime enne 5-ndat sünnipäeva, aga tähtede järjekorrast ei pidanud ta kinni, maalis paberile küll TUMA, küll UTMA ja vahel ka õieti. See poiss ei tundnud veel oma nimes esinevaid tähti. Ta teadis vaid, et neli teatavat märki annavad kokku tema nime, mida ta kangesti tahtis kõikjale kirjutada.

Tähemärgi täpne tundmine algab siis, kui laps mainitu taas ära tunneb, ükskõik kas üksikult või mõnes sõnaühendis.

Paralleelselt üksikute tähtede tundmaõppimisega tutvub laps mõningate sõnadega, ilma et ta kõiki antud sõnades esinevaid tähti tunneks. Sel juhul võib öelda, et laps tunneb sõna pilti. Näit. sõna BONA, esinegu ta pakil või reklaamplakatil, laps tunneb sõna ära, kuigi ta kõiki nelja tähte ei tunne. Sõna tervikpildi äratundmine on lugemaõppimisel õieti niisama oluline kui üksiku tähe äratundmine, sest teatavasti loeb vilunud lugeja sõnu tervikuna, muidu võtaks lugemine hoopis rohkem aega.

Niisama koosneb lapse lugemine kahest algest: üksik-tähest ja tervikulisest sõnapildist, kusjuures vanasti moes olnud veerimine osutub üleliigseks võtteks, mida iseõppija ei rakenda, või olgu siis tegemist raske ja üle jõu käiva pika sõnaga, samuti kui täiskasvanugi raske võõrapärase sõna puhul katsub veerimise varal sõnast jagu saada, sest tervikpilti ei suuda silm korraka haarata.

Huvi püüdes täiendab laps järjest oma tähtede-tagavara, ühtlasi hakkab ta lugema uusi sõnu, arendades kumbagi „haru“ paralleelselt ja teineteist täiendavalt. Oeldu selgituseks olgu järgnev lühike näide.

Laps AINO tunneb oma nimes esinevaid tähti, peale selle veel M ja P. Ta märkab mööda käies poe aknal sõna PIIMAPOOD. Kuna ta teab, et seal asub piimapood, siis ta loeb või õigemini arvab ära, et aknale on kirjutatud PIIMAPOOD. Ta analüüsib üks ja teine kord neid sõnu, võib-olla seisatab ja kordab tuttavaid tähti. Ta märkab, et I-d on kaks, samuti O-d. Võib juhtuda, et laps oma tähelepanekuist emale ei kõnelegi. Alles hiljem, kui ta võib-olla nädalate jooksul ise on avastanud ja lugema õppinud (s. t. ka mujal juhuslikus tekstis ära tundnud) sõna PIIMAPOOD, küsib ta emalt muuseas, mis see viimane täht (D) on. Elavam laps räägib küll enamasti kogu tutvumisprotsessil ise kaasa.

Kui soovitakse väikese iseõppija tegevust soodustada, tuuakse talle pildiraamatuid, milles on üksiksõnadest või lühilausestest koosnevad pildiallkirjad, nagu on nõutav lapse esimesis raamatuis. Laps avastab mõne allkirja ise, mõni loetakse talle ette või ta küsitleb koduseid. Näiteks, kui on raamatus tore kassi pilt, mille allkirjaks on KIISU-MIISU, siis

Lõikehaavad ja muud vigastused

seote paremini Hansaplastiga. Hansaplast on ikka tarvitamisvalmis, kaitseb haava mustuse eest, soodustab paranemist ega takista. Olgu ta seepärast ikka käepärast.

Werner Mehks, Tallinn.

Kiirside Hansaplast

võib arvata, et AINO selle ära loeb, kuigi tal paari tähega, näit. S-i ja U-ga tuleb esmakordselt tutvust teha.

Järgneb teisi pildiallkirju, silte, mida kerge lugeda, karpe ja pakendeid tuttava ja meeldiva sisuga, näit. P I I M A S O K O - I . A A D jne., mida iseõppija meelsasti loeb.

Selline tähtede ja sõnade avastamine võib kesta aasta või ka paar aastat, olenedes lapse huvist ja soodsatest võimalustest. Nii on paratamatu, et linnalaps näeb igasuguseid silte, reklaame ja suuri tähti märksa sagedamini maalapsest, kel- lel tavaliselt ei saa olla nii palju kokkupuuteid trükikirjaga. Seega ei ole maalapsel nii soodsaid iseõppimisvõimalusi kui linnalapsel, kuigi tema huvi trükitähe vastu oleks sama suur. Teiselt poolt maalapse lugemishuvi võib kergesti olla vähem, sest tal on teisi „põnevamaid“ alasid, millest huvituda, nagu loomad, talus toimuvad tööd jm.

Kui laps on jõudnud üksikute sõnade ja lühilause- te lugemiseni, tuleb viimane aste, kus enamuse iseõppijaidki vajab abi, nimelt pidev lausete lugemine — teksti lugemine, olgu siis pildiraamatus või aabitsas. Üksikud sõnad ja kogu lugemisprotsess võib teha raskusi. Ei ole sugugi halb, kui mõni lookene (eriti riimis) kordamisega lapsele pähe kulub, nii et laps osalt loeb, osalt aga peast ütleb. (Ei pea ära vahe- tama selle nähtusega, kui väike laps üldse veel ei oska lugeda, vaid teatavat teksti mängus peast „loeb“, avades sinna juurde raamatu.) Osaline peast teadmine aitab soravalt lugeda, mida algaja muidu ei suudaks. Sorav lugemine valmistab lapsele endale rõõmu, ühtlasi kordamisel silm harjub sõnapiltidega.

Nii astubki iseõppija üle lugemiskunsti läve. Kodused ei pannud tähelegi ega tundnud tülikana üht-teist näpunäidet anda. Öeldakse: laps õppis ise lugema.

Kuidas lugemist õpetada?

Kui lapsel enne kooliiga ei puudu huvi lugemise vastu, kuid tal pole küllaldast ettevõtlikkust „ise õppida“, leitagu aega tema õpetamiseks. Kasutatagu seejuures enamvähem eespool- kirjeldatud iseõppija avastatud meetodit. Lisaks arvestatagu järgmisi nõudeid ja abistavaid võtteid lugemiskunsti oman- damisel, mille kaudu saab tööle soodustavalt kaasa aidata.

Selgitatagu algusest peale, et täht on hääliku märk. Et on mitmesuguseid häälikuid, see avastatagu koos lapsega, näit. u-u-u-u — teeb tuul, rr-rr-rr — teeb koer, ka ratas jne.

Hääliku märkidega, s. t. tähtedega tutvumine ja kogu lugemaõppimine toimugu suurte ladina tähtede abil (milles

antud eelmised näited), sellest kirjast tuleb kinni pidada ka lapse esimeste raamatute valimisel.

Moodsast aabitsast leiab õpetaja soovitava häälikute tut- vustamise järjekorra ja kerge teksti. (Ärgu võetagu kooli esi- mest lugemikku kodusel õpetamisel tarvitusele. Lapse huvi teritub, kui koolis on uus tundmatu raamat.)

On mitmeid abistavaid võtteid, mis on ühtlasi lõbusaks mänguks ja mida laps sageli ise algatab. Ta joonistab juba tuttavaid tähti maapinnale, paberile, tahvlile. See annab üht- lasi vastuse küsimusele, kas kirjutamisõpetusega alata koos lugemisega. Laps ise algab — seega on meetod loomulik.

Laps mitte ainult ei joonista tähti ja sõnu. Ta koostab neid heameelega tikukestest, kastanitest või muust materjalist.

Ta tahab taigast kringlitele ja pätsikestele lisaks ka tähti vormida. See on väga hea võte. Laps puhaste kätega ja puhta põllega asub ema kõrval taigat vormima ja küpe- tama. Ta teeb näit. kolm väikest saia: I-, S- ja A-kujulised ja paneb need õhtuks isa taldrikule. Võib juba arvata, et ta selle voolimistöoga ja sõna koostamisega ennast lugemis- kunstis täiendab. Nii saab voolida ka savist ja plastiliinist.

Laps lõikab heameelega mõnest vanast ajakirjast või reklaamlehest suuri tähti välja ja koostab neist tuttavaid sõnu. Sellest samm edasi — valmistatagu liikuv aabits: lõigatagu kartongist või ka lihtsalt paksemast paberist kandilised ühe- suurused tükiid, millele (soovitav koostöös lapsega) kleebi- takse või joonistatakse igale üks täht. Laps saab nüüd tutta- vaid sõnu koostada, ühesugused tähed välja korjata ja veel mitmeti „mängida“. Valmis liikuvaid aabitsaid on müügil, samuti tähekloppe, millel igal küljel üks täht.

Ei tarvitse tingimata kõiki abistavaid võtteid rakendada. Kuid huvi ja võimaluse korral täiendavad nad üks teist ja soo- dustavad lugemaõppimist.

Kui on jõutud teksti lugemiseni, peetagu silmas, et tekst oleks küllalt suurte tähtedega ja ikka ladina kirjas. Pole vist tarvis nimetada, et lugemise ajal olgu küllaldaselt valgust, mis langeb loetavale tekstile.

Nõutagu lapselt pikaldast lugemist ja selget hääldamist. Samu nõudeid peetagu ise silmas lapsele ettelugemisel. Loe- tagu aeg-ajalt lugemaõppijale kerge teksti ette teadmise- ga, et laps käskimata püüab samuti lugeda puhtebateadlikult järe- leaimamistarbest.

Kui lapsel suurte ladina tähtedega lugemine on omandatud, toimub üleminek väikeste tähtede tundmisele ja lugemisele peaaegu iseenesest mõninga juhise ja harjutamise varal.

Lõpuks: ärgu kiirustatagu. Peetagu silmas, et töötempo oleks lapsele jõukohane.

Meie sõbrad — raamatud

Oige raamatukogu — see on iga raamatusõbra unistus. Tõeline raamatusõber hoolitseb oma aarde väärlise paigutuse eest, ei lase teda kunagi valimatult ja korratult pea siin, pea seal lamada, vaid paigutab ta sobivale kohale, olgu need raamaturiiulid võiapid.

On tuba, kus meie sõbrad, raamatud, elama peavad, väike, loobume pigemini kappidest ja valime madalad riiulid, sügavusega umbes 25 sm, mis vastab keskmise raamatu laiusele.

Nüüd korralduse juurde. Esteetikaseadused nõuavad kjuu tähelepanemist: ühesuurused raamatud koguda ühte, suuremad raamatud asetada alumisse ritta, väiksemad ülemisse. Tõepoolest, eriti ilusad ja väärtuslikud köited ei peaks kunagi väga kõrgel seisma, kuna kesk- või ahjukütte ülestõusev soojus enesega tolmuga ja rasvast mustust kaasa viib, mis neid kergesti kahjustaks.

Ühesisulised raamatud kuuluvad ühte gruppi, eraldada näiteks ajaloolised teosed, geograafilised reisikirjeldused, filo- soofilised raamatud, romaaniid, luuletused jne.

Nende üksikute gruppide seas peaks ka niipalju kui võimalik autorinimede tähestikulist järjekorda silmas pidama. Korraldus jookseb alati vasemalt paremale. Peatähtsus seis- neb soovitud raamatu kiires leidmises. Eriti suure raamatu- kogu omanik peab valmistama kataloogi. Mida aga iga raa- matuõber vajab, on väike märkmik, kuhu ta hoolikalt sisse kannab väljalaenatud raamatuid.

Raamatud, eriti säärased, mis lahtistel riiulitel seisavad, on tolmukogujad ja neid tuleb hoolsasti pühkida, kõige parem tolmumejaga. Ei ole tolmumejatu, siis on parem kasutada tol- mupintsli kui rätikut, eriti raamatu lahtiste lehtede jaoks, kus lehed, veidi lödvana, on tolmule parimaks kogunemiskohaks. Vähemalt kord aastas peab tegema suurpuhastust. Siis tuleb iga raamat üksikult läbi vaadata, plekid ja teised kahjus- tused kõrvaldada ning kapi- või riiulinurgad hoolikalt puhas- tada.

Milliseid plekke leiame raamatuis ning kuidas tuleb neid eemaldada?

Sõrmejaljed. Hõõruda kergelt seebipastaga. Siis tup-

sutada selge veega, kuni seep on välja loputatud. Seejärel kahe uue kuivatuspaberi vahel kuivatada.

Niiskuseplekid. Kaotada väga nõrga kloorilahusega. Siis loputada puhta veega ja kuivatada nagu eelmisel juhul.

Õli- ja rasvapekid. Rasvapeki kohale panna puhas kuivatuspaber ja triikida mõõdukalt kuuma rauaga. Korrata, kusjuures kuivatuspaberit nihutada, kuni plekk on kadunud. Kui jääb järele jälgi, siis pintseleda seda puhta tärpentiniga, mis on tehtud soojaks veevannis. Pärast tärpentin- i hähtu- mist on näha, et vastav koht paberil on muutunud veidi kol- lakaks. See värv kaob, kui teda pintseleda puhta alkoholiga.

Tuntud ja tagajärjekas on rasvapekkide katmine bensini ja magneesiumi seguga. Kuid mõju on ainult värske- te plek- kide juures. Väga vanu plekke kõrvaldada väveleetriga, mida ka pintsliga peale viia, kusjuures leht tuleb asetada kahe värsk- e kuivatuspaberi vahele.

Kärbsemustuseplekid. Need kaovad enamasti kange äädika abil.

Vereplekid. Vatitükk niisutada kloorilahusega ja hõõ- ruda sellega, kuni plekk on kadunud, misjärel loputada selge veega.

Petrooleumiplekid. Neid hõõruda salmiaagiga (ammoniaak).

Tindiplekid. Pleegitada vesinikülihapendiga. Ettevaatus, see on iga plekiliigi juures tähtis: kerge, kiire töö, alati värsk- e kuivatuspaber aluseks, kahe kuivatuspaberi vahel kuivatada. Raamat alles siis sulgeda, kui iga niiskuse- jälgi on täiesti kadunud.

Üldine puhastus. Väga määrdu- nud köiteid puhas- tatakse paksu, kuiva seebivahuga, mida käsnaga peale viia, siis puhta veega üle loputada (kasutades välja pigistatud vati- tupsu või käsnakest). Seejärel katta kerge kliistrikihiga. Mõne minuti pärast, enne kui kliister on kuivanud, hõõruda see pehme rätiga maha, siis lasta täiesti kuivada. Raamat on nüüd puhas, vajab aga veel läiget, et paista värskena ja uuena. Vas- tavalt kõite materjalile pintseleda teda lahja sellakiga (tarbe korral korrata) või katame ta õrna vahalahusega, mida tuleb hoolikalt sisse hõõruda.

*Säilitage oma hambad noored,
terved ja tugevad!*

Teie hammaste tervis oleneb ainult teist! NIVEA-hambapastas omate hammaste enneaegse lagunemise takistamiseks kõrgeväärtusliku abinõu. NIVEA-hambapasta kõrvaldab kiiresti ja põhjalikult inetu hambakatte ning hävitab hammastele kahjulikud suuhapped ja bakterid, ta võimaldab pimestavalt valged hambad ja värsket väljahinguse. Mõelge seepärast juba järgmisel sisseostul NIVEA-hambapastale!

Hinnad 50 ja 75 senti.
Werner Mehks, Tallinn.

NIVEA HAMBAPASTA

748

Moode saabuvaks talveks

459. Moodsalõikeline talvmantel karakullkraega.

460. Meeldiva tegumoega talvmantel hallikassinisest materjalist.

461. Sportliku tegumoega talvmantel kotiknahast kraega.

462. Elegantne talvmantel nõõrvolt-kaunististega.

463. Meeldiva tegumoega talvmantel tumesinisest materjalist.

466

467

468

469

470

471

472

464. Nägus kleit helehallist villasest materjalist.

465. Moodne pealeõunakleit huvitavast läikivamuustrilisest materjalist.

466. Huvitavas tegumoes kleit väikese valge vestiga.

467. Nägus tépitud voltidega kleit segamuustrilisest villasest Kaunistuseks värviline kaelarätt.

468. Sportliku tegumoea päevakleit.

469. Moodne nõõrvolt-kaunististega päevakleit.

470. Elegantne pealeõunakleit siidist või villasest, volditud seeliku ja valge žabooga.

471. Moodsas tegumoes nägus kleit valge või värvilise vestiga.

472. Nägus kleit triibulisest villasest materjalist.

473. Moodne pruutkleit.

474. Pruutkleit valgest krepp-satäänist.

473

474

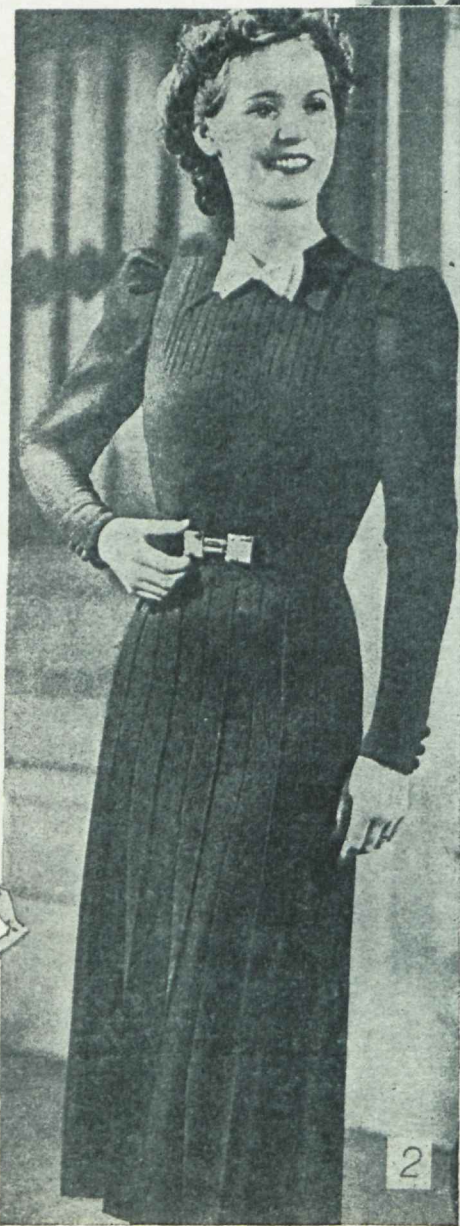
475

476

477

478

Väikejalutuskaire läbi talvise mee

1. Moodne pluus pehmest villasest materjalist.
2. Huvitavas tegumoes päevakleit villasest materjalist. Seelikuosa on kaunistatud tepitud nõõrvo'idega, kusjuures üks volt on tepitud paremale ja teine vasakule poole vahelduvalt, jättes seetõttu volditud seeliku mulje. Lõige I lõikelehel.

3. Moodne pealelõunakleit pehmelt-langevast materjalist. Lõige II lõikelehel.
4. Elegantne talvmantel.
5. Moodne talvmantel peeneruudulisest materjalist.
6. Huvitav talvmantel rikkaliku madalakarvalisest karusnahast garnituuriga.
7. Moodsalõikeline nägus kleit villasest või siidist.
8. Elegantne pealelõunakleit peenest villasest või siidist.

479

480

481

482

483

484

485

486

487

475. Nägus pruutkleit valgest pitsmaterjalist.
 476. Meeldiv pruutkleit žoržetist, plisseekaunististega.
 477. Nägus taftist õhtukleit pits- ja tüllpassega.
 478. Pruutkleit siidist ja pitsist kokkutöötatult.
 479. Moodne talvmantel suuremale tütarlapsele. Lõige IV lõikelehel.
 480. Nägus talvmantel väikesele tütarlapsele. Lõige VIII lõikelehel.
 481. Meeldiv mantel tütarlapsele.
 482. Tõmblukuga ülikond poisile. Lõige V lõikelehel.
 483. Vestülikond poisile.
 484. Triibulisest materjalist kleit tütarlapsele.
 485. Nägus kleit väikesele tütarlapsele.
 486. Pluus ja püksid poisile.
 487. Kleit tütarlapsele. Lõige VI lõikelehel.
 488. Talvmantel tütarlapsele.
 489. Nägus volditud kleit tütarlapsele.
 490. Ruudulisest materjalist kleit suuremale tütarlapsele.

491. Nägus suusaülikond suuremale tütarlapsele.
 492. Suusaülikond suuremale tütarlapsele. Lõige VII lõikelehel.
 493. Suuremale tütarlapsele nägus kleit diagonaalmustrilisest materjalist, valge vestiga.
 494. Suusaülikond poisile või tüdrukule.
 495. Tütarlapsele nägus kleit tumepunasest villasest materjalist, valge krae ja kästistega.
 496.—502. Valik mitmesuguseid suusaülikondade moode.
 503. Lihtne nägus kleit mustast materjalist, kaunistatud karakulribade või mõne moodsa paelaga.
 504. Huvitavas tegumoes kleit kahesugusest materjalist.
 505. Moodne kleit mustast sametist, ääristatud lillakaspunase siidpaelaga.
 506. Meeldiv pealelõunakleit rohelistest siidist või sametist, kaelusel huvitav garnituur jämedast kuldnõõrist.
 507. Elegantne pealelõunakleit tumepunasest siidist.
 508. Nägus volditud kleit helesinisest kergest villasest või siidist.

496

497

498

499

500

501

502

488

489

490

491

492

493

494

495

503

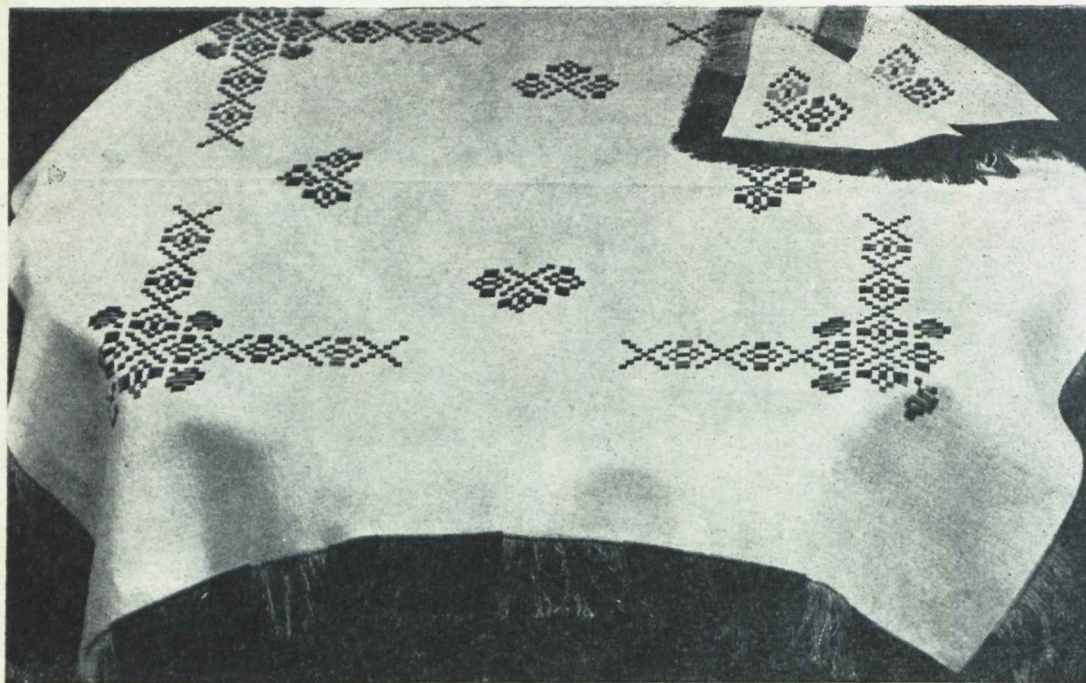
504

505

506

507

508

Setutikandiga kohvilaua- lina ja suurätid

L. Rein

Lina on valmistatud peenest linasest käsitööriidest. Lina suurus 1×1 m + 10 sm pikkused narmad, millised on pandud gruppidega pöörlõngast samades värvustes, nagu esinevad tikandis.

Värvid on antud „Ankur“ ja sulgudes DMC kaartide järgi, pärlniit nr. 8.

1. Kollane	nr. 490	(743)
2. Pruun	„ 580	(898)
3. Sinine	„ 485	(517)
4. Punane	„ 540	(836)
5. Roheline	„ 781	(905)

Narmaste värvide järjestus oleks järgmisena grupeeritud: pruun, kollane, sinine, punane, roheline, pruun, kollane jne.

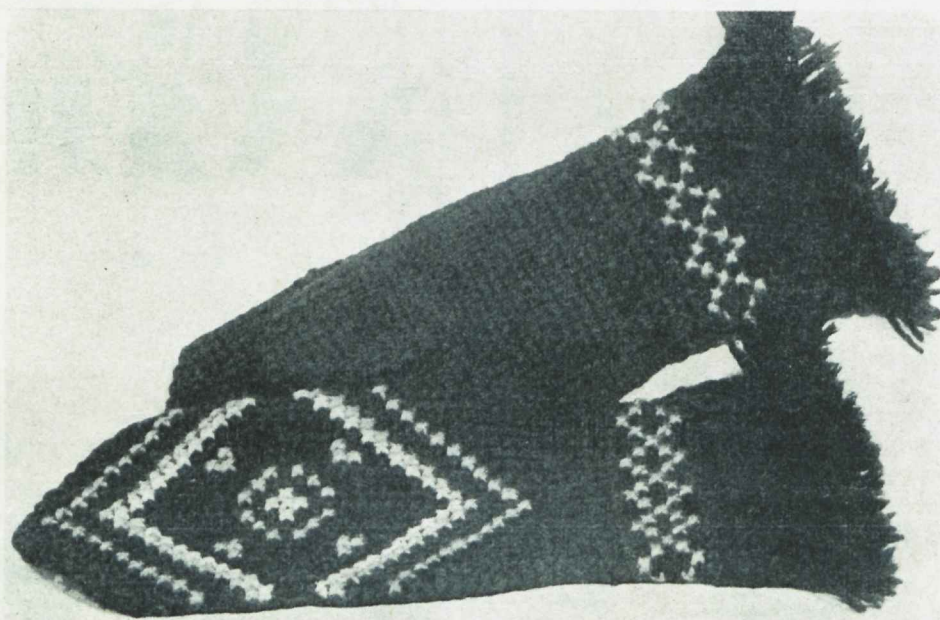
Skeem ja tikandi muster asuvad muustrilehel.

Labakindad tunis-heegel- tehnikas

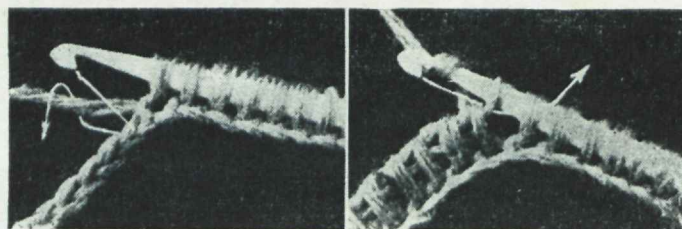
S. Lego

Kindad on valmistatud tunis-heegelt tehnikas villasest käsitöö- või loelõngast ning kaunistatud ristpistes tikandiga. Kinnas koosneb kahest osast, alumisest ja pealisest, mis hiljem kokku õmmeldakse. Kinda pära on heegeldatud mustast lõngast ning hiljem oranži ja kollasega peale tikitud.

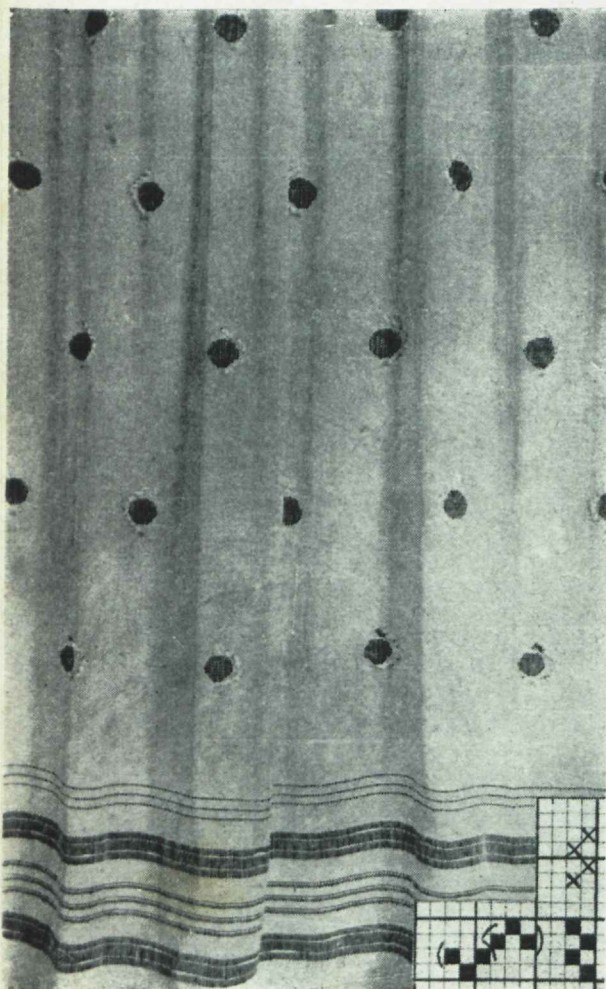
Muster muustrilehel.

Näiteid tunis-heegelt ehnikka käigu kohta

Vasakul: ülesloodud äärelt silmi heegeldades jäetakse kõik silmad heegelnõelale. Paremalt: silmade mahaheegeldamine.

Täpiline stoor

Els Joost

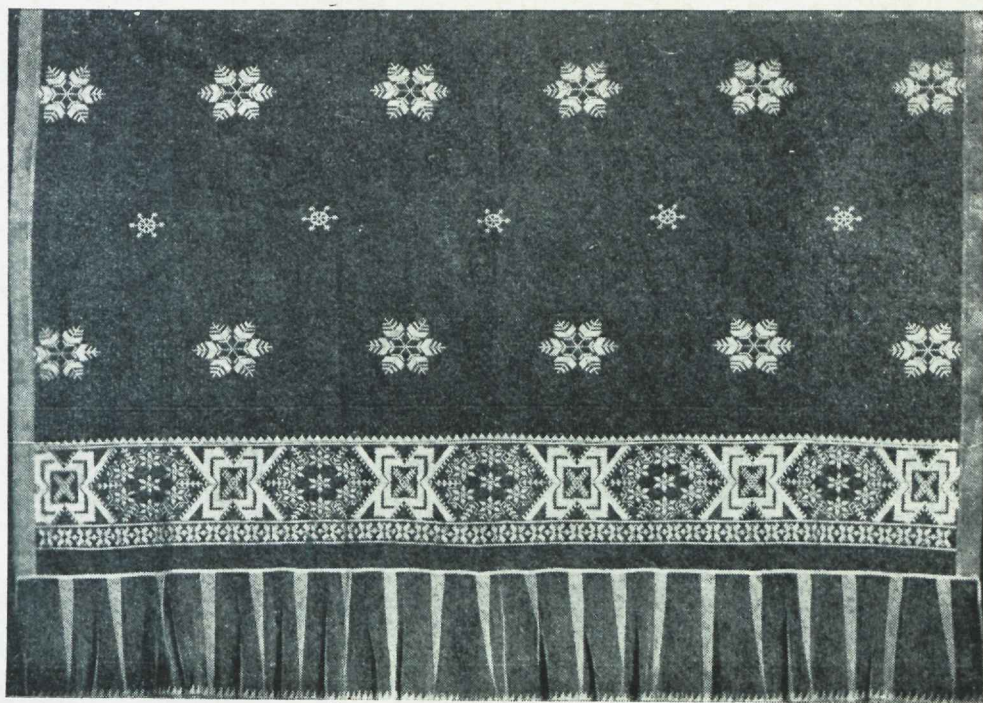
Suga nr. 40/3. Lai 185 sm. 4 nüit ja 2 koelauda. Lõim ja koe võrgulõng nr. 120. Käärida 2220 lõnga. Pikkus soovikohaselt +90 sm sõlmede, narmaste ja kokkuminekuga jaoks.

Täpid ja jooned tomatpunase reflectaga korjatud. Kaarjooned valge šenilliga, millel ülemise osa põime jaoks pisut punakat otsa. Tööviis varspõime. Täpid iga koe järel harilik vahelikupõime.

Täppide läbimõõt 3 sm, kaarjoon 1 sm võrra täpist eemal ühe rea põimetel paremal, teise rea põimetel vasemal. Täppide vahekaugus 25 sm × 25 sm. Alumisel äärel 15 sm kootud jämeda võrgulõngaga nr. 18. 12 sm pruuni reflectaga, 1 valge tombulõng, 1,5 sm punast reflectat, 1 tombulõng, 1,5 sm punast reflectat, 8 sm põhja. II 2 lõnga pruuni, 1 tombuline, 1 punane, 2 sm põhja. Seda korrata 3×. Vahe 8 sm ja samane joon kui esimesegi. Vahe 8 sm, 2 l. punast, 1 sm põhja — korrata 3×.

Suurendatud töönaide tülltehnikas voodikattele.

Tüllist voodikate rahvuslikele tülltanude motiividel

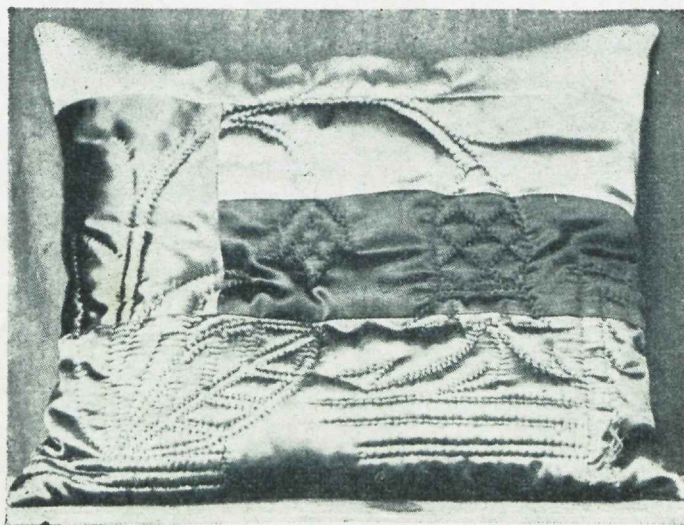
M. Truus

Voodikate on valmistatud kõige jämedamast puuvill-tüllist, mille laius on 1,8 m. Antud voodikatte valmistamiseks vajame 3 m tülli. Voodikatte pikkus on võetud piki kangast, kusjuures pikkuseks on 2,1 m ja laiuks 1,44 m. Ülejäänud osa tülli kasutame ära volangideks, mille laius on 25 sm ja pikkus 3,2 m. See pikkus jaotatakse ära voodikatte pikkuse peale, asetades volangi korrapärastesse voltidesse, mille sügavus on 3 sm ja voltide vahe 7 sm. Voodi-

katte otsad on palistatud 5 sm laiuse palistisega, kääntades tülli äärt 2 augu võrra palistise sisse. Palistamiseks kasutatakse õige peent niiti. Tikkimiseks tarvitatakse „Ankur“ või DMC mulineed nr. 14 (suurtes tokkides). Voodikatte äärest 5 sm võrra kaugemalt tikitakse eelpistes 6-kordse mulineega joon ja siis edasi jätkatakse tikkimist nii, nagu seda on näha muustrilehel antud ornamendist. Ainult jooned tikitakse kuuekordse mulineega, teised osad neljakordse muli-

neega. Muustrilehel märgitud osad tikitakse kahekordse mulineega. Tikkimisel kasutatakse eelpistet, ainult kahekordse mulineega tikitavad osad tikitakse madalpistes. Volangi äär kääntatakse kahe augu võrra tagasi. Kaunistatakse kolme joonega, mis ühtlasi kinnitab tagasikäänatud osa. Joonekeste peale tikitakse kolmnurgakeste rida. Kui on kõik osad tikitud, siis kinnitatakse volangid keskosa külge.

Muster muustrilehel.

Vateeritud padi

Veera Riispapp

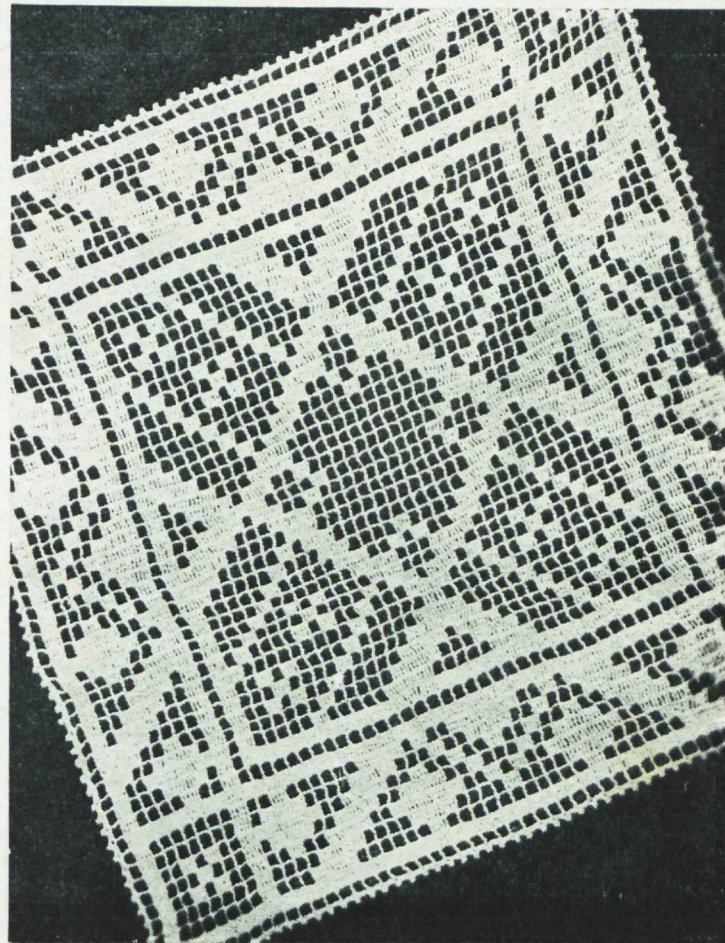
Padja suurus 60×70 sm. Valmistatud atlasribadest. Skeem muustrilehel ja tikkimisjoonis lõikelehel. Värvid: a — helehall, b — tumehall, c — must ja d — punane. Tikkimisjoonis aetakse valgel kopeerpaberil jätkatud ja sirgekstriigitud põhjale. Marli aetakse tekiraamile (niisama suur tükk) hästi pingule. Sellele asetatakse puhas ja kerge vatt 2—3 sm paksuselt. Sellele asetatakse padja riie, mis traageldatakse vaheriide ja vati peale. Tikitakse pärlilõngaga nagu vooditekki, kuid tihedamas pistes. Muster asub lõikelehe-poolel ja väike skeem muustrilehe-poolel.

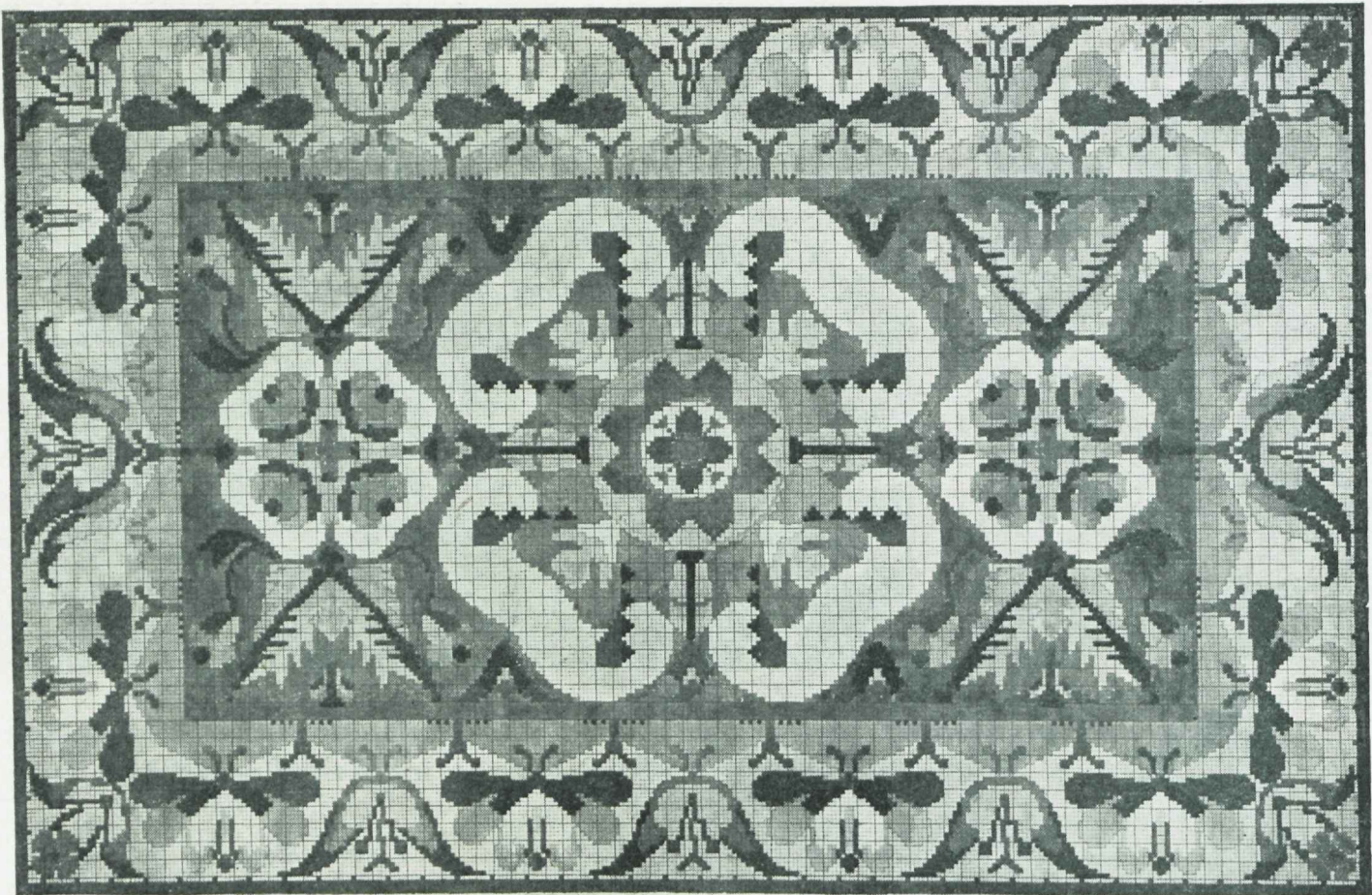
Heegeldatud ilulinake

A. Nemvalts

Linake on heegeldatud kreemist kalavõrguniidist. Linake suurus on 55×55 auku, kusjuures suurus on lühenud jämedusest. Antud linakest võib valmistada fileevõrgust ning muster sisse nõeluda puuvillase ja kunstiõidiga, et oleks mitmekesisem.

Muster muustrilehel.

Vaip rahvuslikkudel motiividel

A. Laigo-Oeste

Vaiba suurus on 204×308 ruutu. Kui võtta igale mustri-ruudule vastavalt 1 sm^2 , siis tuleks vaiba suuruseks 204×308 sm. Sellisel juhul tuleks vaiba tikkimisel suurendada iga ruutu kahekordselt, sest kahekordsele vaibalõngale vastab $1/2$ -sm lõngajämedusega džuu.

Soovitakse aga väiksemat vaipa, siis tuleks õmmeldes võtta igale mustri-ruudule vastavalt üks piste, siis oleks vaip 102 sm lai ja 155 sm pikk. Vaipa võib õmmelda rist-, keelim-, õis-, ristik-, smürna- ja mitmesuguses muus tätepistes ning ka põimida ja sõlmida. Värvide vaibamustrile on antud „Ekstra“, „Estonia“ ja Keila villatööstuste kaartide järgi.

Rist- või keelimpistes tehnikas õmmeldud vaibale kulub kahekordset vaibalõnga värvide järgi umbes järgmiselt:

„Ekstra“ — „Estonia“ — Keila villat.			
1. Helesinist	nr. 38	nr. 516	nr. 73 — 500 g
2. Keskmiist sinist	„ 37	„ 518	„ 74 — 700 „
3. Tumesinist	„ 26	„ 519	„ 89 — 450 „
4. Helerohelist	„ 20	„ 555	„ 84 — 1600 „
(või helebeeži)	„ 15	„ 547	„ 67)

„Ekstra“ — „Estonia“ — Keila villat.			
5. Keskmiist rohelist	nr. 18	nr. 557	nr. 14 — 900 g
(või keskmiist beeži)	„ 48	„ 585	„ 32)
6. Tumerohelist	„ 17	„ 558	„ 15 — 1300 „
(või tumebeeži)	„ 46	„ 586	„ 33)
7. Kollast	„ 16	„ 508	„ 21 — 550 „
8. Oranži	„ 24	„ 520	„ 62 — 150 „
9. Tumepruuni	„ 56	„ 552	„ 59 — 250 „
10. Keskmiist pruuni	„ 12	„ 551	„ 11 — 600 „
11. Helepruuni	„ 13	„ 615	„ 10 — 600 „
12. Roostepuuni	„ 10	„ 522	„ 70 — 600 „
			Kokku 8200 g

$1/4$ mustrit asub mustriheel.

Suurrätt

L. Mälksoo

4 niit, 4 koelauda, suga nr. 40/2.

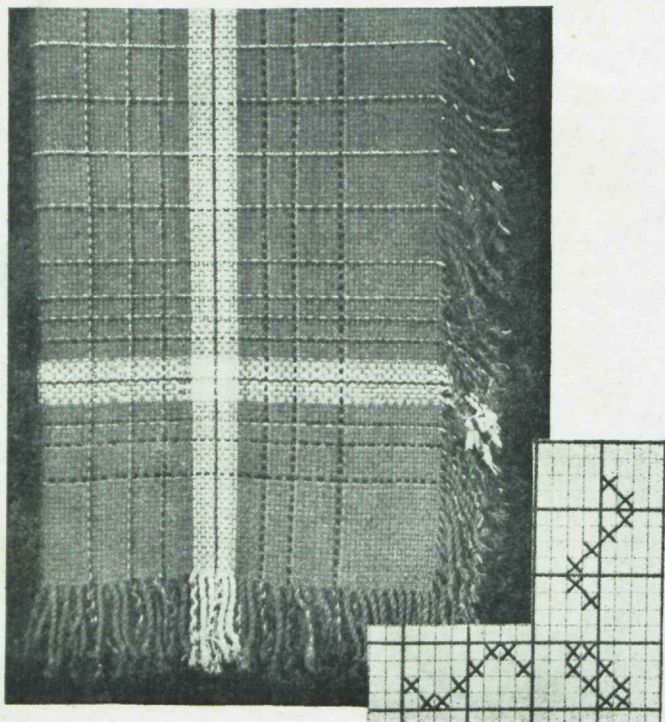
Räti suurus $144 \text{ sm} \times 144 \text{ sm} +$ narmad. Materjaliks $1,4 \text{ kg}$ kahekordset pehmet koduvillast lõnga järgmistes värvides: liivavärvi, valge, kollane, oranž ja must.

Värvide järjekord:

I äär — 80 lõnga liivavärvi (1 kollane, 1 oranž, 2 musta, 24 liivavärvi, 1 kollane, 1 oranž, 2 musta, 12 liivavärvi, 1 kollane, 1 oranž, 2 musta, 8 liivavärvi, 8 oranži, 8 kollast, 7 valget), 2 musta. Siit loetakse tagasi sulgudesolevad andmed alguse poole. Keskosa:

40 liivavärvi	} $\times 9$
2 musta	
1 oranž	
1 kollane	
40 liivavärvi	
2 musta	
2 valget	
40 liivavärvi	

II äär nagu I, kuid algab algusest sulusolevate andmetega keskkoha poole ja 2 musta juurest tagasi lugedes kuni alguseni välja, 80 liivavärvi kaasa arvatud.

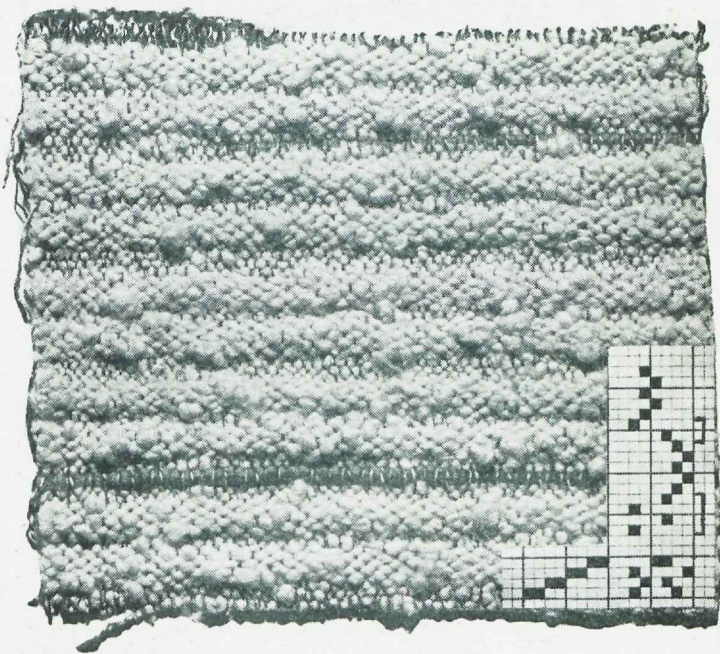
Iga tark naine tarvitab ainult

Crème Mouson'i.

Crème MOUSON annab nahale mati, noorusliku, läiketa jume, hävitab kõik kortsud. On kõige parem puudrialune.

Tuub alates 35 sendist.

Moodne vaoline mööbliriie

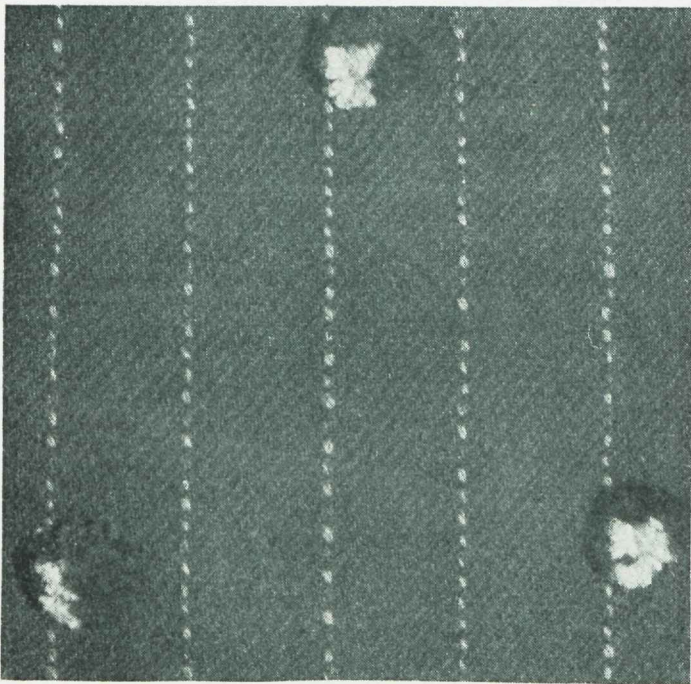
A. Laigo-Oeste

Mööbliriide materjaliks on roostevärvi lõim nr. 24/2 ning meelepärane beežis toonis puuvillane jäme tombuline froteerlõng.

Iga 6 sm järel on pinna elustamiseks pandud vahelikku meelepärases värvis ja kauguses üksikud lõngajupid.

Suga nr. 90/2, kanga laius soas 135 sm, selleks käärida 2430 lõnga. Ühele meetrile kulub lõime umbes 3,5 vihti ning kude umbes 800 grammi, peale selle põimeteks värvilist läiklõime või kunstiidi mitmekordselt võetuna.

Seadluses] märgiga märgitud kohti lüüakse äkki ja tugevasti. Puuvillase froteerlõnga asemel võib sisse kududa ka villast lõnga.

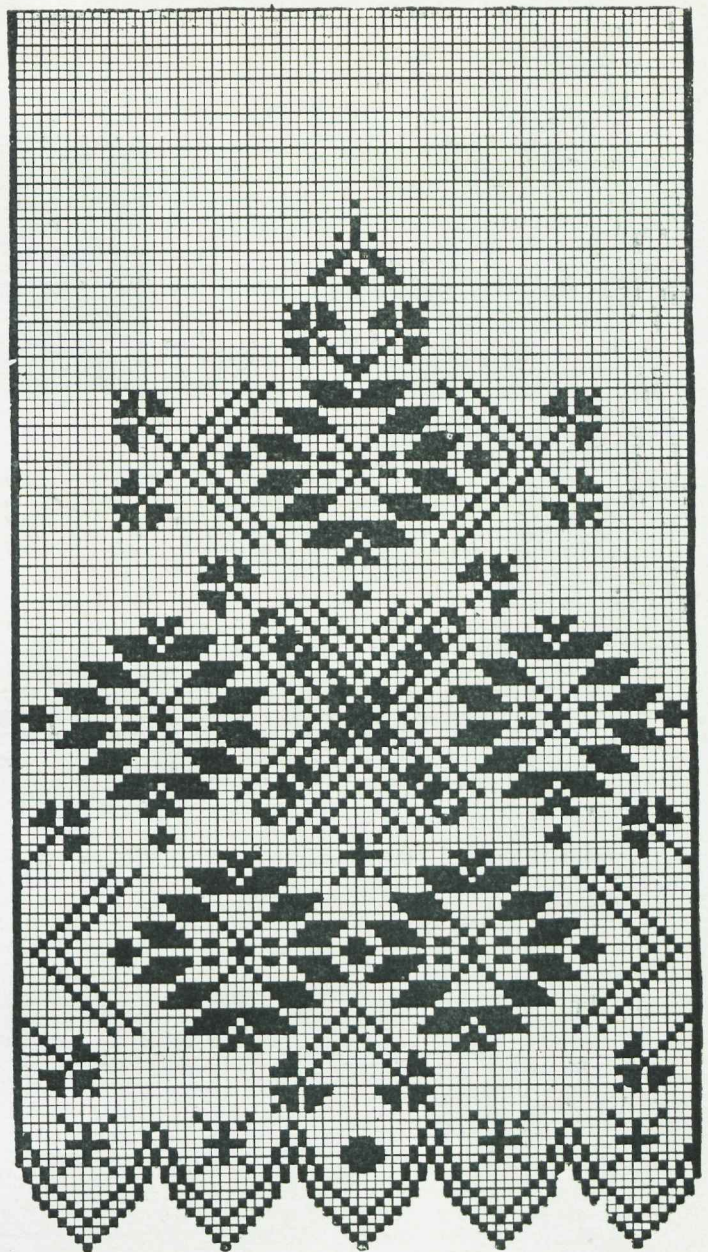

Naiste suusaülikonna riie

Els Joost

6 niit ja 6 koelauda. Suga nr. 70/2. Lõimeks ja koeks kodune villane lõng keskmises oliivrohelistes toonis. Joonteks 2 valkjask-oliivrohelist lõnga korrutatult 2 oliivrohelist kudumis-siidiga ja 1 põhja värvi oliivrohelist lõngaga. Joonelõng üksikult soa pinna vahel.

Käärida: 42 oliivrohelist lõime ja 1 korrutatud lõng jooneks, seda korrata soovitud kanga laiuseni. Täpid on 8-kordsest (korrutamata) inglise lõngast narmastehnikas sõlmitud (Järg lk. 344)

Aknakardin Häädemeeste tanukirja motiividel

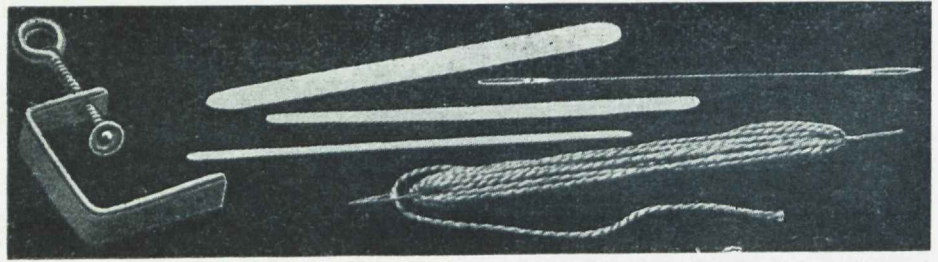
S. Vilk

Kardina heegeldamiseks võtta kalavõrguniit nr. 20/6, s. o. kõige peenemat selle numbri all. Kardina laius on siis 80 sm. Heegeldada üks kahekordne samm ja kolm ketisilmust. Kui võtta aga peenem niit, siis saame kitsama kardina, pikkus umbes 1,5 m või soovi korral pikem. Soovi korral kinnitada sakkide külge 15 sm pikkused narmad. Sakid heegeldatakse eraldi teisipidi külge. Kardina heegeldada ristsihis alt üles, alates sakkide lõpukohalt ülesminevalt

1. Sametist müts suuremale tütarlapsele. Lõige IX lõikelehel.
2. Karusnahk-äärisega talvmüts väikesele tütarlapsele. Lõige X lõikelehel.

Vörktöö (filee) valmistamisest

Fileevõrgu valmistamise abinõud

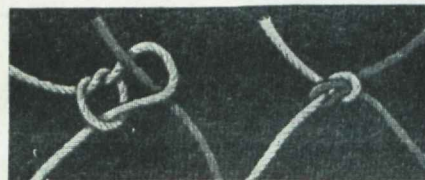
Vörk, mille kalurid valmistasid kala-püüdmiseks, on aeg-ajalt valmistatud peenesilmuseliseks. Need võrgulised pinnad osutusid heaks põhjaks tikkimiseks ja sellest areneski vörktöö, mis tuntud filee nime all.

Vörktöö kirjeldus jaguneks seega kahte ossa: võrgu valmistamine ja võrgu pinna täitmine. Käsitsivalmistatud võrgu asemel võib kasutada nn. vörkriiet, mis on müügil mitmesuguses jämeduses. Nendele aga, kes soovivad võrgu ise valmistada, on mõeldud järgnev kirjeldus.

Fileevõrgu valmistamiseks vajatakse fileenõela, fileepulka ja kaunis tugeva keeruga niiti. Eriti soovitav on kasutada linast materjali, kuna see omab head tugevust, kuid võib kasutada ka häid puuvillaseid niite, nagu „Ankur“ või DMC. Viimased on müügil mitmesuguses jämeduses. Ka on soovitav kasutada puuvillast materjali, mida nõõrikauplustes müüakse kalavõrguniidi nime all. Fileenõel tuleb valida vastavalt niidi jämedusele. Fileepulk võib olla terasest, luust, tselluloidist või ka puust. Mõeldav on ka kudumisvarras. Igal juhul peab ta jämeduselt olema ühtlane, sest vastasel korral muutuvad võrgusilmused ebaühtlasteks. Pulga laius vastab võrgu-augu suurusele. Seepärast tuleks soovitava augu suuruse järgi valida pulk.

Alustades võrgu valmistamist, tuleks võrgulõng kerida nõelale. Kõigepealt juhime lõnga läbi nõelasoleva augu ning sõlmime ta siis. Nüüd hoitakse nõelaots enda poole ja keritakse ühest otsast ning teisest. Ei ole soovitav korruga liiga palju lõnga nõelale kerida, kuna siis nõel pääseb võrgusilmustest raskesti äbi. Kui lõng on nõelale keritud, valmistame samast niidist (peenikese niidi juures tuleb seda võtta kahekordselt) aasa, kinnitame selle naelakesega laua külge ning algame fileerimisega. Kõigepealt kinnitame nõelale keritud lõnga otsa abisilmuse külge ja algame tööga, nagu näitab joonis a. Fileenõel võetakse paremasse kätte. Pulk asetatakse vasaku käega, hoides teda pöidla ja esimese sõrmega, ristiasendis abisilmuse külge. Lõng, mis kinnitatud silmusesse, viiakse parema käega eest üle pulga ja üle vasaku käe kolmanda ja neljanda sõrme tahapoole. Nüüd viiakse lõng parema käega vasaku käe suunas ning hoitakse teda vasaku käe pöidlaga kinni (vt. joon. b). Järgmisena viiakse lõng kaarega abisilmuse peale ja paremalt poolt pulga alla. Fileenõel juhatakse alumisest tekkinud silmusest pulga tagant abisilmuse sisse (vt. joon. c). Nüüd võetakse nõel parema käe pöidla ja esimese sõrmega ning tuuakse ta abisilmusest läbi, kusjuures uus tekkinud silmus tuleb hoida vasaku käe väikese sõrmega (vt. joon. d). Meil on tegemist kahe silmusega. Üht hoiab vasaku käe kolmas ja neljas sõrm ning teist väike sõrm. Nende kahe silmuse pinguletõmbamisest koosnebki sõlm. Nüüd juhime töö lõnga üles, kusjuures laseme vasaku käe pöidla all oleva lõnga lahti, järgmisena võtame kolmanda ja neljanda sõrme silmusest välja, ainult väike sõrm hoiab silmust. Nüüd tõmbame silmuse kinni,

kusjuures asetame vasaku käe kolmanda ja neljanda sõrme sarnasse aasa, kus väike sõrmgi, ning surume silmuse alla-poolle, ühtlasi tõmbame paremas käes olevast töö lõngast (vt. joon. e). Tekkinud sõlme hoiame vasaku käe esimese sõrmega abisilmuse juures, võtame väikese sõrme silmusest välja ja tõmbame ka selle silmuse sõlme (vt. joon. f). Samal viisil valmistame abisilmusesse veel ühe teise võrgusilmuse ning võtame siis pulga silmustest välja. Nende kahe silmusega alatakse iga võrku. Töötatakse nüüd jällegi vasakult paremale, kusjuures tehakse sõlmi nüüd pulga peal olnud silmusesse. Selleks, et vörk kasvaks, tehakse igasse viimasesse silmusesse kaks sõlme (vt. joon. I). Iga rea lõpul võetakse pulk tööst välja, keeratakse töö ümber ning fileeritakse jällegi vasakult paremale. On vörk küllalt suur, s. t. kui kolmnurga külgede auguarv vastab soovitud võrgu laiusele, hakkame võrku kahanadama. See sünnib järgmiselt: iga rea lõpul võtame kaks viimast silmust ühe sõlmega kokku (vt. joon. II). Joonis III näitab, kuidas sama võttega valmistada piklikku võrku. Siin töötatakse algul nagu kolmnurga juures. On soovitud laius käes, tuleb silmuseid ühe rea lõpul kahanada ja teise rea algul kasvatada. Kasvatamise juures tehakse esimesse silmusesse kaks sõlme. On töö lõng nõelale otsa lõppenud, keritakse uut lõnga nõelale ning sõlmatakse see kangrusõlmega töö külge. Selleks, et mitte võrgupinna ühtlust segada, on soovitatav uus lõng kinnitada võrgu ääres.

Kangrusõlme valmistamine

Kui vörk on valmis ja meil on vastav linamuster valitud, tuleb vörk raamis pingule tõmmata. Raame on olemas mitmesuguseid: metallist ja puust. Kõige

paremad on niisugused, mida saab vastavalt lina suurusele ümber seada (vt. joon. VII). Kuid on võimalik ka ise valmistada raami, kusjuures see lüüakse kitsastest laudadest kokku. Mõnel juhul võib ka pildiraami kasutada. Igal juhul tuleb niisugune raam tugeva riidega üle õmmelda. Seda võtet näitab joon IV.

Nüüd õmbleme võrgu raami sisse, kusjuures tuleb ta kõvasti pingule tõmmata (vt. joon. V). Joonis VI näitab kitsa võrgu raamisse õmblemist riideribade abil. Kui see on tehtud, alustame võrgupinna kaunistamisega. Selleks valime vastava mustri. Mustri sissenõelumiseks võib kasutada puuvillast lõnga, kalavõrguniiti ja kunstiidi. On mõeldav ka kunstiidi puuvillase lõngaga segada ja hõredaid kohti, kus esineb pinnatäitmisvõtteid, õmmelda ainult kunstiidiga. Fileenõel tuleb valida vastavalt niidi jämedusele. Töö juurde asudes on soovitatav kõigepealt täita tihedamaid kohti, milliseid tuleb nõeluda. Nõelumisvõtteid on kaks. Üks näitab ühes sihis nõelumist ja teine kahes sihis nõelumist.

Kui tihedamad pinnad on valmis, algame hõredate pindade õmblemisega. Siin on soovitatav kasutada kunstiidi. Pinnatäitmisvõtteid on väga palju ja väga mitmekesiseid. Kes pisteid tunneb ja omab kombinatsioonivõimet, võib neid ise kombineerida. Toome esialgu mõningaid sagedamini tarvitata vötteid, nagu neid näha joonistel. Kui ese on valmis õmmeldud, tuleb teda ääristada. On ääris mõeldud sakkidena, tuleb fileevörk vastavalt välja lõigata. Ääristada võib kahte moodi, nõelaga õmmelda nõõp-augu-pistes või heegeldada kinnisilmustes. Viimane ääristusviis on soovitatav, kuna ta on tugevam.

Peale õige fileevõrgu valmistamise, kus muster hiljem sisse õmmeldakse, on veel teine filee valmistamise viis, mille nimeks on ringfilee. Viimast valmistatakse kogu aeg ringides, kusjuures juba sõlmimise juures vastavate sõlmede abil tekib kiri. Ringfilee valmistamisest kirjutame edaspidi.

Joonised a—f ja I—VII asuvad mustri-lehel.

Mitmesuguseid pinnatäite-pisteid leiata leheküljelt 351.

Naiste suusaülikonna riie

(A'gus lk. 343)

mustri-lehel oleva joonise järgi. Iga ruut = 1 sõlmega (nelja lõimelõngaga), X = valge ja ■ = keskmise pruuni lõngaga. Iga sõlmerea vahele kududa kuus kude harilikus korras jne. Sõlmida ümber 5 mm laiuse fileepulga. Lahti lõigates tasandada täppide ääred kesk-kohast pisut madalamaks. Täppide kohad heleda joone kõrval vasemal, vahedega 4 heledat joont, see võrdub

10 sm. Vahe kanga pikkuse suunas ka 10 sm ja täpid eelmiste vahekohtadesse. See keskmine oliivroheline (CB kaardis 56) heledamate joontega (67) ja pruunikasvalgete (116) täppidega riie on pisut omapärane ja küllalt sobiv talv-spordi-ülikonnaks. See jätab mulje, nagu oleks sadanud valget laia lund laikudena pruunidele täppidele. Soovi korral riie koetada ruuduliseks.

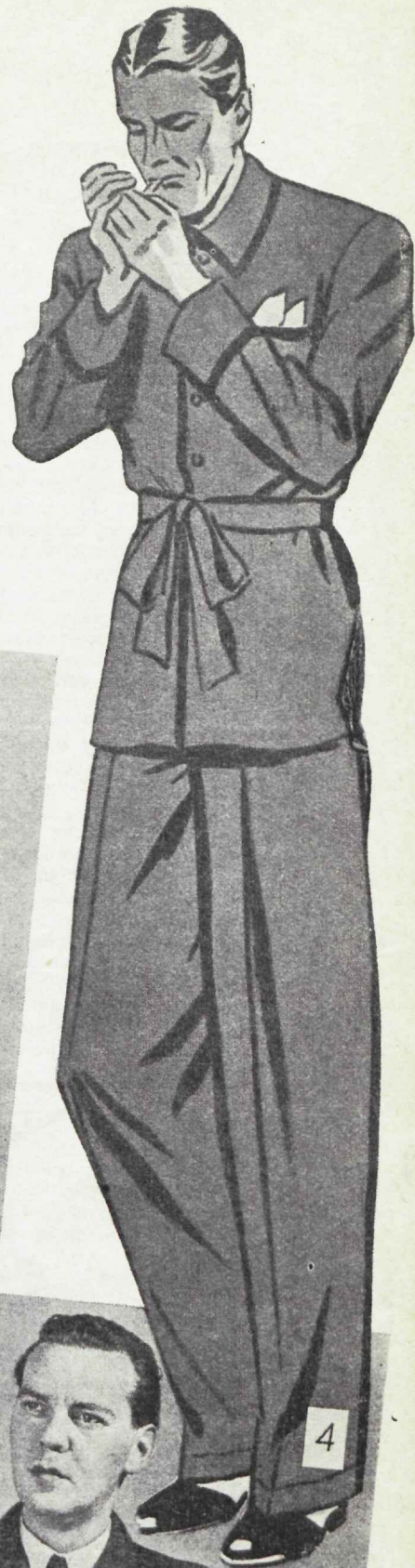
Palmikkirjaga pullover mehele

Pilt nr. 1.

Materjal: 250—300 g tumerohelist villast lõnga. Kudumisvardad nr. 3. Pullover kootakse palmikkirjas, kusjuures palmikud esinevad pahempidi kootud pinnas. Tööd alustatakse esitükist, luues 120 silmust ning kududes 26 rida vaheldumisi 2 silmust parempidi ja 2 pahempidi. Siis hakatakse palmikkirja kuduma. Kootakse 5 silmust pahempidi, siis vaheldumisi 12 silmust parempidi ning 12 pahempidi. Järgmistes ridades kootakse parempidi-silmused parempidi kootud silmuste peale ning pahempidi-silmused pahempidi kootud silmuste peale. 37. real ja igal järgneval 16. real valmistatakse parempidi-silmustest palmik. See toimub järgmiselt: 6 parempidi kootud silmust tõstetakse kudumata abivardale, järgmised 6 silmust kootakse parempidi ning siis kootakse abivardal olevaid silmuseid samuti parempidi. Selleks, et küljejooni laiendada, kasvatatakse 37. real ja igal järgneval 8. real 1 silmus juurde. Unte silmuste peale kootakse järgnevatel ridadel pahempidi-silmuseid. Kaela-väljalõike ja kaenlaaukude juures kootakse pahempidist pinda. Kaenlaaugud algavad 113. real, kusjuures 6 esimest ja 6 viimast silmust kootakse pahempidi. 9. järgneval real kasvatatakse 1 silmus juurde. kaenlaaukude valmistamisel tuleb 123. ja 124. rea algul 6 silmust kahandada. Kahandamine toimub veel 4 korda igal järgneval real 1 silmuse võrra. Kaela-väljalõike algab 141. real. Sellel real kootakse 2 keskmist silmust parempidi ja kasvatatakse esitükki mõlemal pool 1 silmuse võrra, kuni pahempidi kootud pind palmikuni ulatub. 151. real kahandatakse 2 keskmist silmust ning valmistatakse kaela-väljalõike esimene pool, kusjuures vardal on 58 silmust. Siinjuures tuleb väljalõiget 12 korda igal 2. real 1 silmuse võrra kahandada. Õlaosa kahandatakse 204., 206., 208. ja 210. real 7 silmuse võrra. Ülejäänud silmuste peale kootakse 25—30 rida ning lõpetatakse. Pahempoolset õlaosa kootakse, nagu eespool küljel alatud, ainult vastupidises suunas. Seljaosa kootakse nagu esitükk, ainult kaela-väljalõige jääb ära. Lõpuks õmmeldakse õlaosad ning küljejooned kokku ning heegeldatakse kaela-väljalõike ja kaenlaaukude ümbert kinnissilmustes üle. Lõige XII 88-sm rinna-m. lõikelehel.

2. Elegantne hommikmantel mehele.
3. Praktiline kodukuub kahe poolega boist. Lõige III lõikelehel.
4. Nägus pidžaama mehele. Lõige XI lõikelehel.

LEHEKÜLG MEHELE *

Kuidas kaitseb seadus naist?

Eestkoste ja hooldus

Mõlemad — nii eestkoste kui ka hooldus — esinevad meil kehtivas Balti Eraseaduses. Eestkoste ja hoolduse erinevust võiks ära märkida peamiselt vanuses ja võimuulatuses vahetegemisega.

Kõik alaealised, s. t. lapsed kuni 20-aastaseks saamiseni, kuuluvad eestkoste alla. Kehtiv seadus lubab aga ka erandeid ja nimelt alaealise, kes on saanud 18-aastaseks, eestkoste alt vabastamist, juhul, kui see isik on tunnistanud küllaldaselt küpseks iseseisvalt oma asju korraldama. Normaalselt on alaealiste eestkostjajaks vanemad kuni laste täisealiseks saamiseni; kui aga vanemlik võim puudub, näiteks on vanemad surnud, siis seatakse sisse eestkoste vaeslastekohtu kaasabil.

Kehtiv seadus tunneb kolme eestkoste määramise viisi ja nimelt: seaduslik eestkoste, testamentlik eestkoste ja määratud eestkoste.

Seaduslik eestkoste leiab aset siis, kui vanemad teostavad oma vanemlikku võimu ja esinevad laste loomulike eestkostjadena kõigis lastesse puutuvais küsimusis nende isiklike ja varaliste suhete lahendamisel. Juhul, kui sureb üks vanemaist, jääb teine endiselt laste loomulikuks eestkostjaks, kusjuures naisele — emale — võidakse määrata veel abiliseks kaas-eestkostjad, kes jagavad naisega-emaga eestkostja võimu varanduslike suhete lahendamisel, kuna laste kasvatamine jääb ainuüksi ema hoolde.

Testamentlik eestkoste leiab aset siis, kui vanemad määravad oma lastele eestkostja testamendis — juhuks, kui nad surevad enne laste täisealiseks saamist. Juhul, kui testament peaks mõnel seaduslikul põhjusel tühistatama, jääb ta kehtivaks eestkostja määramise osas ikkagi, välja arvatud juhul, kus kohus teatud põhjuste olemasolul ei leia võimalikuks seda eestkostjat ametisse jätta.

Määratud eestkoste leiab aset sel juhul, kui vanemad on surnud ja nad pole oma testamendis määranud alaealistele

lastele eestkostjat, siis määrab kohalik vaeslastekohus eestkostja. Alaealise lähemad sugulased on kohustatud vaeslastekohtule esitama palve eestkostja määramiseks, milleks on eri tähtajad erinevate asukohtade järgi, kuid lühimaks tähtajaks on 14 päeva, arvates vanemate surmast, ja pikimaks 1 aasta.

Alaealiste eestkoste kuulub eeskätt alaealise lähimatele sugulastele, kuid ikkagi vaeslastekohtu kinnitamisel. Vaeslastekohus omalt poolt peab eestkostja määramisel kaaluma viimase tublidust ja korralikkust ja alles siis võib määrata eestkostja. Eestkostja isik peab olema laitmatute elukommetega ning suuteline juhtima edukalt oma majapidamist, võimalikult varandusega isik ja võimeline eestkostja-ametit pidama. Eestkostja-amet on ühiskondlik kohustus ja sellest ei või vabeneda ilma seadusliku põhjuseta. Neid seaduslikke põhjusi loendab Balti Eraseadus § 330 ja need on: riigi- ja kogukonna-teenistus, maa- või linnateenistus, millega on võimatu ühendada eestkostja-ametit, kirjaoskamatus, vanus üle 60 eluaasta, juba olemasolevad eestkosted, rohkearvuline oma perekond, vaesus, haigus, eelseisev ümberkolimine, pikemaajaline eemalolek avalikkude kohustuste tõttu ja teatud juhtudel ka vanus alla 25. eluaastat. Balti Eraseaduses on tähendatud, et naised ei või olla eestkostjateks, välja arvatud ema ja vanema; kuid peab tähendama, et selles osas on Balti Eraseadus vastuolus meie põhiseadusega, kus ei tunta soovahesid, mistõttu ongi aset leidnud ka naiste määramine eestkostjateks, mis teatud juhtudel isegi on väga tarvilik ja soovitatav, eriti arvestades asjaolu, et eestkostjad täidavad vanemate aset ja naiste kaasarääkimine kasvatuslikes küsimusis on hädavajalik ja ka soovitatav alaealise seisukohast.

Eestkostjad täidavad neile usaldatud alaealiste vanemate aset ja seetõttu peavad eestkostetavad suhtuma neisse lugupidamisega. Eestkostetava sõnakuulmatuse korral on eestkostja õigustatud tarvitama parandusabinõusid, nagu see on lubatud vanematele. Kui nende abinõude tarvitamine on jäänud tagajärjetuks, on eestkostja õigustatud pöörduma vaeslastekohtu poole karmimate abinõude tarvituselevõtmiseks. Eestkostja on kohustatud eestkostetavale andma kaitset ja abi ning hoolitsema tema seisusepärase kasvatusel ning hariduse saamise eest.

Eestkostja esindab ning asendab eestkostetavat kõigis temasse puutuvais toiminguis, mistõttu eestkostetava iseseisvad toimingud osutuvad kehtetuks.

Eestkostetava ülalpidamiseks ja kasvatamiseks võib kuldada ainult niipalju kui tarvilik, kattes kulusid eestkostetava varanduse iga-aastasest sissetulekust. Kahtlastel juhtudel küsib eestkostja alati vaeslastekohtu nõusolekut, ja kui alaealisel puudub varandus, paneb eestkostja ta ametit õppima kergemale tööle või paigutab kasvatusmajja. Viimasel juhul lähevad eestkostja õigused üle kasvatusasutisele. Kohtuasjades esindab eestkostja täielikult oma eestkostetavat. Igasugused juriidilised toimingud eestkostetavaga on keelatud; kui see on aga paratamatu, siis määratakse neiks toiminguiks alaealisele ajutine teine eestkostja.

Eestkostja ülesandeks tema ametisseastumisel on alaealise varandusliku seisu kindlakstegemine. Eestkostja koostab varanimestiku, koondab võimalikult vara kokku, väärtpaberid ja dokumendid annab vaeslastekohtule hoiule ja üldse hoolitseb varanduse eest heaperemeheliku hoolega. Varanduse müügi tarviduse korral on eestkostja kohustatud paluma vaeslastekohtu nõusolekut. Eestkostja mitte ainult ei valitse ega kasuta alaealise varandust, vaid ta peab ka hoolitsema selle võimaliku suurenemise ja kasvamise eest. Eestkostja võib eestkostetava eest, s. t. eestkostetava nimel, pändust vastu võtta ainult nimestiku alusel, kusjuures pärija hiljem vastutab, siis ainult selle nimestiku piires inventuuri alusel. Pänduse vastuvõtmine, samuti pändusest loobumine võib toimuda ainult vaeslastekohtu loal.

Eestkostja on kohustatud esitama vaeslastekohtule aruande iga aasta, mille järgi vaeslastekohus valvab eestkostja tegevuse üle.

Kuigi eestkostmine on ühiskondlik kohustus, on eestkostjal õigus eestkostmise eest tasu saada. See küsimus on kehtivas seaduses korraldatud maa- ja linnaõiguste kehtivuse piirkondade alusel erinevalt. Kõik tegelikud kulud kannab eestkostelise varandus.

Eestkostja vastutab kõikide kahjude eest, mida ta on tekitanud oma kohuste täitmisega. Tõestab eestkostja, et ta on heaperemeheliku hoolega oma kohustusi täitnud, siis on ta vaba kahjude tasumisest, samuti, kui on tegemist õnnetusjuhtudega. Kui on määratud enam kui üks eestkostja, siis on

**KÕRGEVÄÄRTUSLIKKE
KOI- JA VALGUSKINDLAID
VAIBA- JA
KÄSITÖÖLÕNGU**

PAKUB TEILE SOODSALT
KEILA
VILLAKETRAMIS- & KUDUMISTÖÖSTUS
TALLINN, SOO T. 27. TEL. 461-01, 438-35.

•

Müügikohad TALLINNAS: F-a „Vaip-Lõng“, Vene 13, tel. 421-20. F-a J. Veinberg, V. Karja 12. F-a G. Hendrikson, V. Karja 6. F-a „Moodne Käsitöö“, Rataskaevu 2. Pudukauplus, Tõnismägi 3. **TARTUS:** F-a Vennad Lepp, Kaubahoov 2. **VÖRUS:** F-a S. Judeikin & Pojad, Jüri tn. 16. **PÖLTSAMAAL:** F-a Karl Jürman. **KURESSAARES:** F-a H. Schwallbach. **VILJANDIS:** A. Kurik, Lossi 26.

Algupärased kavandid ja nõuanne värvide suhtes:
F-a „VAIP-LÕNG“, TALLINNAS, VENE 13, TEL. 421-20.

nende vastutus solidaarne. Eestkostjate pärijad vastutavad ainult eestkostja jämedate hooletuste ja paha taht eest. Kui vaeslastekohus võimaldab karistamatult eestkostjate seadusevastaseid tegusid ja hooletust, siis eestkostjate maksujõuetusel tuleb vaeslastekohtul tasuda need kahjud enesel. Eriti vastutab kahjude eest vaeslastekohus, kui ta, teada saades alaealise olemasolust, ei määra eestkostjat, kui määrab kõlbmatu eestkostja, kui ei selgita eestkostja usaldatavust, kui on ilmnunud, et määratud eestkostja on kõlbmatu, aga kohus ei võta ette tarvilikke abinõusid selle hooldaja kõrvaldamiseks.

Alaealise suhtes lõpeb eestkoste: 1) alaealise surmaga; 2) eestkostetava täisealiseks saamisega; 3) alaealise adopteerimisega ja 4) naissoost alaealise abiellumisega, kus alaealine satub mehe hoolduse alla. Eestkostja suhtes lõpeb eestkoste: 1) eestkostja surmaga; 2) eestkostja vabastamisega või tagandamisega vaeslastekohtu poolt; 3) eestkostete juures, mis loodi teatud ajaks või teatud tingimuse saabumiseni — tähtpäeva saabumise või tingimuse täidumisega.

Pärast eestkoste lõpetamist on eestkostja kohustatud esitama vaeslastekohtule üldise lõpparuande. Pärast aruande õigekstunnistamist on eestkostja kohustatud eestkostetavale kogu tema valitsemise all olnud varanduse nimekirja järgi ja vastavalt lõpparuandele üle andma. On eestkoste alusel mingisuguseid nõudmisi eestkostja vastu tema tegevuse kohta, siis on eestkostetav kohustatud nendega esinema tähtajalise aasta jooksul, ei ole ta seda teinud, on eestkostja vabastatud igasugusest kahjutasumaksimisest. Eestkostetava surma korral teeb eestkostja lõpparve eestkostetava pärijatega.

Balti Eraseadus tunneb hooldust ainult nende täisealiste isikute üle, kes iseseisvalt ei suuda teostada oma huve ega sooritada juriidilisi toiminguid.

Hooldus on samuti nagu eestkostegi ühiskondlik kohustus ning määramise tingimused ühtuvad peamiselt eespool loendatud eestkoste omadega, niivõrd kui hoolekande sisu ja eesmärk ei põhjusta vahetegemist. Hooldajad saavad tasu igal üksikul juhul määratud suuruses, kusjuures see tasu ei või ületada 5% varanduse aastasest tulukusest. Selle asemel võib aga vaeslastekohus tasuna määrata ühekordselt mitte enam kui 4% varanduse üldväärtusest.

Balti Eraseadus tunneb vaimuhaigete, pillajate, vallasnaiste, äraolija varanduse, pärandustombu ja konkursimassi hooldajaid.

Hooldajad — samuti kui eestkostjad — määratakse vaeslastekohtute poolt.

Vaimuhaigete hooldus määratakse isikutele, kes ei suuda oma juriidilise teo iseloomust aru saada, pole võimelised valitsema oma varandust või on tunnistatud kohtu poolt vaimuhaigeks. (Vaimuhaigeks tunnistamine sünnib isiku elukoha alluvas ringkonnakohtus, kuhu esitatakse sellekohane palve, või prokuratuuri ettepanekul, kelleni on jõudnud teated vaimuhaige olemasolust.) Kõik vaimuhaige poolt iseseisvalt sõlmitud tehingud loetakse tühisteks, kui hooldus sisse seatud. Enne hooldust tehtud toimingud, mis sooritatud selgetel silmapilkudel, loetakse kehtivaiks.

Hooldus pillajate üle teostatakse ainult nende isikute suhtes, kes on pillajaks tunnistatud kohtu poolt. Pillajaks tunnistamine toimub jällegi ringkonnakohtu poolt, kes kirjutab vastavale vaeslastekohtule ette pärast pillajaks tunnistamise otsuse tegemist hooldus sisse seada, kuid isegi kindlustamise korras vahel enne pillajaks tunnistamist. Pillajate teovõime ei ole täiesti kitsendatud, vaid osaliselt, ja seetõttu on hooldajal pillaja suhtes vaid varanduse üle võim. Hooldus vallasnaiste üle on seaduses ette nähtud, kuid see on oleneb isiku oma soovist. On naine saanud täisealiseks, võib ta vaeslastekohtu kaudu paluda endale hooldajat määrata. Tegelikult kasutatakse seda moodust väga vähe, sest ta on iganenud ja meie aeg on muutunud mehe ning naise üheõiguslikuks ning näidanud, et naine suudab iseseisvalt vahel paremini valitseda oma varandust kui mees. Hooldus äraolijate ja teadmata äraolijate varanduse kohta seatakse sisse, kui isik on elukohast lahkunud, tema varanduse suhtes aga on vaja korraldusi teha, siis vaeslastekohus määrab sellekohase hooldaja, kelle volitused lõpevad isiku tagasitulekuga.

Hooldus pärandustombu üle tekib pärandi üleminekul. Isiku surmaga avaneb pärandus, mis enne üleminekut pärijatele muutub pärandustombuks ja vajab valitsemist kuni pärijate kinnitamiseni või päranduse vastuvõtmiseni, ja selleks valitsejaks saabki pärandustombu hooldaja. Vaeslastekohus peab omal algatusel määrama pärandustombule hooldaja, kui kõik või mõned pärijad pole üldse teada, kui kõik või osa pärijaist ei taha pärandust vastu võtta, kui kõik või osa päri-

Terved ja ilusad
hambad

JUNO hambapastaga!

- See pasta on kindel ja tervishoidlik hambapuhastamisvahend.
- Hoiab igemeid tervetena, säilitades nende loomulikke puna.
- Pasta on eriti peenekoeline ega riku tundlikku hambavaapa.
- On meeldiva maitsega ning jätab suhu kauakestva värskestunde.

A/S.

PROV. JULIUS LILL —
TARTU

jaid on alaealised, kui pärandusejätja võlad ületavad päranduse väärtuse. Pärandustombu hooldajad on kohustatud nimekirja koostamist paluma vaeslastekohtult ja selle alusel valitsema varandust, esitama iga aasta aruannet ja tähtsamatel juhtudel paluma vaeslastekohtu nõusolekut või tehingute kinnitamist. Hooldus jätkub seni, kuni pärijad on pärimisõigustesse kinnitatud, millal toimub pärijaile varanduse üleandmine, lõpparuande esitamine, tasusaamine ja hooldaja kohustest vabanemine.

Konkursimassi üle määratakse ringkonnakohtu poolt hooldaja, nn. vandehooldaja. Vandehooldaja koostab kohtutäituri abil vara nimekirja, võtab vara üle ja kutsub kokku kreditorid konkursivalitsuse moodustamiseks, kellele siis asjaajamise üle annab.

Lõpuks pean veel tähendama, et samuti kui tsiviilseaduste osades, nii ka eestkoste ja hooldamine on erinev vähe-maal määral maa-alade järgi, olenevalt sellest, kas teatud kohal maksab maaõigus, linnaõigus või koguni Seaduste kogu X kõide. Neid üksikult siinkohal käsitleda oleks liiga laialdane, küll aga tähendaksin, et igal üksikul juhul peaksid selles asjas abiks ja nõuks olema asjatundjad ja ka vaeslastekohtud, kes esmajoonel teostavad eestkostet ja hoolekannet.

Naistele aga soovitan ise oma varandust valitseda ja kasutada, samuti hoolitseda oma laste eest ja olla nende eestkostjad lehestumise korral, kuna võõra hooldaja ja eestkostja olemasolu nõuab kulutusi, mida kohustatud tasuma järelejäanud varandus. Hea tahtmise juures suudavad naised seda teha vääriliselt meestega, kindlustades endile seega ka väärilise täisõigusliku riigikodaniku seisukoha. Olles mitte-teadlikud ühes ja teises asjas, küsige asjatundjailt aegsasti nõu ja püüdke enam iseenda peale kindlad olla. Kogemused kindlustavad teadmisi ja isetegevus annab julgust. Iga isiku ja riigikodaniku kohus on endale ja perekonnale ülalpidamise soetamine ausa tööga ja teenistusega, kusjuures igaüks rühub edasi omal alal — nii ka meie, naised, rühime aastast aastasse edasi ja saame enam teadlikeks kodanikeks, et meie ei vajaks eestkostmist ega hoolekannet enestele ega oma varandusele oma eluajal.

Kui Teie olete juba tellinud endale 1940. a. „Mareti“,

siis andke käesoleva numbriga kaasasolev posti jooksva arve sissemaksekaart oma tuttavale edasi, et ka tema saaks endale tellida soodustatud kiirtellimishinnaga 1940. a. „Mareti“.

ÕUNA- JA PÄHKLITORT

Mis osav perenaine võib teha kapsast?

Kapsas on mineraalide ja C-vitamiini rohkuse tõttu väärtuslik aedvil. Hapukapsas säilib C-vitamiini koguni kevadeni vähenematult piimabakterite mõjul, järelikult on kapsas sel kujul veel hilja kevadelgi väärtuslikuks ja odavaks C-vitamiini allikaks.

Milliseid toite valmistada kapsast? Kapsast võib tarvitada nagu teisi aedvilju omaette toitudena ja teiste toiduainetega ühendatult. Sobivateks lisanditeks kapsale on odratangud ja riis, seened, hakkliha, lamba- ja sealihaga jne. Võime valmistada näiteks järgmisi toite: erilisi kapsasalateid, millised mõjuvad värskendavalt ja söögiisu äratavalt ja milliseid võib soovitada ka sügisestele pidulaudadele, nii võileibadele kui ka lihatoitude kõrvale, samuti väikesi kapsapirukaid aedviljasupi kõrvale. Mõlemad mainitud kapsatoidud võib valmistada juba eelmisel päeval. Kapsakoogid on lihtsad valmistada: omletitaigna-taolisse taigasse lisandatakse otse enne küpsetamist lihamasinas peenendatud toores kapsas. Kapsast peab olema küllaldaselt, nii et segu oleks paksu püree taoline ja taigen oleks ainult kapsast siduvaks aineks. Need kapsakoogid sobivad nii eeltoiduks valgekastme või sulavõiga ja kartulitega kui ka teiseks toiduks pohlamooisiga. Küpsetatakse omletitaignal. Samast segust võime valmistada ka kapsavormi, kusjuures segu valatakse võitnud vormi ja küpsetatakse ahjus. Teisel viisil võib kapsavormi valmistada, lõigates toore kapsa peenteks ribadeks ja valades üle munapiimaga, nii et kapsad on kaetud. Küpsetatakse ahjus 20–30 min. Väga maitsev on lambalihaga koos soolvees tervelt keedetud kapsapea.

Lisandades toitule peenendatud kapsast, võime tarvitada mitmesuguseid peenendamiseviise. Kiire ja kerge viis on ajada kapsas läbi lihamasina. Nii peenendatud kapsast võib aga tarvitada ainult mõnede teatud toitude jaoks. Peale selle võib kapsa peenendamiseks tarvitada erilist aedviljariivi, aedviljaveskit või hakkida noaga. Ohukest teravat nuga vajame, kui soovime kapsast saada pikki õhukeksi ribasid.

Lõpuks mõni sõna kapsa keetmisest. Kapsas pannakse keeva, rohkesse, soolaga maitsestatud vette ja keetmisel hoitakse kaas veidi praakil. Seda seepärast, et kapsas sisaldab rohkesti väävlisegaseid aineid. Seega on kapsa keeduviis vastupidine teiste aedviljade keetmisele.

KAPSASALAT

Ained: kapsast, õunu, soolakurki, soola, lahjendatud äädikat. Ilustuseks: peterselli, tooreid porgandiviilukaid. Kapsas lõigatakse tuletikupaksusteks ribadeks, milliste lisandatakse pisut soola, ja surutakse siis puunuiaga, nii et mahl välja tuleb. Soolakurgid ja koorimata õunad lõigatakse väikesteks kuubikuteks ja lisandatakse kapsastele. Salatit maitsestatakse nõrga äädikaga või sidrunimahlagaga ja asetatakse siis klaaskaussi, peale riputatakse peenendatud peterselli ja kaunistatakse tooreste porgandiviilukatega. Antakse võileivalaule või lihatoitude kõrvale.

KAPSASALAT SINEPIKASTMES

Ained: kapsast, soola. Sinepikastmeks: rõõska või hapukoort, üks munakollane, sinepit, äädikat, soola, suhkrut, valget pipart. Ilustuseks: tomateid, peterselli.

Kapsas lõigatakse peenteks ribadeks ja surutakse niuaga või jälle riivatakse aedviljariiviga peeneks. Koor klopitakse vahule, maitsestatakse ja lisandatakse siis munakollane. Peenendatud kapsast lisandatakse niipalju, et saadakse mahlane salat, milline asetatakse salatikaussi või kapsalehtedele, millede ääred on kääridega tasaseks lõigatud. Kaunistatakse peterselli ja ja tomatitega.

PUNAKAPSA- JA ÕUNASALAT

Ained: 1/2 l riivitud punakapsast, 1/4–1/2 l tooreid riivitud õunu või õnakuubikuid, sidrunimahla, suhkrut.

Punakapsas ja õunad riivatakse ja segatakse segi, maitsestades suhkruga ja sidrunimahlagaga. Salat pannakse klaaskaussi ja kaunistatakse peterselli ja sidruniviilukatega või aedviljaga. Punakapsast võib tarvitada ka eelmistes retseptides.

KEEDETUD KAPSAPEA VALGEKASTMES

Ained: 1 kapsapea, vett, soola. Kaste: 2 spl. võid, 3 spl. jahu, kapsakeeduleent, koort, soola, suhkrut. Kaunistuseks: peenendatud peterselli, tomati- ja kurgiviilukaid.

Kapsal eraldatakse pealmised lehed, kapsas uhatakse ja lõigatakse juurikas tasaseks. Südamesse tehakse noaga sügav lõige või uuristatakse see täiesti välja — siis küpseb kapsas kiiremini. Keedetakse rohkes soolagamaitsestatud vees pehmeks ja tõstetakse siis hetkeks sõelale nõrguma. Valmistatakse tavaline paksuvõitu valgekaste, kapsas asetatakse ümmargusele vaagnale ja kaste valatakse peale. Peale riputatakse rohkesti peenendatud peterselli ja soovi korral võidakse ilustada värviliste aedviljadega. Sel viisil keedetud kapsas antakse lihatoitude juurde, eriti maitsev on see lambaliha juurde.

KAPSAVORM

Ained: kapsast, piima, mune, soola, pipart, riivleiba, võid.

Kapsas lõigatakse viilukaiks, poolitatakse, kui nad on liiga pikad, ja pannakse võitunud vormi. Peale valatakse niipalju munapiima, et kapsas on kaetud. Peale riputatakse riivleiba ja mõned võitükikesed. Küpsetatakse ahjus 15–20 min. Munapiimaks tarvitatakse: 2–3 muna 1 l piima kohta, maitseks soola, pipart.

KAPSAKOOGID

Ained: 1/2 l piima, 2 spl. riivleiba, 1–1 1/2 kl. sõredat jahu, 1 muna, 100 g sulavõid, soola, suhkrut, pipart, toorest, lihamasinas peenendatud kapsast.

Nimetatud aineist valmistatakse taigen, mis võib seista paar tundi. Otse enne küpsetamist lisandatakse kapsas, nii et saadakse pudrutaoline segu. Munakoogipannil küpsetatakse koogid. Antakse lauale kuumalt sulavõi või valgekastmega. Sama segu võib küpsetada ka ahjus vormi sees.

HAPUKAPSASALAT

Toored hapukapsad hakkida peeneks, lisada juurde suhkrut, peenekshakitud sibul, õuna ja hakitud pähkleid ning hapukoort. Segada segi ja anda lihatoitude juurde. Hapukoore asemel võib tarvitada majoneesi, mis valmistatud söögiõlist, sidrunimahlast, peenendatud singist, hakitud tomatist või sellerist ja maitsestatud sinepiga.

KÖRVITSAVORM

1 kg kõrvitsat, 50 g võid, 3 muna, $\frac{1}{2}$ kl. suhkrut, 1—2 kl. rõõska piima, $\frac{1}{2}$ kl. mannat, $\frac{1}{2}$ kl. jahu, veidi sidruni- või marjamahla, 1 spl. riivsaia, riivitud juustu.

Kõrvits koorida ja lõikuda tükkideks, keeta väheses veega pehmeks ja hõõruda läbi sõela. Lisandada jahu, manna, piim, suhkur, marja- või sidrunimahla ja võiga vahustatud munakollased. Viimaks lisada õrnalt segades vahustatud munavalged juurde. Segu kallata võiga määritud ja riivsaia üle-riputatud vormi ja küpsetada ahjus umbes $\frac{1}{2}$ tundi. Süüa soojalt marjakastmega.

PIKITUD KÖRVITS

Kooritud ja seemnetest ning pehmest osast puhastatud kõrvits lõikuda sõrmpaksusteks viilukateks. Viilukatele riputada sidrunimahla ja soola ning lasta seista $\frac{1}{2}$ tundi. Siis pikkida läbikasvanud pekiga, paneerida klopitud muna ja riivsaia ning praadida mõlemalt poolt helepruuniks ja küpseks.

ÕUNA- JA PÄHKLITORT

Ained: $\frac{1}{2}$ kg õunu, 250 g suhkrut, 350 g riivitud pähkleid, 1 sidruni mahl ja riivitud koor, 6 muna, 5 spl. jahu.

Suhkur ja munakollane vahustada, lisada juurde ühes koorega riivitud õunad ja pähklid ning 1 sidruni mahl ja koor, jahu ja lõpuks kõvaks vahuks löödud munavalge. Segada kergelt läbi ja valada hästi võitunud ning pähklitega riputatud vormi ja küpsetada keskmises kuumuses 1 tund.

SEGATOIT PRAE JUURDE

Ained: $\frac{1}{2}$ osa kartuleid, $\frac{1}{4}$ osa kõrvitsat, $\frac{1}{4}$ osa õunu, soola, 1 spl. võid, 1 sibul, veidi köömeid.

Kartulid koorida ja keeta peaaegu pehmeks soolases vees. Lisada juurde kuupidekslõigatud õunad ja kõrvitsad ning peenendatud sibul ja teised antud ained. Hautada, kuni kõik on pehmed. Anda lihatoitude juurde.

KAERAHELBEVORM

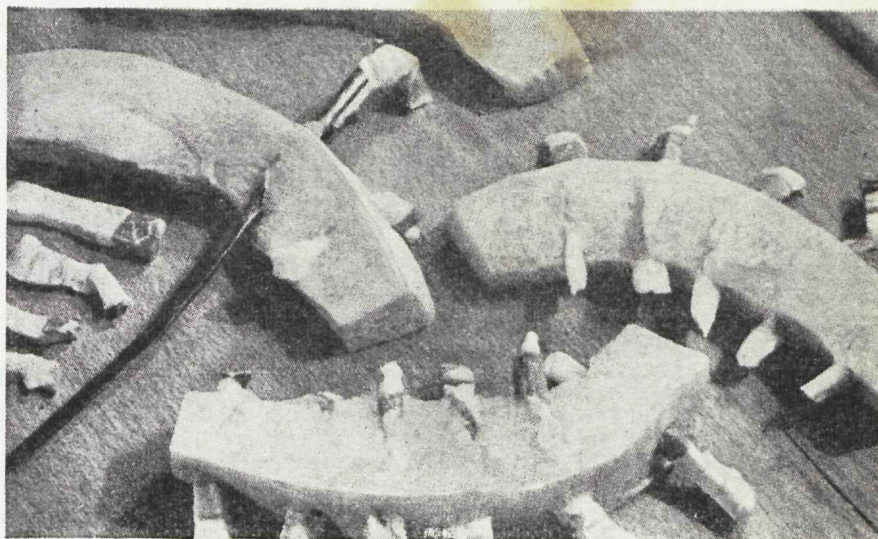
$\frac{1}{2}$ l piima keeta 100 g kaerahelvetega, kuni muutub kaunis paksuks pudruks. Siis segada juurde 1 spl. võid, 1 spl. suhkrut, 100 g riivitud šokolaadi, veidi vanilli, 3 klopitud munakollast ja 3 vahustatud munavalget. Mass asetada võigamääritud vormi ja küpsetada mõned minutid kuumas ahjus või keeta vormiga katlas $\frac{1}{2}$ tundi.

ÕUNALÕIGUD

Kuivad saialõigud või kuivikud leotada magusas piimas. Alumised pooled paneerida munas ja riivsaia, asetada peale õunalõike ja riputada suhkrut ning asetada rikkalikult võitunud pannile või vormi. Küpsetada ahjus. Anda lauale kuumalt või külmalt rõõsa piima või koorega.

SEARULAAD

Läbikasvanud sealiha hakkida peeneks, maitsestada soola, pipra ja väheses riivitud sidrunikoorega. Parajas suuruses lahtjad sealihaviilukad kloppida, katta hakitud seguga ja rullida kokku. Pista kinni väikese puutikuga, paneerida muna ja riivsaia ning praadida ümbertringi helepruuniks ja küpseks. Anda lauale mõne salati ja soolakartulitega.

PIKITUD KÖRVITS

SÜLT SEAKEELTEST

4—6 seakeelt pesta ja asetada keema 1 l külma veega, kui on keema kerkinud, riibuda vaht ära, lisandada maitse järgi soola, mõni tera pipart, vürtsi ja 1—2 loorberilehte ning keeta tasasel tulel pehmeks. Siis tõsta keeled välja, nügida ja lõikuda õhukesteks viilukateks, asetada väikesesse kaussidesse kihtimisi hapukurgi- ja keenud munalõikudega. Seeni valada läbi tiheda sõela, lisandada mõni leht külmas vees uhetud ja väheses kuumas vees sulatatud kala-liimi. Valada lehm ettevaatlikult kaussidesse üle liha ja lasta jahtuda. Lauale andes kaunistada mädarõika või koorema- joneesiga.

Peenleiva valmistamine

Ained: 5 l kuuma vett, umbes 8 kg rukkipiüüli, 1 spl. köömeid, 1 spl. soola, 1 spl. suhkrut.

Umbes $\frac{1}{2}$ osa jahust asetada sooja hapuleiva-anumasse ja valada üle kuni keemiseni kuumutatud vesi ning kloppida puumõlaga, kuni jahu tükist lahti lööb. Riputada kaunis paksult jahu peale ja katta kinni ning lasta seista soojas kohas umbes 7—10 tundi. Siis kloppida kiiresti hästi läbi ja katta jälle kinni. Nii korrata iga 6 tunni järel 2—3 päeva. Kui taigen on magushapu, lisada juurde köömeid, sool ja suhkur ning kloppida taigen hästi valgeks. Siis sõtkuda taignale juurde ülejäänud osa jahust ja lasta kinnikaetult soojas kohas kerkida. Kui taigen on paras jagu kerkinud, vormida piklikud kitsad leivad ja küpsetada parajas kuumas ahjus 1— $\frac{1}{2}$ tundi.

Peenleiva-juuretist võib ka üles panna, võttes vee asemel hapupiima või pool vett ja pool hapupiima, siis läheb juuretist kiiremini hapuks

Maitsev sepik

Ained: 1 l vett või piima, 25 g pärm, $1\frac{1}{2}$ —2 kg jämedat nisujahu (sepikujahu), 1 spl. soola, 1 spl. suhkrut.

Pärm hõõruda suhkruga väheses leiges piimas lahti ning valada juurde soojale piimale, lisandades ka soola ning $\frac{1}{2}$ osa jahust. Kloppida hästi läbi, sõtkuda juurde ülejäänud jahu, et saaks paras paks taigen, ning lasta soojas kohas tõusta. Vormida saiaplaadile kas väikesed ümmargused sepikud või üks päts, võida pealt piimaga ja lasta küpseda parajas kuumuses, väikesi sepikuid 20—30 min. ja suurt pätsi 1— $\frac{1}{2}$ tundi.

Lünnipäeva-kringel

Ained: 3 kl. piima, 50 g pärm, 1— $1\frac{1}{2}$ kg jahu, 200 g rosinaid, 8 tera kardamomi või 1 spl. riivitud sidrunikoort, 1—2 g safranit, 200—400 g võid, 1— $1\frac{1}{2}$ kl. suhkrut, 4—5 munakollast, $\frac{1}{2}$ spl. soola, 100 g pähklituumi või mandleid.

Leigest piimast, pärmist ja poolest osast jahust segada taigen ja asetada sooja kohta kerkima. Või vahustada ühes suhkru, peenendatud kardamomi või sidrunikoorega, lisades üksikhaaval juurde munakollased. Segada taignasse peenike sool ja vahustatud või, munad ning pestud ja kuivatatud rosinaid, samuti ka safran, mis kuivatatud peenendatud ja 2—3 tundi leiges piimas leotatud. Taigen kloppida kergeks ja sõtkuda järelejäänud jahuga parajaks paksuks, katta kinni ja lasta soojas kohas üles kerkida. Siis vormida võitunud plaadile kringel, lasta mõni minut kerkida, võida kloppitud munaga, riputada peale hakitud mandleid või pähkleid ja küpsetada paraja kuumusega ahjus $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ tundi. Ahjust võttes võida võiga ja riputada üle tolimsuhkruga.

PERENAISE RÕÕM!

AEG ELEKTRIPLIIT

Mida peab ema sööma last oodates ja imetades?

Last oodates ja imetades on naise organismile asetatud kahekordsed nõuded, kuna küsimuses ei ole ainuüksi ta oma hüveolu, vaid ka uue olevuse areng. Seda tuleb silmas pida ka selle aja toidukaarti määrates. Viimastel kuudel on kombeks suurendada toidu kaloriterohkust. Nälgjatunne ilmub sageli raseduse algusest peale; kui aga raskus tublisti kasvab, tuleb piirata kaloritehulka, et see ei tõuseks liiga suureks.

Tähtsam kui toiduhulga suurendamine on tähelepanu juhtimine toidu laadile kogu raseduse ajal. Sellal tuleb eriti hoolt kanda küllaldase mineraalainete ja vitamiinide saamise eest. Süsivesikute- ja rasvahulk peab jääma normaalseks. Kui aga esineb südamepöörust ja oksendust, siis tuleb vähendada rasvahulka ja lisandada süsivesikuid. Valkaineid antagu normaalse hulgaga. Kui aga ilmneb neeruhaireid, võib vahel olla vajaline ka munavalge-hulga piiramine lühemaks ajaks.

Kui lubjahulk on toitlustuses liiga vähene, on ema lapse organismi kasvades sunnitud kulutama oma lubjatagavarasid. Seejuures võib ema tervislik olukord jääda väliselt täiesti heaks. Siiski võib see tihti avalduda ka välistes nähtudes, kõigepealt selles asjaolus, et ema hambad tähelepandavalt kuluvad. Ema toidu puudulik lubjahulk on ebasoodne ka lapsele. Sellisel juhul ei arene lapse luustik rahuldavalt ja ka lapse hammaste areng kannatab. Lapse poolt äratarvitatud lubjahulga asendamiseks vajab ema päevas vähemalt 1,6 g kaltsiumi. Kui toit ei sisalda seda küllaldaselt, siis tuleb seda võtta ka rohuna.

Sel ajal peab ka tarvitatava vosvori hulk olema suurem, nimelt 2 g päevas. Siiski ei nõua see eriliste abinõude tarvituselevõttu, sest kui toidu lubjahulk on küllaldaselt suur, siis sisaldab see tavaliselt ka küllaldaselt määralt vosvorit.

Et organism võiks toidust saada lubja- ja vosvori hulga enda kasuks ära tarvitada, vajab ta kõigepealt D-vitamiini, mis edendab nende ainete imbumist läbi sooleseinte. Kui ema kannatab D-vitamiini puuduse all, võib laps muutuda vastuvõtlikuks rahhiidile, kuigi lujja oleks vajalisel määralt. Ka kõigi teiste vitamiinide saamine on raseduse ajal tähtis.

Edasi on küllaldane rauahulk ema toidus väga oluline. Kuna piim sisaldab vaid vähe rauda ja laps seega ei saa seda oma esimestel kuudel toidust, on tähtis, et lapse organismis oleks seda tagavaraks juba sündides. See eeldab, et ema toiduainetes sisalduks rauda.

Last ootava naise toidukaardis peab esinema rohkesti piima, nii rööska kui ka haput. Piima valkained on sel ajal väga tähtsad ja see on ka hea lubjaallikas. Rohke või tarvitamine on soovitatav, kuna see samuti kui koor sisaldab A- ja D-vitamiine. Taimevõi aga on vitamiinivaene ega saa seepärast asendada võid. Soovitatav on tarvitada ka kalamaksaõli, mis sisaldab A- ja D-vitamiine.

Munad on kasulikud valkainete ja vitamiinide pärast. Maksa või verest valmistatud toite on soovitatav tarvitada kord nädalas. Tarvitatav liha peab olema värske ja hea, rasvasest lihast tuleb täiesti loobuda. Raseduse viimaseil nädalail tuleb liharavitust piirata. Suitsetatud, kõvasti soolataid ja vürtsitatud toidud ei ole sobivad.

Teatud määralt puuvilja või puuviljamahla peaks sisaldama iga söömaaeg selle seisukorra kestel. Tomatid on soovitatud — nii toorelt kui ka toitudes. Rohelised lehtaedviljad (till, petersell jne.) on soovitatavad vitamiini- ja rauarohkuse tõttu. Raseduse lõpupoolel aga tuleb nende tarvitamist piirata, sest nad võivad sooltevalusid põhjustada.

Taani arst Toverud on koostanud last ootava ema jaoks järgmise toidutabeli päeva kohta.

Leiba	300 g
Võid	70 g
Kartuleid	100 g
Liha ja kala	120 g
Jahu ja tangu	30 g
Aedvilja	300 g
Piima	1000 g
Juustu	50 g
Puuvilja	300 g
Mune — 1	50 g

See toiduvalik sisaldab umbes 1,7 g lujja ja 2 g vosvorit, millistest mineraalidehulgast jätkub.

Kangest teest ja kohvist peab tulevane ema loobuma. Tugevaid maitseaineid ja kõõgivilju ei või tarvitada.

Kui ilmneb peapöörust ja oksendust, siis tuleb, nagu juba öeldud, suurendada süsivesikute määrat, vähendades samal ajal rasva, mida tavaliselt ei taluta. Küllaldane vedeliku saamine on tähtis. Joogiks sobib tarvitada piima, mida võimaluse korral segada pisut koorega, alkaalilist mineraalvett (näit. Vichy vett), puuvilja- ja marjamahla. Jooke tarvitatagu väikeste annustena vaid söögiaegade vahel.

Kui südamepöörustel puhul täielik voodisolemine ei ole mõõdapääsmatu, tuleb hommikueinet siiski süüa voodis. Toite ja jooke on soovitatav tarvitada jahedalt ja alati mõõdukalt.

Raseduseaegsete neeruhairete puhul tuleb piirata valkainete tarvitamist. Kuid ka sel juhul, kui ei tunta neeruhairet, on soovitatav raseduse viimasel kuul olla liharavitamisega ettevaatlik.

Söögiaegade arv oleneb haige harjumusest ja olukorrast. 2—3 viimase kuu jooksul antakse 4 või 5 väikest einet. Kui esineb alatist kalduvust oksendamiseks, siis talutakse paremini 6 või 7 õige väikest einet kui 3 suurt.

Samuti kui raseduse ajal, tuleb ka imetamise ajal erilist rõhku panna mineraalainete ja vitamiinide saamisele. Ka küllaldane vedeliku hulk on tähtis. Imetamise ajal peab ema hoolega vältima kõhukinnisust. Ses mõttes on soovitatav rööska piima asendada hapendatud võipiimaga ja tarvitada palju puuvilja.

Plekkide kõrvaldamisest

Kohviplekid. On riie pestav, pesta kohe leige veega puhtaks. Siis seebiga. Ka glütseriini ja leige vee võrdse seguga võib kohviplekkide eemaldada. Eriti kui on tegemist kunstiüdi, siidi või villasega.

Sokolaadi- või kakaoplekid hõõruda kohe leige veega välja. Mittepestavaid esemeid puhastada plekiveega. Seejärel loputada põhjalikult. Ka glütseriin leige veega pooleks eemaldab sääraseid plekke.

Mugava kodu

sisustamiseks valmistame hulgas valiktoonides

vaiba- ja käsitöölõnga

„ESTONIA“ valbalõng on katsete ja äraproovitud spetsiaal-valbalõnga villasortide tõttu kõrge tasemel. Värvilt on lõng pleekimata ja kaunitooniline.

Tutvuge meie

vabriku valbalõnga proovikaartidega.

Meie valbalõnga müügikohad:

Võrus — A. Klviranna, Kreutzwald 26; Petseris — P. Tufanov, Kaubarida; Valgas — A. Päiv, Vabaduse 6; Pärnus — S. Pärn, Kalevi 38; Viljandis — H. Keernik, Lossi 23; Rakveres — P. Leinfeldt, Lai tän.; Narvas — „Kodukäsitöö“, Joala 26; Tapal — A. Valsiner, Pikk 12; Kuressaares — H. Schwallbach, Kauba tän. 7.

„ESTONIA“ villavabrik

Tartus, Riia tän. 3 ja Kivi tän. 1.

Moodsaid kleite, pesu ja sukki

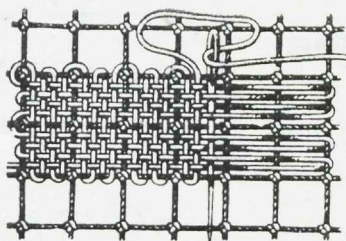
kõige suuremas valikus ostate

JOH. ROOSIPUU KAUBAMAJAST

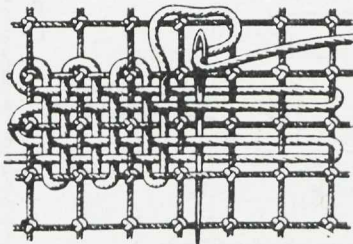
Tartus, Suurturg 14, telef. 20-85

Mitmesuguseid pinna-
täte-pisteid võrktöö
(filee) kaunistamiseks

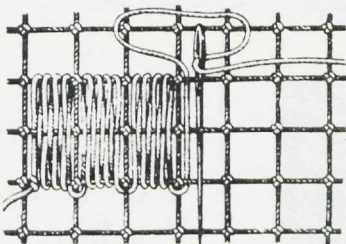
Kirjutise juurde lk. 344

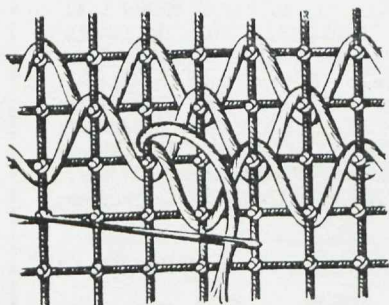
Tihe labane nõelumispiste

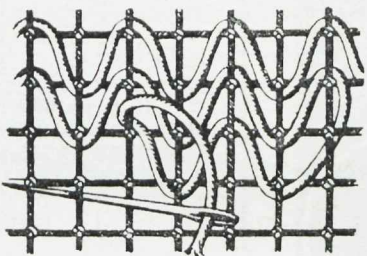
Hõre labane nõelumispiste

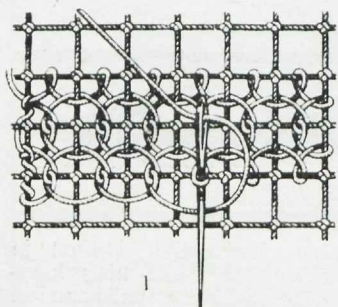
Ühes silhis nõelumisvõte (rips)

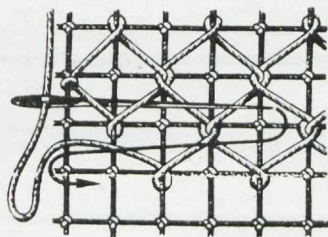
Põlvikpisteline pinnatäitmine

Laineline pinnatäite-piste

1

2

1 ja 2 — kombineeritud sämppestid

Puupesunõude eest hoolitsemisest

Mõnede majapidamisesemete eest hoolitsemine on viimastel aastakümnetel palju soovida jätnud. Pole mõeldud sellele, et asjatundlik hoolitsus tarbeesemete eluiga märksa pikendab. Meie eelkäijad on selles suhtes olnud palju põhjalikumad. Seda tõendavad vanad auväärased esemed, mis põlvnevad veel vanaema-aeagadest. Neid hoiti alal teatud kohtades ning puhastati teatud reeglite järgi.

Vaatleme veidi vana, tumedaksmuutunud pesunõu. Tema

seintelt võib lugeda ema ja vanaema hoolitsust, sest ikka veel on kiustik sile ja terve, veel ikka täidab nõu oma ülesannet.

Pesunõu pika eluea eelduseks on, et teda kohe pärast pesupesemist õhu käes hästi kuivada lastakse. Selleks leida varjuline koht. Pärast kuivamist viia ese selleks määratud hoiupaika, kus pole tuuletõmbust ega ka sumbunud õhku. Nõu panna püsti puualusele.

Kuna seebivesi mõjub hästi puuanuma sisepinnale, moodustades seintele aastate vältel heleda võõba, on väga soovitatav kõiki pesuanumaid seebiveega kokku viia, s. t. ei tohi alati üht ja sedasama nõu kasutada ikka vaid loputuseks või vaid leotamiseks, vaid täita sagedasti seebilahusega. Enne tarvitamist valada igasse nõusse veidi keeva seebivett ja loputada sellega nõu seest.

Edasi on väga soovitatav võõbata puunõusid väljastpoolt iga 3—5 aasta tagant vedela puukaitsvahendiga. Vahendi puudusel võib tarvitada ka petrooleumi. Viimane tungib kohe puu pooridesse ja takistab seega seente tekkimist, mis esinevad eriti niisketes ruumides.

Kui anuma juures märgatakse mõnd viga, lasta see kohe asjatundjal ära parandada. Paranduskulud on siis väikesed ja anuma eluiga tõuseb.

Seepärast: anumate eest korralik hoolitsemine aitab kokku hoida.

Flää
nõuanne

„On viimne aeg

võtta Kissingeri lahjutamistablette, Lüsa! Nad võimaldavad sul lahti saada liigest rasvast, mis on rikknud sinu kuju.“

Kuulsa Kissingeri Rakoczy allika sool ja taimeekstraktid moodustavad Kissingeri lahjutamistablettide koostise.

Need tabletid on mõnusad sisse võtta ja majanduslikult tasuvad.

**Boxbergeri
Kissingeri
lahjutamistabletid**

Saadaval apteekides

A/s. KAUBA PANK,

Suurturg nr. 12,
oma majas

• TARTUS •

Juhatus telel. 22-09
Kodukeskjaama telef. 41-40

Oma kapitalid üle Kr. 545.000.— :: Toimetab kõiki pangaoperatsioone

Kindlustuse Aktsiaselts Eesti Lloyd'i Tartu poaesindus

Teie küsite — meie vastame

Nr. 3963.

Tööõpetusi mööblivalmistamiseks pole kahjuks võimalik anda, saame avaldada ainult korterisisustisest üksikuid pilte. Helin.

1) Sellised tikitud kardinad pole kahjuks praegu moes.
2) Karedaid käsi määrige õhtuti mõne hea rasvase kroomiga, näiteks koldkreemiga.

3) Musta kleidi juurde sobivad kinnituslilledena värvilised kunstlilled või ka mõni mitmevärviline kimbuke. Samuti sobivad ka valge kleidi juurde mitmesugused värvid, mida võite valida oma maitse kohaselt.

Kahjuks tähendatud kleidile mustrit ei ole.

Kiirustage! Teid ootavad üllatused

4) Söögituppa laua alla sobib vaip väga hästi. Kui aga pikendate lauda külaliste puhul, siis võite vaiba mujale asetada. Õnnetu naine.

Kui kohus on tõendanud vallaslapse isa ning elatusraha välja mõistnud, siis ei päästa meest selle maksmisest ka mitte see, et ta on suure perekonna isa, vaid maksa tuleb ikkagi. Järelemakstava summa suhtes tuleb lapse emaga kokkuleppele jõuda osade viisi maksmise suhtes.

Tellijä 5705.

Ruudukardinad pole praegu enam eriti moes, kuid kui maja asub tänava ligi ning aknad madalal, siis võite asetada ette ka ruudukardinad, asetades nad rõngaste abil peenele varvale, mis kinnitatud aknaraami külge. Teistele soovidele püüame edaspidi vastu tulla.

Lea.
1) Juukseid tuleb pesta 2 nädala tagant vihmavee ja hea seebiga. Kui juuksed kiiresti rasvuvad, siis võib neid vahepeal üle puuderada ja hästi harjata, et ühes puudriga ka rasv juustelt eemalduks.

SUURES VALIKUS

mööbliriideid, ukse- ja aknaeesriideid

**RAHVUSLIKUD SEELIKURIIDED
JA LÕNGAD**

Igas värvis koi- ja päikeskindlaid

vaiba- ja käsitöö-
lõngu

Džudiriidet lõngadele vastava ruudustikuga

MEIE LÕNGADE MUUGIKOHAD:

VÖRUS, Kreutzwaldi t. 50, A. Pihlak; VILJANDIS, Lossi t. 16, M. Labi; Lossi t. 23, H. Keernik; PÄRNUS, Kalevi t. 41, H. Reimann; PAIDES L. Rästas, telef. 107; PETSERIS S. Martsen; A. Retel, Võru t. 14; TALLINNAS, Lühi- jalg 6, K. Saarse; RAKVERES, Tallinna t. 20, S. Haukka; Lai t. 13, firma „Käsitöö“; NARVAS, Joala t. 26, firma „Kodukäsitöö“; VALGAS, Kesk t. 11, firma „Amro“; TÜRIL A. Rumvolt; PÖLTSAMAAL, Jõgeva t. 10, A. Supp; KARKSI-NUIAS Reile; TAPAL, Pikk t. 12, A. Valsiner; ANTSLAS A. Laas; VAIKE-MAARJAS A. Jürisson; KURESSAARES M. Trey.

Villa- ja värvimistööstus „EKSTRA“

A. Träss

TALLINNAS, S. Tartu mnt. 12

TARTUS, Narva t. 49, telef. 30-07

„MARET“ ilmub kord kuus ühes mustri- ja lõikelehega. — Tellimishinnad: Sisemaa'e aastas kr. 4.—, 6 kuud kr. 2.15, 3 kuud kr. 1.10. Välismaale aastas kr. 6.—, 6 kuud kr. 3.—, 3 kuud kr. 1.50. Kuulutuste hinnad: 1 mm üle lehekülje laiuse 80 senti. Kaantel: 1 kaane seesmine külj kr. 120.—, viimase kaane seesmine külj kr. 100.—, viimase kaane välimine külj kr. 150.—, 1/4 lehekülje sisuosas kr. 200.—, 1/2 lehekülje kr. 100.— jne. Kuulutajale võimaldatakse koha valik ainult võimaluste piires. Vasesügav- ja mitmevärvitruukis lehekülgedel kuulutus ei avaldata. — Väljaandjad: V. Kask ja R. Puusepp. Vastutav- ja peatoimetaja: R. Puusepp. Käsitöö-, moe- ja majapidamisakonna toimetaja: Linda Puusepp. Keeeline korrektor: Eti Sirg. — Toimetus, talitus, trüki- ja köitekoda: Tartus, Ülikooli 25; telefonid: kontor ja trükikoda 35-20, ärijuht 41-90, peatoimetaja 39-75, pk. 22. Posti jooksev arve nr. 2201. Sisemakse ja tellimisi võetakse vastu igas postiasutises.

Igal eksemplaril lisana kaasas 16 lk. romaani „Hea, et sa siin oled ...“ ja 1 posti jooksva arve sisemaksekaart.

„Mareti“ trükk, Tartus, 18. novembril 1939. a.

Tellige juba täna 1940. aastaks

Eesti suurem ja tooniandvam naiste ja kodude kuukiri

Maret

soodustatud kiirtellimishinnaga kr. 3.60

Soodustatud kiirtellimishind on maksev kuni 1. jaanuarini 1940. a.

Pärast seda maksab aastatellimine kr. 4.—

Soodustatud hinnaga kiirtellimisi võtab vastu ainult Kirjastus „MARETI“ talitus,
Ülikooli tän. nr. 25

Need tellijad, kes elunevad väljaspool Tartut, peavad kiirtellimishinna kr. 3.60 maksma posti jooksva arve kaardiga lähemas postiasutises meie posti jooksvale arvele nr. 22-01.

KÕIK KIIRTELLIJAD,

kes saavad oma kiirtellimisraha kr. 3.60 kuni 1. jaanuarini 1940. aastaks ära,

saavad tasuta kr. 1.— eest kirjandust,

mis saadetakse väljaspool Tartut elunevatele tellijatele 1 nädala iooksul pärast tellimise saabumist posti kaudu tasuta kätte. Kontorist tellijad saavad kohe kaasa.

Kõigile tellijatele (kaasa arvatud ka kõik kiirtellijad) on veel väärtuslikud kingid:

1. Singeri õmblusmasin (jalaga)	18. 1/2 tosinat roostevabu nuge
2. Lõunaserviis 6 inimesele	19. 3 lillevaasi
3. Kohviserviis 12 inimesele	20. 5 „Mareti“ aastakäigu tasuta köitmist iluköites
4. Vekkimisaparaat	21. 5 „Mareti“ aastakäigu tasuta köitmist kalin-gurköites
5. 1/2 tosinat hõbeteelusikaid	22. 5 „Mareti“ aastakäigu tasuta köitmist pool-nahhköites
6. 3 hõbesuhkrulusikat	23. 10 eks. „Naine arsti luubi all“
7. 3 hõbekoogilabidat	24. 10 aastatellimist ajakirja „Vallatu Magasin“ peale
8. 1/2 tos. roostevabu teelusikaid	25. 10 eks. A. Lyttkensi romaani „Mida meie kõik igatseme“
9. 1 külalisraamat	26. 5 eks. Pearl S. Bucki romaani „Ema“
10. 1 hakkmasin	27. 5 „Armastusromaanide sarja“ (ä 6 romaani) iluköites
11. 1 siidkleidiriie	28. 50 eks. „Mareti“ kalendrit 1940. a.
12. 1 villane kleidiriie	
13. 1 elektritriikraud	
14. 1 lauakell („Elektro Boy“)	
15. 2 serviisi kausse	
16. 1/2 tosinat roostevabu supilusikaid	
17. 1/2 „ „ kahvleid	

Seejärel rutake „Mareti“
kiirtellimisega!

Kirjastus «MARETI»

Tartus, Ülikooli 25. Telef. 35-20 ja 41-90.
Posti jooksev arve nr. 22-01

Mareti KALENDER 1940

Ilmus

müügile

„Mareti“
kalender

1940

kodudele ja

naistele

Üle 250 lk.

häid jutte ja
praktilisi
õpetusi

Võrratu sõber

igas pere-
konnas ter-
veks aastaks

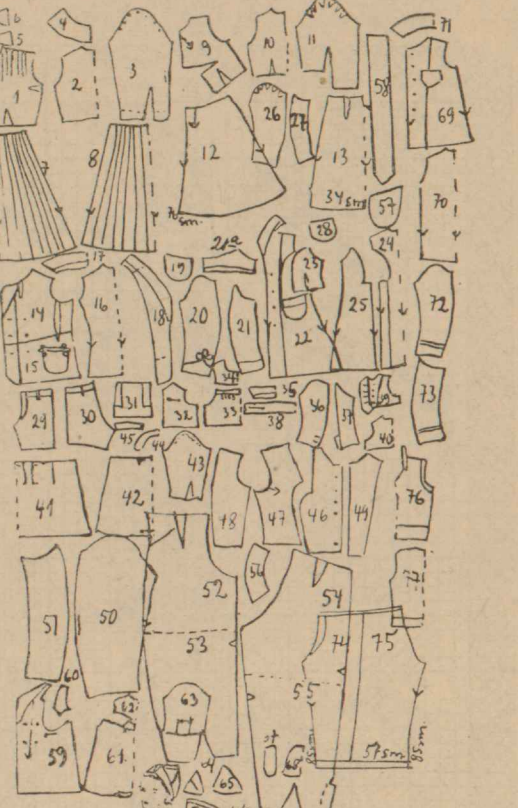
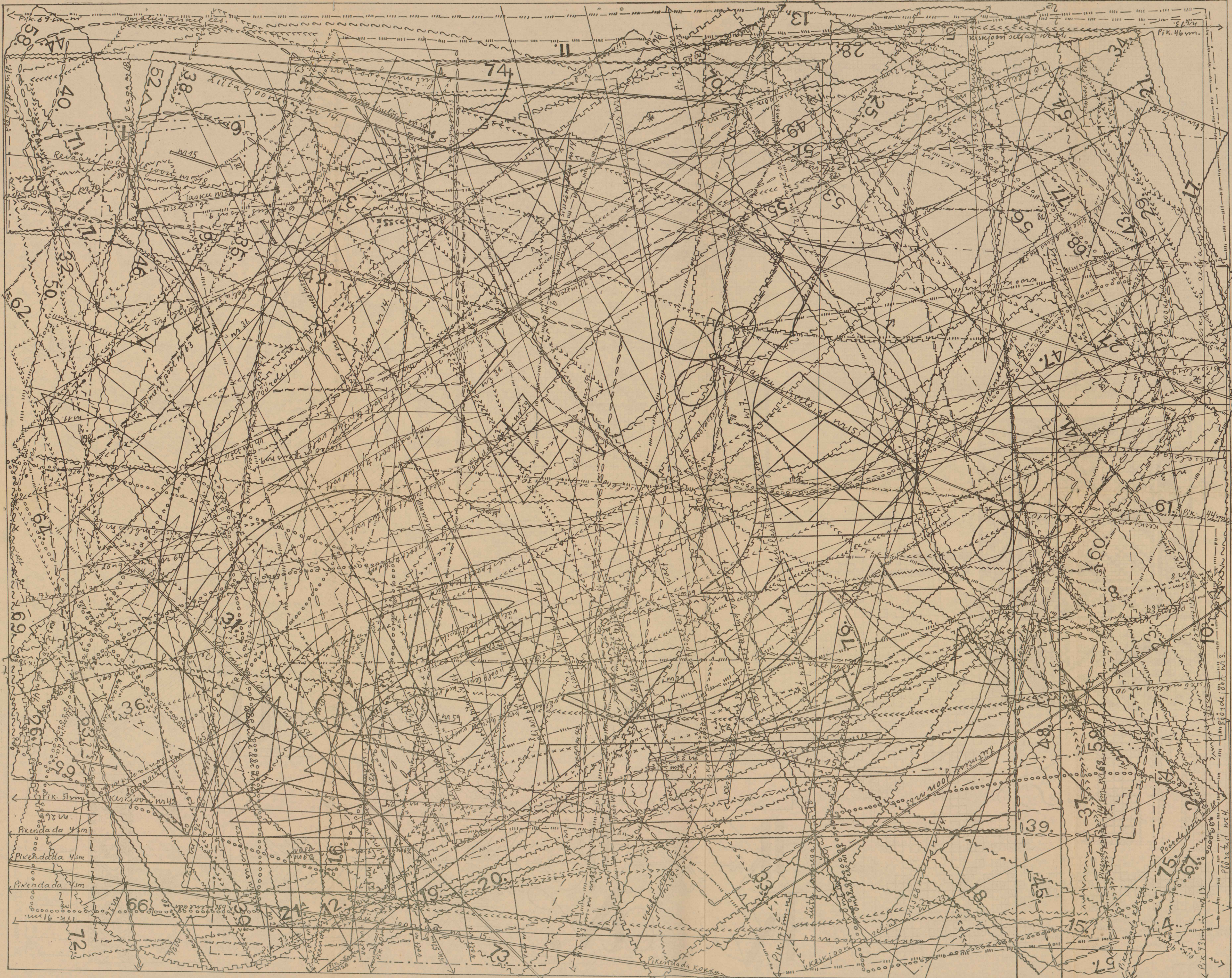
Iga kalendriga on kaasas põnev romaan,

mis muidu maksaks vähemalt hulk raha.

„Selles kalendris on juttu kõigist asjadest, mis huvitavad niihästi naise kui ka mehi:

Kalendaarium ● Igasugused mõõdud ● Palkide ja laudade mõõdud ● Kant- (kuubik-) jala-tabel ümmarguste palkide tarvis ● Massitabel ümmarguste metsamaterjalide kuupimiseks ● Följetone ● Lühijutte ● Iluravist ● Köögist ● Majapidamisest ● Lastekasvatusest ● Tervishoiust ● Aiandusest ● Toalilledest ● Terve kokaraamat ● Hulk käsitöid ja monogramme ● Täielik laatade nimekiri jne. jne.

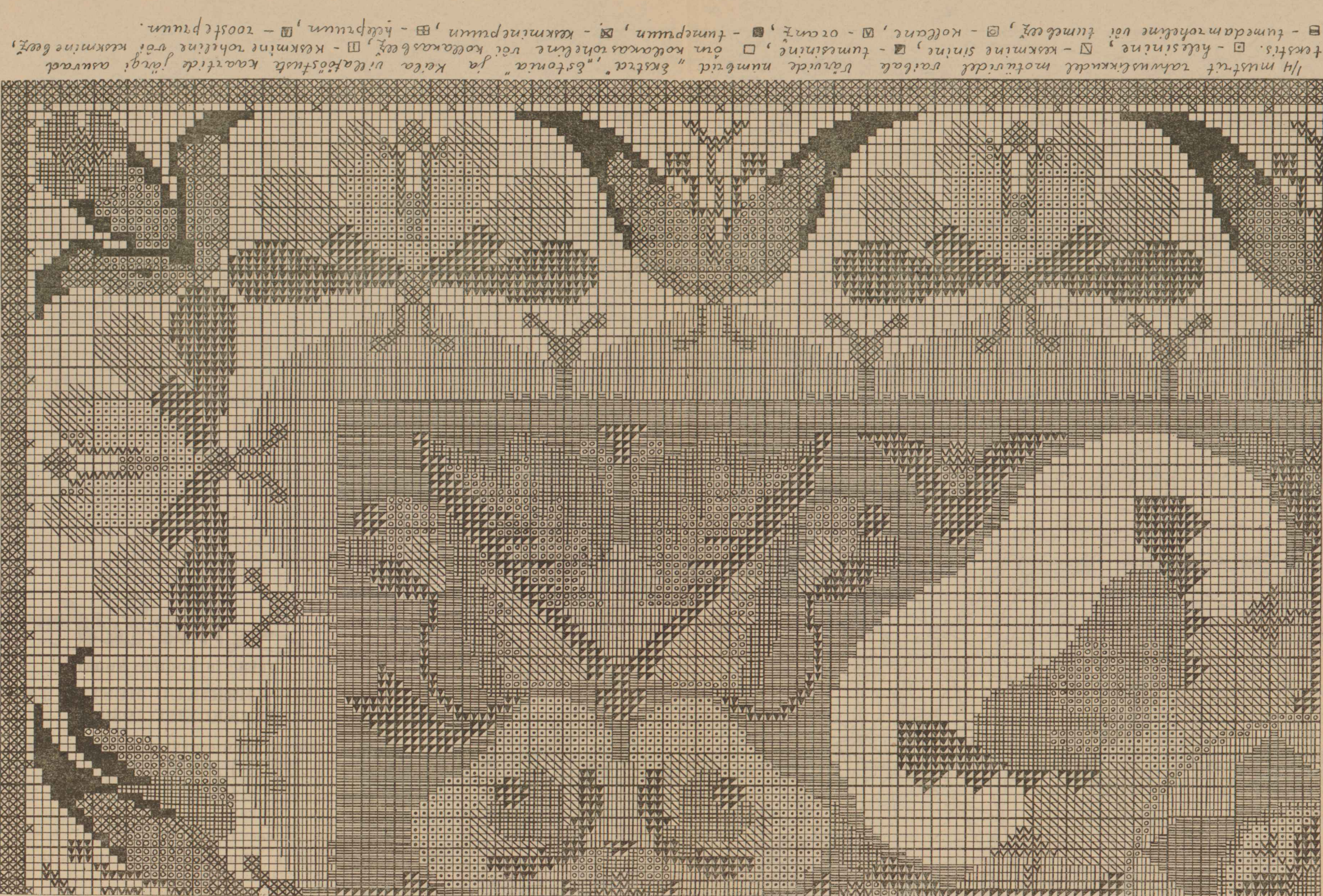
Müügil ainult piiratud arvul kõigis raamatukauplustes ja ajalehekioskites.

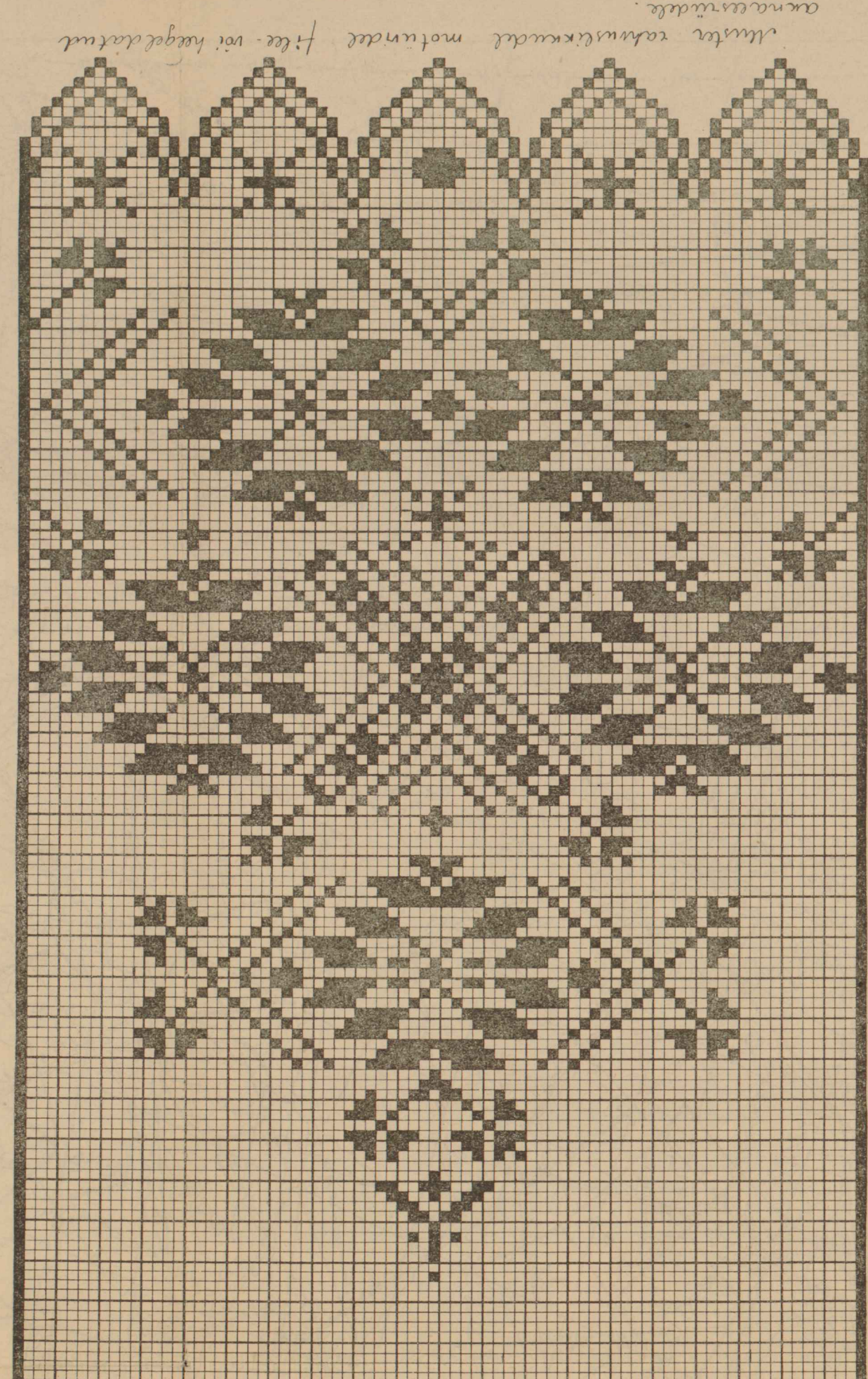
Maret

Naiste ja kodude kuukiri
 NOVEMBRIKUU MUSTRI- JA
 LÖIKELEHT 1939. A.

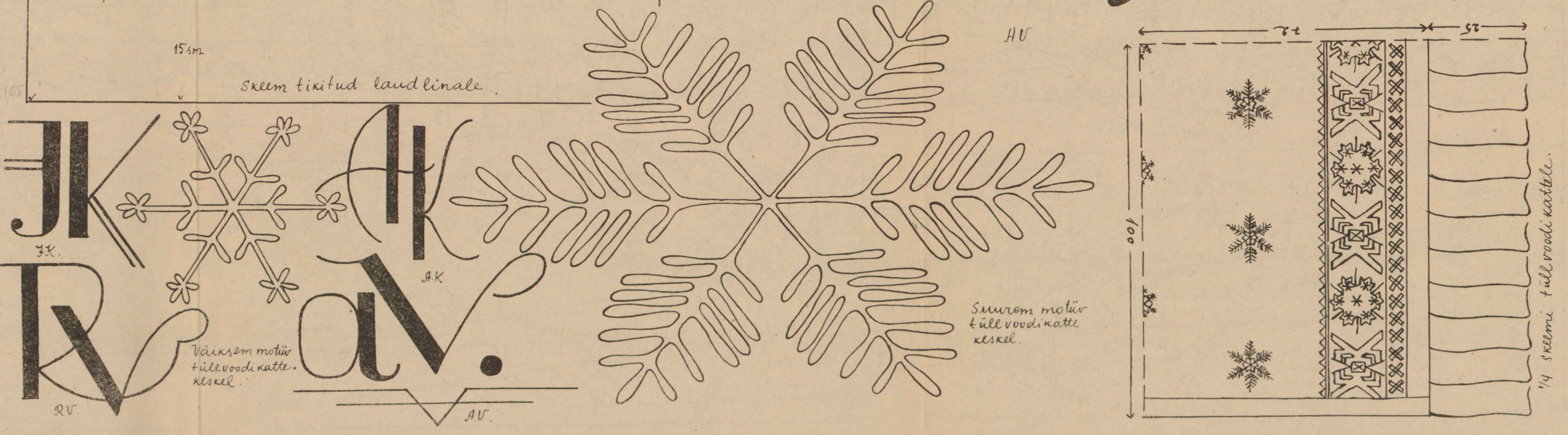
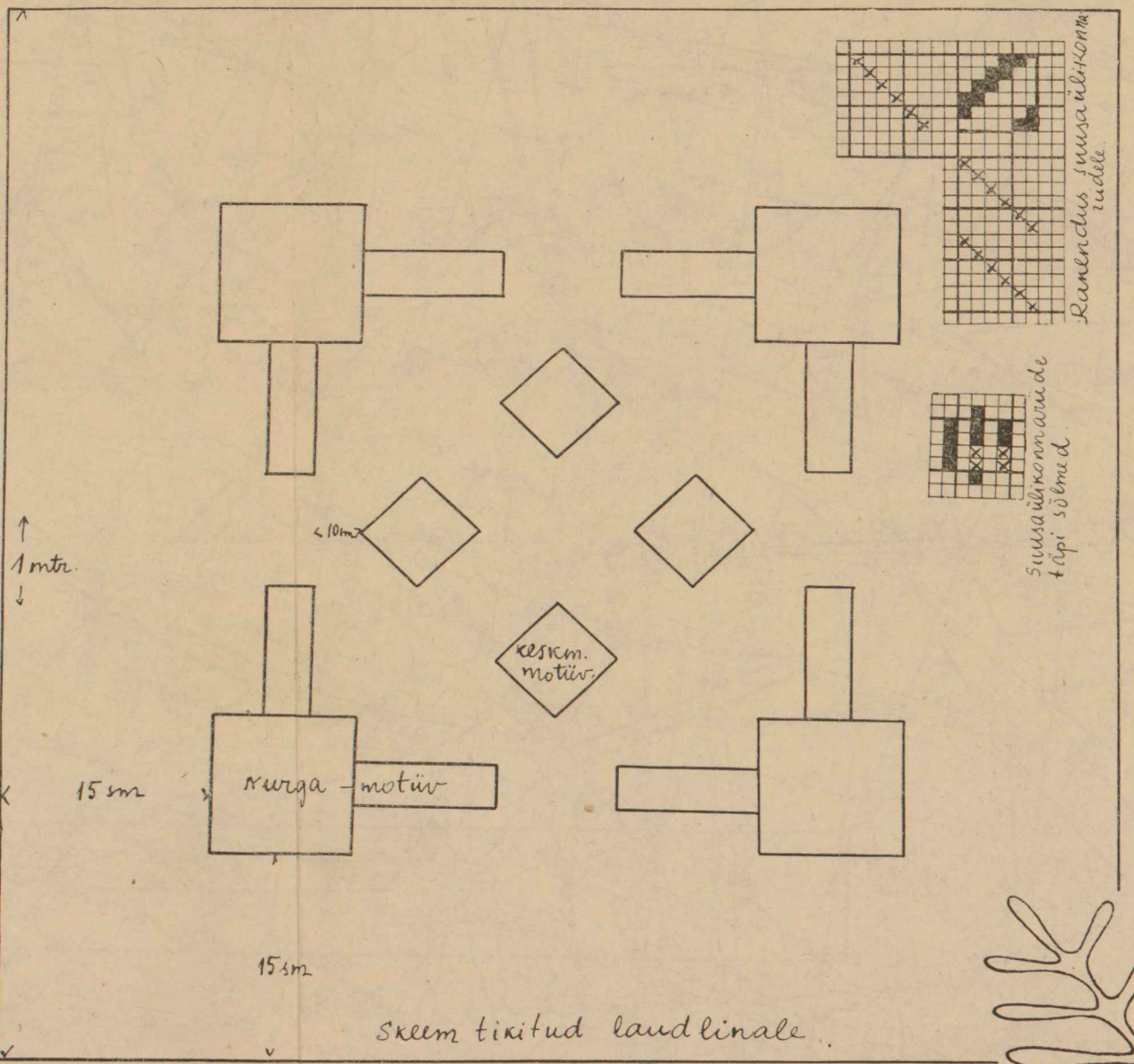
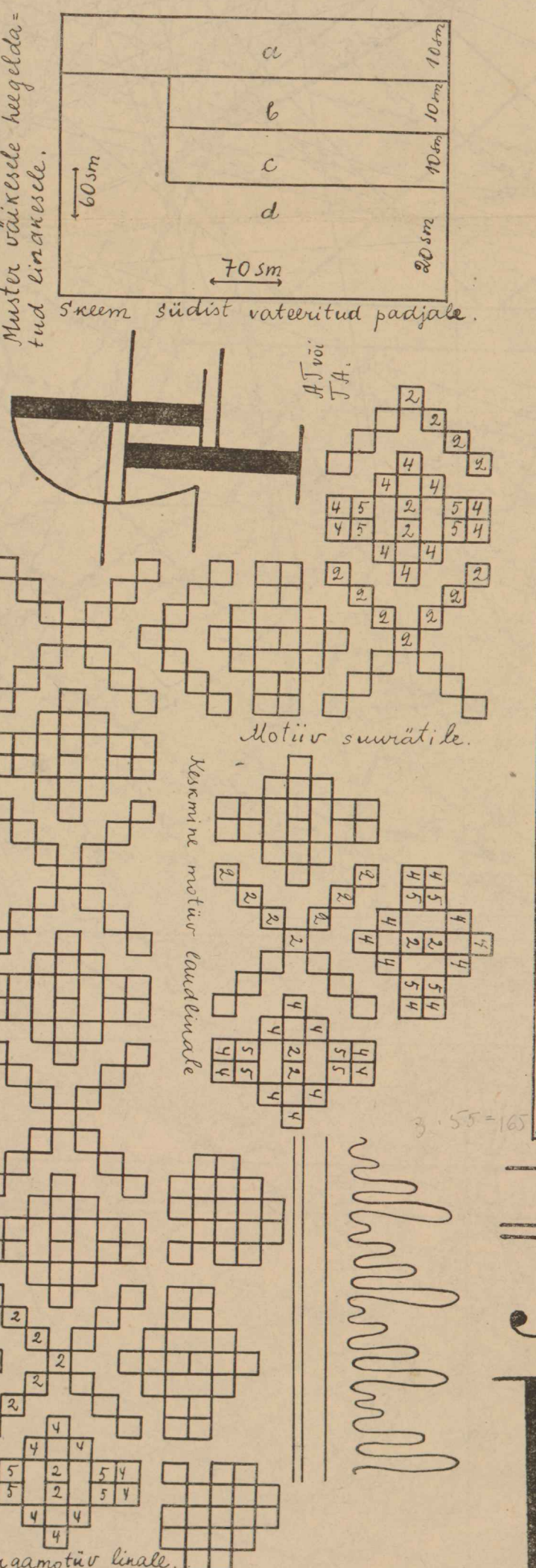
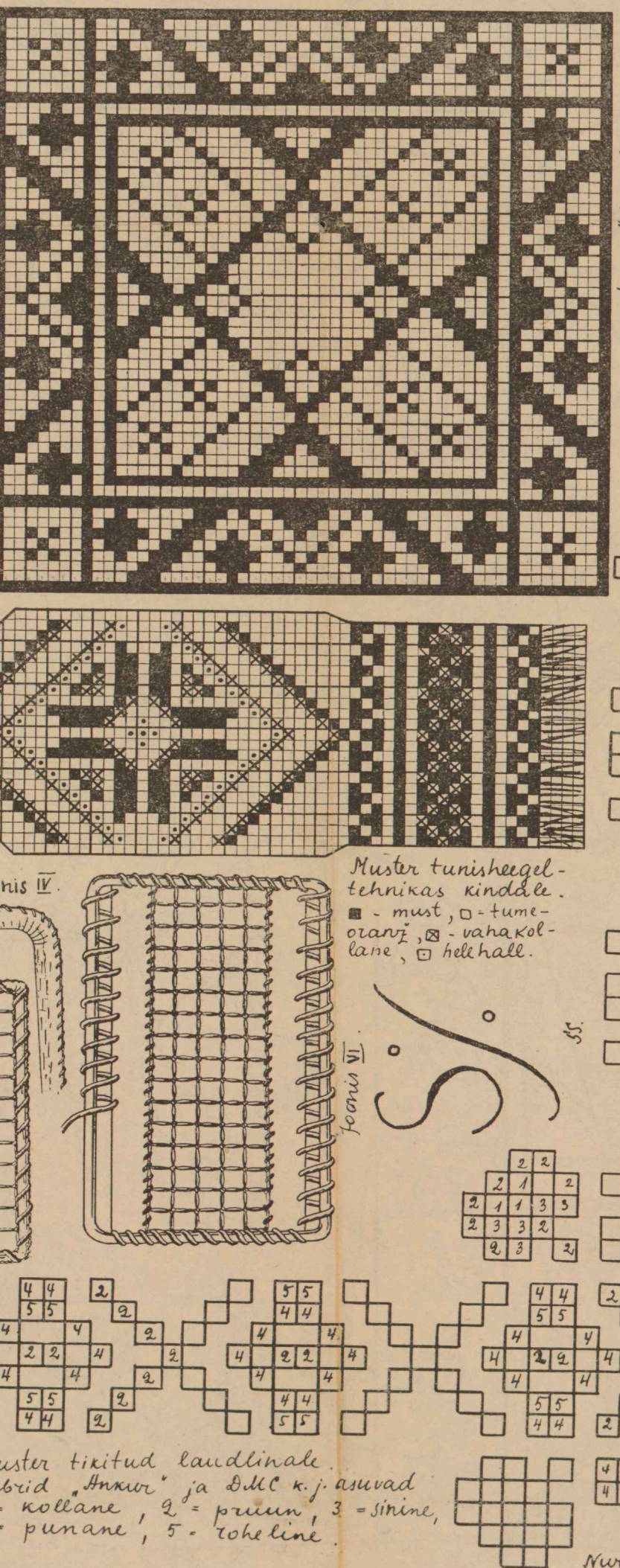
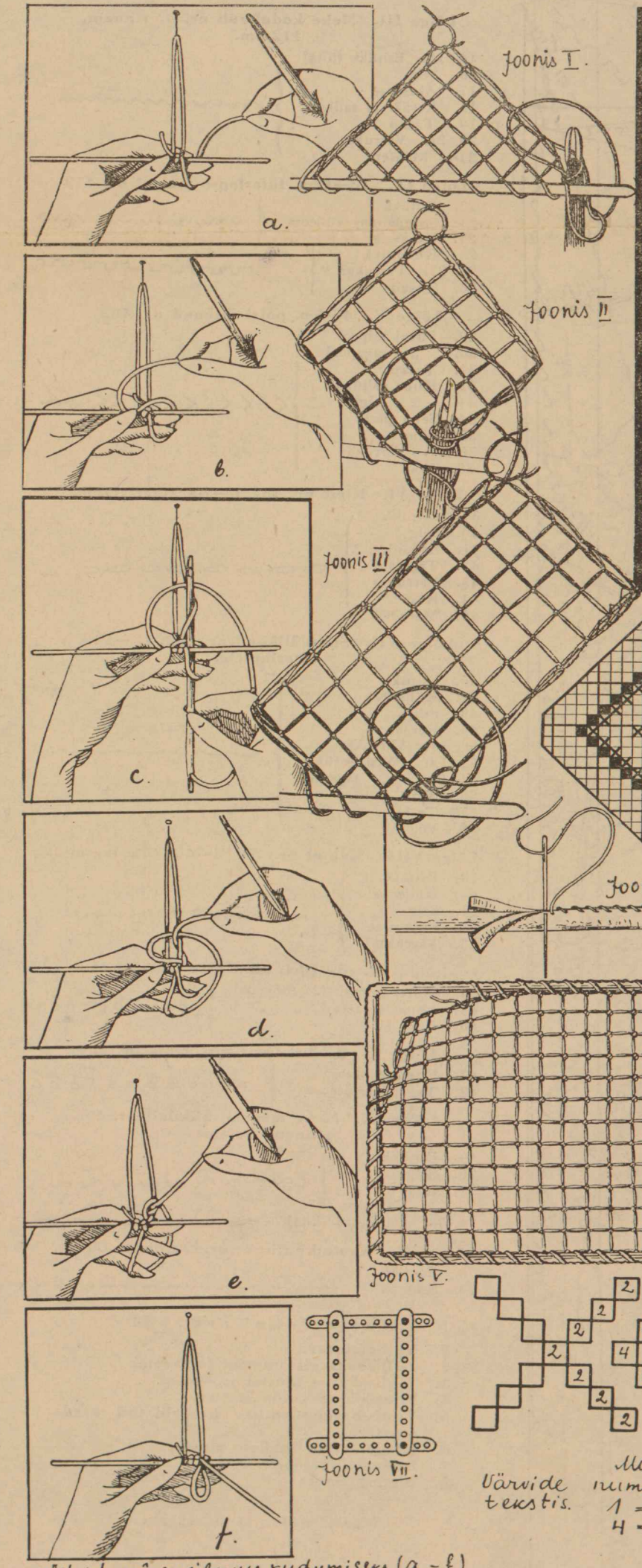
- Löige I. Kleit, moepilt nr. 2, rinnam. 90 sm.**
 1. Esitükk
 2. Selg
 3. Varrukas
 4. Krae
 5. Seotised
 7. Esilaid
 8. Tagalaid
- Löige II. Kleit, moepilt nr. 3, rinnam. 92 sm.**
 9. Esitükk
 10. Selg
 11. Varrukas
 12. Esilaid
 13. Tagalaid
- Löige III. Mehe kodakuub nr. 3, rinnam. 112 sm.**
 14, 15. Esitükk (liita)
 16. Selg
 17. Aluskrae
 18. Reväär ja sallkrae
 19. Tasku
 20, 21. Varrukas
 21-a. Manset
- Löige IV. 10-12-a. tütarlapse mantel nr. 479**
 22. Esitükk
 23. Sissepääs küljeosa
 24. Keskseig
 25. Küljetükk
 26, 27. Varrukas
 28. Tasku
- Löige V. 4-5-a. poisi ülikond nr. 482**
 29. Püksi esipool
 30. " tagapool
 31. Tasku
 32. Kuue esitükk
 33. " selg
 34. Selja passe
 35. Krae
 36, 37. Varrukas
 38. Vöö
- Löige VI. Kleit nr. 487, 6-7-a. tütarlapsele.**
 39. Esitükk
 40. Selg
 41. Esilaid
 42. Tagalaid
 43. Varrukas
 44. Krae
 45. Manset
- Löige VII. Suisaülikond nr. 492, 10-12-a. tütarlapsele.**
 46. Esitükk
 47. Küljetükk
 48. Selg
 49. Reväär
 50, 51. Varrukas
 52, 53. Püksi esitükk
 54, 55. " tagatükk
 56. Krae
 57. Tasku
 58. Vöö
- Löige VIII. Mantel nr. 480, 3-4-a. tütarlapsele.**
 59. Esitükk
 60. Küljeosa
 61. Selg
 62. Seljapasse
 63. Varrukas
- Löige IX. 8-10-a. tütarlapse müts nr. 1.**
 64. Mütsi esiosa (2 x lõigata)
 65. Mütsi tagaos (2 " ")
 66. Äär
- Löige X. 2-3-a. tütarlapse müts nr. 2.**
 67. Esipoole peaos
 68. Tagapool peaos
- Löige XI. Mehe magamisülikond nr. 4, rinnam. 96 sm.**
 69. Esitükk
 70. Selg
 71. Krae
 72, 73. Varrukas
 74, 75. Püksiosad (liita)
- Löige XII. Kootud pullover nr. 1, rinnam. 88 sm.**
 76. Esitükk
 77. Selg
- Mustrilehel asuvad:
 1. Valbamuster.
 2. Tälvvoodikate muster ja skeem.
 3. Tikitud lina muster ja skeem.
 4. Filce-aknacesriide muster.
 5. Tantsi-heegeltehnikas heegeldatud kinda muster.
 6. Heegeldatud linakese muster.
 7. Näitleid filceõõle.
 8. Monogramme.

1/4 must'ist tahvrikududel mõeldud värvide kasutamise juhend. Kõik värvide nimed, mis on tähtsustatud, on loetletud järgi allpool. Kõik värvide nimed, mis on tähtsustatud, on loetletud järgi allpool. Kõik värvide nimed, mis on tähtsustatud, on loetletud järgi allpool.

1/4 must'ist tahvrikududel mõeldud värvide kasutamise juhend. Kõik värvide nimed, mis on tähtsustatud, on loetletud järgi allpool. Kõik värvide nimed, mis on tähtsustatud, on loetletud järgi allpool. Kõik värvide nimed, mis on tähtsustatud, on loetletud järgi allpool.

AR RAHVUS-
BESTI
KOGU

1/4 seemi tüüvõrdi värvide.